M A R I J O N A I   A M E R I K O J E

ISTORINIAI VEIKLOS BRUOŽAI

P a r a š ė

Kun. K. A. Matulaitis, MIC.,Ph.D.

1956 m.

Marian Hills, Seminary

Clarendon Hills, Illinois

T U R I N Y S

I DALIS

II DALIS - MARIJONAI CHICAGOJE

III DALIS- AMERIKOS MARIJONŲ PROVINCIJA

IV DALIS - DVI PROVINCIJOS

1 MARIJONŲ VIENUOLIJOS PRADŽIA

Nekalto Prasidėjimo Švenčiausios Mergelės Marijos vardo Marijonų Vienuolija prasidėjo 1673 m. spalio mėnesio 24 d., kai Poznaniaus vyskupo Stepono Vieržbovskio įgaliotas Varšuvos Arkidijakonato Oficijolas dvasiniems reikalams, Žemaičių vyskupijos sufraganas, vyskupas Svencickis paskyrė Garbingą Dievo Tarną kunigą Stanislovą Papčinskį pirmo įkurtojo vienuolyno Puščą Korabievo vyresniuoju.

Marijonų Vienuolijos tikslas buvo: savųjų narių tobulybė, Nekaltai Pradėtosios Švenčiausios Mergelės Marijos garbės platinimas, mokyti liaudies vaikus tikėjimo tiesų, rašyti, skaityti; klebonams padėti sielovados darbuose, melstis už skaistykloje kenčiančias vėles. Tuose tiksluose buvo vienas dalykas naujas: marijonai pasiėmė pareigą kreipti daugiau dėmesio į liaudies mokslą, mokymą, nes pats įsteigėjas buvo kilęs iš liaudies, buvo kalvio sūnus.

Kun. Stanislovas Papčinskis gimė 1631 m. gegužės mėn. 18 d. ir šventumu išgarsėjęs mirė 1701 m. rugsėjo mėn. 17 d. Kunigo mokslus baigęs, buvo įstojęs į Pijorų Vienuoliją, kurioje išbuvo keliolika metų. Kilus Pijorų tarpe aštriam nuomonių skirtumui vienuolinės drausmės ir turtingųjų vaikams Lenkijoje mokyklų kūrimu, nors pats Pijorų Vienuolijos įsteigėjas, šv. Juozapas Kalasankcijus norėjo, kad jo vienuoliai mokytų ir auklėtų pirmiausia paprastų žmonių vaikus, ginčą išsprendė Popiežius Klemensas X, paskelbdamas 1670 m. spalio mėn. 18 d. raštą, kuriuo parėmė tuos pijarus, kurie norėjo švelnesnės drausmės, ir leisdamas pasitraukti iš Vienuolijos aštresnės drausmės šalininkams. Tuo leidimu pasinaudojo kun. Stanislovas Papčinskis; jis pasitraukė iš pijarų 1670 m. gruodžio mėn. 10 d., pasiryžęs įkurti naują Vienuoliją.

Gavęs popiežiaus pasiuntinio Varšuvoje ir Poznaniaus vyskupo pritarimą, arčiau pažinęs Korabievo girioje esančius atsiskyrėlius: Stanislovą Krajevskį, tretininką Simoną, buvusį karį lietuvį Joną Javosielskį ir ten pat atsiskyrėliu

gyvenantį buvusį vargoninką, jų kviečiamas, sutiko būti jų kapelionas; o kai jie sužinojo, jog kun. Stanislovas rūpinasi įkurti naują vienuoliją, visi šie atsiskyrėliai pasisiūlė jam į draugus. Tai buvo naujai kuriamos vienuolijos Nekalto Prasidėjimo Švenčiausios Mergelės Marijos vardo pirmieji vienuoliai. Vietos vyskupo pripažinimą Marijonai gavo 1673 m., o popiežius Innocentas XI pripažino naujai kūriamos vienuolijos vardą 1681 m. kovo mėn. 20 d. raštu. Popiežiaus Aleksandro VIII įpėdinis, buvęs popiežiaus pasiuntinys Varšuvoje Antanas Pignatelli, dabar popiežius Innocentas XII, suteikė kun. Stanislovo įkūrtai vienuolijai, vadinamą "Dešimties Švč. M. Marijos dorybių regulą", 1699 m. gruodžio mėn. 29 d., kurią prisiekė laikyti pats vienuolijos įsteigėjas ir visi jo draugai, sudėdami iškilmingus tris vienuolinius įžadus: klusnybės, skaistybės ir neturto į Nuncijaus rankas 1701 m. birželio mėn. 6 d.

Kun. Stanislovas Papčinskis mirė 1701 m. rugsėjo mėn. 17 d., išgarsėjęs dideliu šventumu ir tas garsas vis didėjo ir plito taip, kad bendrasis Lietuvos-Lenkijos Seimas pasiuntė 1764 m. gruodžio mėn. 3 d. šv. Tėvui prašymą, kad popiežius paskelbtų Tėvą Stanislovą palaimintųjų skaičiuje. Visuotinė Marijonų Kapitula ~~x766xmxxkxpkxxėxxmėnxx2xxd.~~ 1766 m. rugpiūčio mėn. 24 d. prašė vietos vyskupo pradėti bažnytinį beatifikacijos procesą. Jis buvo pradėtas 1767 m. lapkričio mėn 17 d., bet po kelių Teismo posėdžių nutrūko, netikėtai rusams išvežus Kalūgon į tremtį Teismo pirmininką vyskupą kunigaikštį Juozą Andrių Zaluskį. Marijonams prašant, beatifikacijos byla buvo atnaujinta, o 1769 m. perkelta į Romą ir ten 1775 m. liepos mėn. 15 d. šv. Apeigų Kongregacija nusprendė, kad nėra kliūčių beatifikacijos procesui. Tą sprendimą patvirtino popiežius 1775 m. liepos 22 d., bet kilus politinėms neramybėms, kun. Stanislovo beatifikacijos byla užkliuvo iki 1953 m., kai ji išnaujo pradėta buvo Romoje, vadovaujant Generaliniam Postulatoriui, kun. Kazimierui M. Rėklaičiui.

Aštuonioliktame šimtmetyje Marijonų Vienuolija turėjo 17 Namų-vienuolynų, kurių 4 buvo Lenkijoje, 4 Lietuvoje, būtent: Marijampolėje, Miroslave, Igliaukoje ir Jonavoje, o be to turėjo koplyčią Sasnavoje; 3 buvo Ukrainoje, 1 Gudijoje, 4 Portugalijoje ir 1 Romoje.

2 SVETIMOJE PRIESPAUDOJE

Marijonų Vienuolijos gražų ir spartų besivystymą sulaikė politinės nelaimės: Rusai, Austrai ir Prūsai išsidalino ir galutinai pavergė bendrą Lietuvos-Lenkijos valstybę. Du marijonų vienuolynai teko Austrijai, penki Rusijai ir penki Prūsams. 1780 m. juose gyveno 147 marijonai. Prancūzijoje kilusi revoliucija persimetė Italijon. Napaleonas įsiveržė Romon 1798 m. ir atėmė iš vienuolių jų vienuolynus. Marijonai neteko Romoje savo namo ir valdomos bažnyčios ir turėjo pasišalinti iš Romos ir Italijos be teisės sugrįžti. Įsigalėjo laisvamaniai Portugalijoje ir ėmė skriausti Katalikų Bažnyčią, naikinti jos įstaigas ir vienuolijas: 1834 m. toji vyriausybė savo dekretu panaikino visoje Portugalijoje visas kunigų vienuolių vienuolijas. Turėjo ten išnykti ir keturi Marijonų vienuolynai: Balsamao, Algoso, Cedarim ir Lisabonoje. Iš patekusių Rusijai penkių vienuolynų tik vienas išliko 1864 m. Ir Prūsų-Vokietijos valdžia nebuvo palanki vienuolijoms. Pirmiausiai ji atėmė iš vienuolių valdomus ūkius. Marijonai perdaug nenukentėjo, nes jų turtai buvo maži. Prūsų valdžioje išbuvo marijonai 12 metų: 1795-1807 m. Sekė Napaleono karai, jo pralaimėjimai. Įvykusis Vienos Kongresas 1815 m. sudarė Lenkijos Karalystę naujose ribose, bet Rusijos priespaudoje. Tuo laiku jų valdžioje buvo marijonų vienuolynai: Korabieve, Gura Kalvarija, Marijampolėje, Miroslave, Igliaukoje Laikinai buvo palengvėjusi marijonų padėtis ir jie galėjo ramiai tęsti apaštalavimo darbą ligi 1863 m. sukilimo, vadinamo Lenkmečio. Tas politinis sukilimas nepavyko. Rusijos caras Aleksandras II išleido 1864 m. vienuolynams naikinti potvarkį - "ukazą". Išsyk buvo panaikinta labai daug vienuolynų. Paliktoms išmirti vienuolijoms uždraudė priimti naujus narius, naujokus. Trisdešimt kunigų marijonų

sugabeno į vieną Marijampolės vienuolyną, kur viename mažam kambarėlyje turėjo gyventi du ir trys kunigai vienuoliai. Uždarytuose vienuolynuose rusai paliko po 1 vienuolį kunigą, kad sekmadieniais laikytų pamaldas ateinantiems žmonėms. Civilė valdžia oficialiai panaikino Vyriausiojo Vadovo-Generolo pareigas ir valdžią; uždraudė vienuoliams turėti santykių su pasauliniais kunigais; be policijos leidimo nevalia buvo vienuoliui išeiti iš vienuolyno ribų; pas ligonius galėjo vykti vien klebonas ir pripažinti jam vikarai. Visas vienuolyna ir vienuoliai buvo pavesti stropiai policijos priežiūrai, kad pašaliniai žmonės nesilankytų vienuolyne; be policijos leid mo nevalia buvo ką nors priimti nakvynėn.

Rusų okupantų valdžia, panaikinusi Generolo teisę valdyti vienuolijos narius, pavedė juos valdyti vietos vyskupui, o kad tas nebūtų perdaug atlaidus, rusai įstatė pasaulietį kunigą (karjeristą) vizitatorių, kad pranešinėtų vyskupui ir okupantams ką veikia vienuoliai, kad jis būtų tarpininkas tar p vienuolių, vyskupo ir civilės valdžios.

Sunkiose sąlygose atsiradę lenkai tėvai marijonai, kurie, nemokėdami lietuvių kalbos, pasijuto nenaudingi ir nereikalingi lietuviškoje Marijampolės parapijoje, prašėsi vyskupų priimami į darbą įvairiose Lenkijos vyskupijose. Bet ir vyskupai, nesutinkant okupacinei civilei valdžiai, ilgai negalėjo patenkinti jų prašymų. Kai rusai nusileido, visi beveik lenkai kunigai išvažiavo Lenkijon sielovados darbams dirbti, Marijampolėje pasiliko tik vienas lenkas, kun. Aleksandras Vilčinskis, Vyriausias Vienuolijos Vadas-Generolas, ir visi lietuviai kunigai.

3 BUDRI POLICIJOS PRIEŽIŪRA

Paskirti vienuoliams prižiūrėti policininkai, norėdami įsiteigti savo vyriausybei, ką nors įtartino sugalvoję ar susekę, pranešinėjo per apskrities karo viršininką augštesnei valdžiai, kuri bausdavo įtartuosius, paimdama juos į ypatingą policijos priežiūrą. Visai be reikalo yra nukentėję kun. Vincentas Gavėnas

(1804-1885), kun. Juozas-Eliziejus Miliauskas (1835-1890), kun. Aleksandras Romanas Vilčinskis (1802-1871-VIII-22), kun. Jurgis Česnas (1835-1892- XI-15), kun. Vincentas Senkus (1840-IV-10).

Rusų valdžia ištrėmė Irkutskan, į Sibirą, kun. Kristupą Švirmickį, gimusį Daukšių par. 1812 m. Ištrėmime jis mirė 1894 m. Ten eidamas parapijos klebono pareigas, pastatė gražaus gotiko mūrinę naują bažnyčią. Kai šventė savo 50 kunigystės metų sukaktį, popiežius Leonas XIII atsiuntė jam dovanų kieliką ir mišiolą.

Igliaukoje gyvendamas kun. Jonas Žilinskas (g. 1810 m.), buvo pastebėtas tarp sukilėlių 1863 m., priimant jų priesaiką. Jis buvo pasmerktas rūsų gyventi Rusijos gilumoje visą gyvenimą. Jo likimas nežinomas.

Už pasakytą prieš rusus pamokslą buvo nuteistas kun. Vincentas Grinevičius ir išsiųstas gyventi Sibiran 1864 m. rugp. 6 d. Kada jis mirė, nėra žinių.

Sukilimo metu išklausė išpažinties trijų sukilėlių kun. Juozapas Gegužinskis ir už tai, kaip aktyviai dalyvavęs sukilime, rusai atėmė jam dvasininko poaugštį ir teises, ištrėmė į Tomsko guberniją, paskui išsiuntė į Kostromos gub. ir ten jį pavėė griežtai policijos priežiūrai.

4 Tremtiniai Marijonai Amerikoje

Geriausiai atsimenamas yra kun. Jurgis K o l e s i n s k i s. Jis gimė 1836-bal. 14 d. ir mirė 1912 m. kovo 5 d. Kilo iš Romanukų kaimo, Punsko parapijs Pasimokęs Smalėnų vienuolyne trejus metus, 17 metų jaunikaitis įstojo į Marijonų Vienuoliją Marijampolėje ir po šešerių metų, 1858 m. vasario mėn. 13 d. buvo įšvęstas kunigu. Dirbo Marijampolėje, Miroslave. Kapelionavo 1863 m. sukilėliams penkis mėnesius; bet pakliuvo rusų nelaisvėn ir buvo jų pasmerktas mirtin. Kalėjimo urve jis rado sukilėlį Joną Petrauską, pasmerktą 20 ar 25 metams į sunkiųjų darbų kalėjimą. Jiedu išsikalbėjo. Jonas Petrauskas pasiūlė kun. Jurgiui pasikeisti rūbais, nes būdamas kunigas jis bus sugadus kitiems tremiamiems broliams, jam gi, iškalėjus ilgus metus ir nustojus sveikatos, nebus gyvenimo. Pasikeitė rūbais

ir pasikeitė padėtimi.Kai naktyje sargai iškvietė kun. Jurgį, išėjo vietoj jo Jonas Petrauskas ir buvo sušaudytas, o kun. Jurgis, dabar"Jonas Petrauskas" išvyko su kitais sukilėliais į tremtį Sibiran 20 metų. Janiseiske, kaime Tinčecka, išgyveno 17 metų ir pasiuntė carui prašymą, kad likusi bausmė būtų dovanota. Atsakymo negavo, nes tuo laiku buvo nužudytas caras. 1885 m. paėmė jį kun. Kazlauskas į Krasnojarską, kaip atlikusį bausmę. Sekančiais 1886 metais prašė kun. Jurgis caro, kad leistų jam grįžti į Lietuvą. Po dviejų metų atėjo atsakymas ir leidimas Jonui Petrauskui išvažiuoti iš Sibiro. Parvykus Marijampolėn, tuoj paaiškėjo jo asmuo. Rusų vyriausybė išnaujo įkalino jį už neteisėtą pavardės pakeitimą. Teisme general-gubernatorius Hurko leido jam grįžti Sibiran ir ten laisvai eiti kunigo pareigas. Bet kun. Jurgis Kolesinskas, pasinaudodamas atgauta laisve,1890 m. išvažiavo Amerikon. Buvo sustojęs Mahanoy City,Pa., o iš ten vyskupas jį paskyrė klebonu į Pittston,Pa, kur buvo daug lietuvių, bet jie neturėjo nei bažnyčios, nei klebonijos. Parūpinęs parapijai pirmąją bažnyčią su klebonija, savo vietą paliko naujai įšventintam į kunigus lietuviui Zlotožinskiui, o pats 1891 m. apėmė Sheboygan. Wis. lietuvių parapiją.

Tuo laiku Chicagoje dar nebuvo nė vienos lietuvių katalikų bažnyčios ar parapijos, o lietuvių vis daugėjo. 1884 m. įkūrtoji šv. Jurgio Draugija po dviejų metų pairo. Kiti vyrai susibūrė į šv. Kazimiero Karalaičio Draugiją. Jos steigiamasis susirinkimas buvo 1886 m. spalio mėn. 24 d. Šiai draugijai kviečiat 1887 ir 1888 m. iš South Bend, Ind. atvykdavo Chicagon kun. Valentinas Čižauskas, šv. Kryžiaus Kongregacijos vienuolis, išklausyti lietuvių velykinės išpažinties. Pajutę jog Chicagoje lietuvių atsirado gana daug, draugija prašė Chicagos Arkivyskupo, kad duotų lietuviams pastovų kunigą. Iš karto Ganytojas paskyrė kun. Val. Čižauską, o šiam turint daug darbo švč. Trejybės bažnyčioje, paskyrė kun. Zubavičių.Bet lietuviai savo bažnyčios neturėjo. 1892 m. kovo 2 d. arkivyskupas Edvardas Quigley paskyrė kun. Jurgį Kolesinskį pirmuoju kurimosios lietuvių parapijos Chicagoje klebonu, parinkęs jai šv. Jurgio vardą.

Kun. J.Kolesinskis nupirko parapijai 12 sklypų žemės už $7.650.00; įsigijo

iš vokiečių medinę bažnytėlę už $1.100.00 ir ją perkėlė į parapijos žemę.Taip gimė Chicagos lietuvių pirmoji parapija su savo bažnyčia. Klebonas, suradęs savo vieton kun. M. Kraučiūną, arkivyskupui leidžiant, jį paliko klebonauti, o pats išvyko dirbti į lenkų parapiją Terre Coupe, Ind. Ten jis veikė 7 metus ir 3 mėnesius. Paskui persikėlė gyventi pas kun. V. Čižauską į South Bend, Ind., kur buvo ir kun. Zubavičius, abudu geri pažįstami iš Lietuvos laikų. Išbuvęs su jais 4 metus, grįžo Chicagon į šv. Jurgio parapiją pas kun. M. Kraučiūną kaip vikaras. Kai 1911 m. lapkričio 22 d. Spring Valley, Ill. mirė kun. klebonas Valaitis, kun. J. Kolesinskis nuvyko ten laikinai užimti mirusio vietą, kol iš Lietuvos atvyko 1912 m. vasario mėn. 12 d. šaukiamas kun. A. Deksnys. Begrįždamas Chicagon kun. J Kolesinskis peršalo, gavo plaučių uždegimą ir 1912 m. kovo 5 d. mirė. Jo laidotuvėse dalyvavo vyskupas Rhode, labai daug lietuvių ir lenkų kunigų, o šv. Jurgio bažnyčia buvo pilna žmonių. Palaidota šv. Kazimiero kapinėse.

Laidotuvėse pasakė pamokslą šv. Kazimiero Seserų kapelionas, kun. Dr. Antanas Staniukynas. Jis pažymėjo, kad už kun. Jurgio pinigus buvo nupirktas prie Talman Ave. ir 67 Rd. dvigubas žemės sklypas ir už $5.000.00 pastatyta kapelianija kun. Kolesinskio pinigais, nes jis, sužinojęs apie Marijonų Vienuolijos atnaujinimą,gyvenęs viltimi sueiti į sąlytį su jais ir net savo baltą rūbą jis pakeitė pagal na naują Konstituciją į juodą kunigo sutaną.

Kitas tremtinys marijonas nemažai dirbęs Amerikoje yra kun. Andrius STRIUPINSKIS (1829-vas. 4 d.-1892 m. lapkr. 24 d.)

Nėra žinių, kad jis būtų įsimaišęs į 1863 m. sukilimą; bet rusai jį įtarė, 1866 m. davė jam pasą į užsienius be teisės grįžti atgal. Policija surado jį Daukšių parapijoje einant vikaro pareigas.

Kun. Andrius Striupinskis buvo išvykęs pirmiausiai Bolivijon. Ten jis išbuvo septynerius metus. Nuo karšto klimato suįro jam sveikata. Gydytojų patariamas grįžti Europan, pasiekė Paryžių 1873 m. rugpiūčio mėnesį. Kelionėje jį apvogė. Pražuvo visi jo pinigai ir dokumentai, net kad jis yra kunigas. 1874 metai

jis rašė iš Paryžiaus Marijampolėn T. Generolui ir Seinų vyskupui, prašydamas dokumentų. Atrodo, jis buvo pamiršęs, jog tuo metu nebuvo valia siųsti užsienin nei kokių dokumentų be rusų valdžios sutikimo ir žinios. Jis gavo visgi atsakymą ir patarimą, kad dėl dokumentų kreiptųsi į tą vyskupą Bolivijon, kurio vyskupijoje dirbo. Atrodo, kad jis buvo tais pat metais 1874 Amerikoje, apsigyvendamas iškarto prie šv. Raimundo vokiečių parapijos Bronx,N.Y., o paskui atvyko pas savo seserį ir gimines Kazakevičius ties Mahanoy City,Pa. Ten vokiečių bažnyčioje sekmadieniais laikydavo jis pamaldas lietuviams.

Tais pat 1874 m. kun. A. Strupinskis nupirko už $ 700.00 žemės sklypą, įkūrė šv. Kazimiero parapiją ir pastatė nedidelę medinę bažnyčią Shenandoah,Pa., kad ji aptarnautų lietuvius ir lenkus. Kilus tautiniams ginčams, kun. A. Strupinskis pasitraukė iš įkūrtos parapijos 1877 m., apsigyveno pas gimines Nedinskus, gyvenusius Gilbertown, Pa. Gyveno dar 15 metų. Mirė 1892 m. lapkričio mėn. 24 d. ir buvo palaidotas senose šv. Jurgio kapinėse Shenandoah, Pa.

Yra užsilikusi nepatikrinta žinutė, esą Pennsylvanijoje gyvenęs ir veikęs trečias tremtinys marijonas, kun. Kudirka, pereitame šimtmetyje; bet turimuose marijonų sąrašuose jo neberandame.

5 MARIJONŲ VIENUOLIJOS ATNAUJINTOJAS

Dievo Tarnas Arkivyskupas Jurgis Boleslovas Matulaitis-Matulevičius, kurio beatifikacijos byla prasidėjo Romos Vikarijate 1953 metais, yra gimęs 1871 m. balandžio mėn. 13 d. ir mirė didelio šventumo garso pasiekęs 1927 m. sausio mėn.27 d.

Jurgis Matulaitis gimė Lūginės kaime, Marijampolės parapijoje. Jis buvo aštuntas kūdikis ir jauniausias vaikas Andriaus Matulaičio ir Uršulės Matulytės-Matulaitienės šeimoje. Pakrikštytas Marijampolės par. bažnyčioje dviem vardais: Jurgis-Boleslovas.

Jurgučio gyvenimo kelias buvo sunkiais vargais-kryžiais klotas, varganas. Jaunas būdamas, neteko tėvų. Sunkiose sąlygose gyvendamas ir be tinkamos priežiū-

ros, gavo kaulų džiovą, kuri buvo tiek sunki, kad turėjo išstoti iš penktos gimnazijos klasės, aštuoniolika mėnesių gydytis. Kiek susveikęs, savo dėdės mokytojo dėka, įstojo jis į dvasinę Kielcų seminariją. Bet ten jam pakeitė pavardę, pavadinę jį Matulevičium. Seminarijos mokslą jam teko baigti Varšuvoje, o iš ten, kaip vienas gabiausių studentų-klierikų, buvo pasiųstas į Dvasinę Akademiją Petrapilin Ją baigė teologijos magistro laipsniu. Neilgai vikaravęs, vyskupui leidžiant, išvyko Vokietijon gydytis, o iš ten persikėlė į Šveicarijos Friburgą, įstojo į universitetą ir jį baigė 1902 m. gaudamas teologijos daktaro laipsnį. Kaulų džiova jį vargino ir Friburge, ir teko jam atkentėti labai skaudžią kaulų skutimo operaciją.

Kelcų vyskupas pakvietė jį profesoriauti dvasinėn seminarijon; bet liga jo darbą trukdė. Rimtai susirgęs, persikėlė Varšuvon ir vos nemirė ligoninėje. Vėl nugalėjęs ligą, ėmėsi dirbti slaptose vienuolių kongregacijose, studentų, kunigų ir visuomenės draugijose. Padėjo organizuoti krikščionių darbininkų sąjungą, jiems redagavo "Darbo Draugą", kunigams vedė rekolekcijas, visuomenei davė socialius kursus. Pakviestas į Petrapilio Dvasinę Akademiją profesorium, pradėjo ten dirbti 1907 m. rugsėjo mėn. 13 d. Jis tuoj pagarsėjo giliu mokslu, širdies gerumu. 1909 m. jis buvo paskirtas Dvasinės Akademijos inspektoriumi ir dogmatinės teologijos profesoriumi. 1910 m. Kelcų vyskupas paskelbė kun. prof. Jurgį katedros kanauninku, o sekančiais metais, 1911, rugpiūčio mėnesį rusų valdžia tarp kitų kandidatų į Lucko-Žitomieriaus vyskupus sufraganus pasiūlė Dvasinės Akademijos inspektorių, kun. prof. Jurgį Matulaitį. Tuo pat metu kun. Jurgis padarė negirdėtą auką: atsistatydino iš profesūros ir iš Akademijos inspektoriaus vietos. Visi buvo nustebę, nes nežinojo, kad tos aukos pareikalavo jo atnaujinta Marijonų Vienuolija, jos vystymosi nauda.

Vyskupas P. Būčys liudija (žr. "Tėvynės Sargas" 4, 1948 m. p.257): "Mudu su kun. Matulevičium 1907 m. ryžomės organizuoti, bet jau ne politikos partiją, o nykstančią marijonų vienuoliją, sutarę su jos generolu Vincu Senkum. To dabo vaisiai pasirodė vasarai besibaigiant 1909 m."

Kun. Dr. J. Totoraitis rašo, kad prasidėjus 1909 metų atostogoms, nuvyko kun prof. Jurgis Matulaitis į Marijampolę su apgalvotu sumanymu: Marijonų Vienuolija privalo būti slaptai atnaujinta, ir prie to slaptumo turi būti viskas taikoma. Susitarus dėl pirmų naujinimo reikalų, generolas kun. V. Senkus įgaliojo kun. prof J. Matulevičių-Matulaitį, nuvykus Romon į šv. Vienuolių Kongregaciją, jo vardu tartis apie gaivinamos Marijonų Vienuolijos reikalus ir prašyti, kad jampačiam- kun. Jurgiui- tuoj leistų daryti vienuolinius įžadus.

Tą žygį parėmė Varšuvos sufraganas vyskupas Kazimieras Rūškys- Rūškevičius, kuris pats gimęs Marijampolės parapijos ribose, Sasnavoje, gerai žinojo visą padėtį. Jis gi buvo slaptų vienuolijų Rusijoje globėjas.

6 ATNAUJINTA VIENUOLIJA

Šv. Vienuolių Kongregacija davė leidimą 1909 m. rugp. 2 d. vyskupui Kazim. Rūškiui priimti Marijonų Vienuolijon kun. Jurgį Matulaitį-Matulevičių, priimant iš jo vienuolinius įžadus, ir priimti kun. prof. P. Būčį į atnaujinamos vienuolijos naujokyną. O dėl kitų reikalų tartis patarė kreiptis trims mėnesiams praslinkus po priėmimo kun. prof. Jurgio į vienuoliją.

Svarbus teisinis vienuolijos atnaujinimo aktas įvyko vyskupo K. Rūškio privačioje koplyčioje 1909 m. rugpiūčio 29 d. Ten buvo Marijonų Generolas Vincentas Senkus, vienuolijos atnaujintojas kun. Jurgis, kandidatas į naujokus kun. P. Būčys ir vyskupas Rūškys. Padarytąjį aktą paliudijo visi keturi savo parašais, o vyskupas Rūškys pridėjo prie dokumento savo antspaudą.

Likusias tų metų atostogų dienas pašventė prof. Matulaitis ir prof. Būčys, ieškodami kandidatų į slaptąją Marijonų Vienuoliją. Savo sumanymams gavo pritarimo ir pasiketinimo įstoti į vienuoliją iš savo draugų:kun. Dr. Jono Totoraičio. kun. Dr. Antano Civinsko ir kun. Pijaus Andziulio, Veiverių Mokytojų Seminarijos kapeliono.

Kai kun. prof Jurgis Matulaitis grįžo Petrapilin po 1909 m. atostogų, jau

padarės vienuolinius įžadus, su juo kartu vyko pirmasis naujokas, tos pat Akademijos profesorius kun. P. Būčys. Generolas kun. V. Senkus paskyrė kun. Jurgį naujokų magistru. Ir taip slaptas marijonų naujokynas atsirado Dvasinėje Petrapilio Akademijoje.

Slaptu keliu buvo pasiųsti Romon 1910 m. balandžio mėnesį pataisytieji Marijonų Vienuolijos įstatai kartu su Mohiliavo, Varšuvos ir Seinų Ganytojų rekomendacijomis ir Generolo V. Senkaus prašymu pridedamus įstatymus patvirtinti.

Šv. Vienuolių Kongregacija išdėstė tą reikalą popiežiui šv. Pijui X ir šv. Tėvas, Pijus X, pripažino ir patvirtino pataisytuosius Marijonų Vienuolijos įstatus 1910 m. rugsėjo mėn. 15 d. ir apie tą patvirtinimą savo dekretu pranešė šv. Vi Vienuolių Kongregacija kun. Jurgiui ir kun. Senkui 1910 m. lapkričio mėn. 28 d.

Tų pat 1910 m. liepos mėnesį buvo priimtas į naujokus kun. Dr. Jonas Totoraitis, o prof. P. Būčys, pabaigęs savo naujokavimo metus, padarė savo vienuolinius įžadus spalio mėn. 6 d. 1910 m.

Generolas kun. V. Senkus pabaigė savo gyvenimo 70 metus ir ėmė silpnėti. Jis mirė 1911 m. balandžio 10 d. Marijampolės vienuolyne.

Į slaptą Marijonų Vienuoliją pasisiūlė stoti kun. prof. Vincentas Dvaranauskas, Seinų dvasinės seminarijos vice-regensas, kun. Dr. Juozas Vaitkevičius, kun. Feliksas Kudirka, kun. Vincentas Kulikauskas, kun. Justinas Novickas, teologijos magistras ir kun. Julijonas Kazakas, teologijos magistras. Tuo tarpu Petrapilyje kun. Prof. Jurgis Matulaitis pasijuto apsuptas rusų šnipų. Reikėjo apsispręsti.

Kai vasarą padarė kun. J. Totoraitis pirmuosius vienuolinius įžadus ir jau buvo trys marijonai su įžadais, jie suvažiavo į Gelgaudiškį 1911 m. liepos 14 d. ir parapijos bažnyčios zokristijoje atliko pirmąją slaptą vienuolijos kapitulą, dviem balsais prieš vieną išrinkdami atnaujintai vienuolijai vadovauti kun. Jurgį. Čia pat buvo nutarta perkelti naujokyną į Šveicarijos Friburgą, kad neišstačius savo vienuolijos narių į nereikalingą pavojų.

Naujiems mokslo metams prasidedant Friburgo universitete 1911 m. rudenį, ja jau buvo įsikūręs kun. Jurgis Matulaitis su visu būriu kunigų naujokų Canizianume.

1911 m. lapkričio mėn. 14 d. išvyko kun. Jurgis dviem savaitėm į Romą, Petrapilio Dvasinės Akademijos Rektoriaus kun. Aleksandro Kokowskio įgaliotas tartis Akademijos reikalais su šv. Studijų Kongregacija, įteisinti Marijonų Vienuolijos naujokyno perkėlimą Friburgan ir atlikti kitų pavestus reikalus.

1911 m. lapkričio mėn. 26 d. Msgr. Sapieha pasiūlė jam pasilikti Romoje, arba persikelti su organizuojamu vienuolynu, ir prie šv. Sosto atstovauti Rusijos, Lietuvos, Lenkijos, Poznaniaus ir Galicijos Bažnyčios reikalus. Msgr. Sapieha pasisakė, jog tuo reikalu yra kalbėjęs su kardinolu de Lai, ir kad visa bus galima sutvarkyti; davė dvi dieni apsigalvoti ir lapkričio mėn.28 d. pranešti atsakymą.

Gerai apsisvarstęs, kun. Jurgis padarė naują stambią asmeninę auką, pirmoje vietoje statydamas atgaivintos Vienuolijos reikalą: jis atsisakė eiti į diplomatinę tarnybą, o siūlomą vietą prašė pavesti Lodziaus klebonui kun. Henrikui Przezdzieckiui. Iš Romos sugrįžo kun. Jurgis lapkričio mėn. 29 d., šv. Sosto patvirtintas Marijonų Generolu, su teise vadovauti Friburgan perkeltam naujokynui.

Geriausieji kun. Jurgio draugai ir pasauliečiai ir kunigai nesuprato jo aukos. Kai kuriems jų nepatiko, kad į jo organizuojamą vienuoliją stoja patys šviesiausi ir krašte garbingiausieji kunigai entuziastai, kitiems nepatiko jo darytosios aukos Petrapilyje ir Romoje. Bet iš kitos pusės matė ir jautė didelę Dievo palaimą vienuolijai,- 1912 m. rugpiūčio mėn. 15 d. į jo rankas sudėjo pirmuosius vienuolinius įžadus dešimt naujų ryžtingų kunigų. Slaptai perorganizuota Marijonų Vienuolija atsirėmė tvirtais pagrindais.

1913 metais marijonai pasiekė plačiąją Ameriką, Chicagoje sukurdami pirmąjį savo vienuolyną. Apie šių Amerikos marijonų veiklą pateiksiu kiek platesnę darbų santrauką: kaip jie kūrėsi, dirbo, vargo ir darė įvairiopos pažangos. Geresnio vaizdo dėliai, paminiu visus Vyriausius Vadovus-Generolus, kurie tarnavo savo Vienuolijai nuo pat jos įsikūrimo pradžios 1673 m. iki šių 1956 metų.

7 V YRIAUSIEJI VIENUOLIJOS VADOVAI

1. Vienuolijos įkūrėjas ir iki mirties jos Vyriausias Vadovas Garbus Dievo Tarnas Stanislovas a Jesu Maria Papčinskis 1673-1701 m.

2. Joakimas a S. Anna Kazlauskas 1701-1704;1706-1710;1710-1715;1725-1728.

3 Kiprijonas a S. Stanislaò 1704-1706.

4 Konstantinas aS. Casimiro 1710 m.

5 Matas a S. Casimiro Krajevskis 1715-1722.

6 Andrius a S. Matthaeo Piotrovskis 1722-1725.

7 Juozapas a Jesu Maria Lutostanskis 1728-1731.

8 Bernardas a S. Nicolao Ostrovskis 1731-1737; 1741-1743.

9 Garbus Dievo Tarnas Kazimieras Višinskis 1737-1741; 1747-1750.

10 Andrius De Spot 1744-1747.

11 Kajetanas Vetickis 1750-1757.

12 Kiprijonas Fialkovskis 1757-1760.

13 Ladislovas Kanobrodckis 1760-1763.

14 Hijacintas Vasilevskis ~~1770-1776.~~ 1763-1770.

15 Hadrianas Ignatovskis 1770-1776.

16 Raimundas Novickis 1776-1788.

17 Stanislovas Mogien 1788-1789

18 Generalinis Vikaras Juozapas Mraas 1789-1793.

19 Tadas Blavovieski 1793-1829

20 Placidas Čubernatovičius 1829-1835.

21 Stanislovas Porzyckis 1835-1844

22 Jurgis Naruševičius 1844- 1853.

23 Antanas Černiavskis 1853-1858.

24 Romanas Vilčinskis 1858-1865.

25 Jurgis Česnas 1865-1893.
26 Vincentas Senkus 1893-~~19xx~~ 1911.
27 Dievo Tarnas Arkiv. Jurgis Matulaitis 1911-1927
28 Vyskupas Pranas-Petras Būčys 1927-1933; 1939-1951.
29 Andriejus Cikoto 1933-1939.
30 Ladislovas Mroczek 1951-1957....
31 Stanislovas Škutans 1957–

A N T R O J I   D A L I S

M a r i j o n a i   C h i c a g o j e

8 PASIRUOŠIMAS

Marijonų Vienuolija Friburge ėmė sparčiai augti. Kitų tarpe, 1912 m. vienuolinius įžadus padarė: kun. V. Dvaranauskas, kun. Juozapas Vaitkevičius, kun. Justinas Novickas, o 1913 metais: kun. Feliksas Kudirka, kun. Vincentas Kulikauskas, kun. Julijonas Kazakas.

Vyriausias Vadovas numatė savo vienuolijos nariams kunigiško darbo plotus Amerikoje, kur tuo laiku buvo įsikūrusios 60 lietuviškų parapijų. Buvo jam žinoma, kad Chicagoje jau yra aštuonios lietuvių parapijos, kai kurios jų turi savo pradžios mokyklas, o jose mokytojauja šv. Kazimiero Seserys. Seserų Vienuolijos steigėjų tarpe buvo kun. Vincento Dvaranausko sesutė Maria Immaculata. Seserų kapelionas kun. Dr. Antanas Staniukynas greit susisiekė su Friburgo marijonais. Jis rašė kun. Jurgiui Matulevičiui 1911 m. lapkričio mėn. 14 d., pasidžiaugdamas, kad Marijonų Vienuolija atkūrta ir nurodydamas į marijonams tinkamo darbo plotus Amerikoje: parapijos laukia misijų, Seserims Kazimierietėms reikia dvasios vadovo, nes jis-kapelionas- šiuo metu stengiasi sustiprinti seserų vienuolijos medžiaginį būvį, jų naudai darydamas lietuvių parapijose rinkliavas; be to,- katalikiškos spaudos plotai. Jis rašė: "manau,kad ruiminga kapelianija prie Seserų Vienuolyno Chicagoje, kurią beveik Jūsų Vienuolijai stačiau, šiems visiems tikslams gražiai patarnautų."

Kitu laišku kun. Dr. A. Staniukynas pasisiūlė stoti į Marijonų Vienuoliją. Jam atsakė kun. Jurgis Matulaitis 1912 m. vasario 8 d. "Labai mums būtų malonu drauge dirbti su Jumis ir turėti Jus tarpe savęs." Bet naujokavimą būtų tekę jam atlikti Friburge. Kun. Jurgis siūlė atsiųsti jam pavaduotoją kun. J. Vaitkevičių, kai jis padarys savo vienuolinius įžadus. Tai galėjo įvykti 1912 metais vasarai pasibaigus. Bet kun. Staniukyno pradėtieji darbai Amerikoje neleido jam pasitraukti iš Amerikos. Jis vis kvietė Marijonus atvykti Chicagon, siūlydamas pagelbą.

Dievo Tarnas Jurgis rašė jam 1913 m. bal. 13 d.: "Su žemės pirkimu ir namų statymu dar nėra ko skubintis: atvažiuosime, susitarsime. Tik pinigėlių tai mes nieko neturime. Džiaugiamės, kad turėsime kuo Amerikon pasiekti, o jau paskui tai tegul Dievas parūpina ir maitina. Jei tik Dievas duos sveikatą, tai užsidirbsime sau duonelę. Labai dėkosime Jums, jei nors iš pradžių rasime pas Jus pastogę ir duonos kąsnį."

9 CHICAGOJE

Iš Friburgo Amerikon iškeliavo trys marijonai: Vyriausias Vadovas kun. Jurgis 42 metų amžiaus, kun. Feliksas Kudirka 43 metų amžiaus ir kun. Julijonas Kazakas 27 metų amžiaus. Iš Friburgo išvažiavo traukiniu 1913 m. liepos 10 d., o New Yorką pasiekė laivu liepos mėn. 19 d. Aplankę apylinkės kunigus, Chicagą pasiekė liepos 22 d. Geležinkelio stotyje juos pasitiko kun.Dr.A. Staniukynas ir kun. Pranciškus Serafinas su savo mašina: jis tik vienas tada iš kunigų turėjo auto mašiną. Visi penki nuvažiavo į Seserų kapelaniją, kuri buvo pastatyta marijono kun. Jurgio Kolesinskio aukomis. Čia pat kun. Jurgis Matulaitis pasakė Seserims ir kapelionui, jog kapelanija yra neabejotinai Seserų Kongregacijos nuosavybė ir marijonams ji nepriklauso.

Tuoj pat nuvyko pas Chicagos arkivyskupą Edvardą Quigley, įteikė jam šv. Vienuolių Kongregacijos 1913 m. birželio 11 d. raštą Nr. 3234/13. Arkivyskupas leido Tėvams Marijonams veikti Chicagoje ir dvasiniai patarnauti Seserims Kazimierietėms.

Apie atliktus tuo metu savo darbus Chicagoje ir kitur rašo kun. Jurgis ~~į Friburgą~~ kun. P. Būčiui 1913 m. rugsėjo 8 d.: "nuvykęs Chicagon, tuoj stojau darban. Atlaikiau 10 dienų rekolekcijas šv. Kazimiero Seserims. Dievas laimino, darbo vaisiai buvo geri. Pasakiau dar keleta pamokslėlių, visų kelis kartus išpažinties išklausiau. Be to, pataisiau ir papildžiau jų įstatus pagal kanonus ir Bažnyčios reikalavimus. Pasakiau trijose parapijose paskaitas apie socialį klausimą. Brukl-

line taip pat pasakiau du pamokslus bažnyčioje ir paskaitą salėje apie socialį klausimą; ta paskaita buvo gana triukšminga, socialistai užsipuldinėjo ant manęs, bet viskas gerai gana pasibaigė. Nors įsitikinau, kad iš tokių paskaitų maža naudos: daug geriau būtų prirengus atlaikyti žmonėms misijas."

Kun. Jurgis Matulaitis, gavęs Chicagos arkivyskupo leidimą kurti Chicagoje Marijonų Vienuolyną, paskyrė kuriamojo vienuolyno vyresniuoju kun. Feliksą Kudirką 1913 m. rugpiūčio mėn. 18 d. ir tą pat dieną, kun. A. Staniukyno lydimas, išvažiavo New Yorkan į Kunigų Seimą. O iš ten išplaukė Europon,

10 PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Kun. Julijonas Kazakas pasiliko patarnauti seserims, o kun. Feliksas Kudirka nuvažiavo pavaduoti į Kunigų Seimą vykstantį Visų Šventųjų parapijos kleboną, kun. Pr. Serafiną. Jis grįžo rugp. 22 d. Tuo pat metu kun. Kaupo paprašyti, suredagavo "Draugą". Rugpiūčio 23 d. kun. F. Kudirka buvo Waukegan, Ill. ir ten šv. Baltramiejaus lietuvių parapijoje pasakė pamokslą. Grįžęs rugpiūčio 25 d., sėdo perrašyti Seserų Kazimieriečių Konstituciją, o kun. Julijonas tuo metu pavadavo Visų Šventųjų par. Kleboną.

Pirmasis kandidatas į marijonus pasisiūlė 33 metų jaunikaitis Antanas Andriuškevičius- Andriušis. Jo iškilmingos priimtuvės į bandinius įvyko Seserų Kazimieriečių koplyčioje 1913 m. rugsėjo mėn. 8 d., dalyvaujant kun. F. Kudirkai, kun. J. Kazakui ir kun. A. Staniukynui.

Kun. M. Kraučiūnas, šv. Jurgio par. klebonas, pakvietė kun. F. Kudirką pasakyti pamokslus rugsėjo 14 ir 21 d.,o Waukegan, Ill. klebonas pavedė jam sakyti pamokslus per 40 valandų atlaidus rugsėjo 28-30 d.

Nuo spalio mėn. 3 d. iki lapkričio 13 d. abudu tėvai marijonai padėjo redaguoti "Draugą".

Kun. F. Kudirka davė pirmąsias aštuonių dienų misijas Kenosha, Wis. spalių mėn. 18-26 d., o rytojaus dieną mirė "Draugo" redaktorius kun.A. Kaupas. Jo laidotuvėse spalio mėn. 30 d. dalyvavo arkiv. E. Quigley. Apeigas tvarkė kun.

Hoban; arkidijakonu buvo kun. A. Staniukynas; asistentai : kun. F. Kudirka ir kun. J. Jakaitis, dijakonas kun. M. Krušas, subdijakonu - kun. Ežerskis. Kapinėse atsisveikinimo žodį tarė kun. M. Kraučiūnas, kun. A. Skripka, kun. Pr. Serafinas ir "Lietuvos" redaktorius p. Br. Balutis.

Kun. F. Kudirka sakydavo ~~par~~ Seserims Kazimierietėms kas penkta diena konferencijas; važinėjo į Dievo Apvaizdos parapiją išpažinčių padėt klausyti, kviečiamas sakė pamokslus įvairiose Chicagos lietuvių bažnyčiose.

Arkivyskupas E. Quigley paskyrė kun. F. Kudirką šv. Mykolo parapijos klebonu 1913 m. lapkričio 13 d., o lapkričio 16 d. naujas klebonas, kun. Kudirka, atlaikė ten pamaldas ir pasakė pamokslą. Po pamaldų sušaukė parapijos visuotinį susirinkimą.

Parapijos reikalai buvo apirę, skolų turėjo $35.000.oo, o neturėjo nė mokyklos, nei mokytojų. Į šešias savaites atidarė kun. F. Kudirka parapijos pradžios mokyklą (1914 m. sausio mėnesį), o rudenį pavedė joje mokytojauti Seserims Kazimierietėms.

Norėdamas atgaivinti žmonių dvasinį gyvenimą, lapkričio 30- gruodžio mėn. 8 d. pravedė rekolekcijas. Per jas ėjo išpažinties ir priėmė šv. Komuniją apie tūkstantis žmonių.

1913 m. gruodžio ~~12~~ 12 d. atvyko pas marijonus antras kandidatas, Liudvikas Navickas, bet dėl nesveikatos po trijų mėnesių išstojo.

Melrose Park lietuviai nuvyko pas Arkivyskupą Quigley, prašydami lietuvio kunigo, kuris galėtų aprūpinti jų dvasios reikalus. Keletai dienų praslinkus gavo kun. F. Kudirka Arkivyskupo raštą, kuriuo pavedama Marijonams aprūpinti Melrose Park, Ill. lietuvius Mount Carmel bažnyčioje. Kalėdų pirmą dieną atlaikė kun. F. Kudirka Melrose Parko lietuviams pirmas pamaldas, pasakė tinkamą pamokslą, pasižadėjo atvykti arba pats, arba atsiųsti sekmadieniais savo pagelbininką. Ir nuo to laiko jau 43 metai marijonai aptarnauja Melrose Parko luetuvius.

Parapijos dvasinį, mokslinį ir socialį lygį pakelti daug padeda pamokslai, katekizacija, mokykla ir įvairiausios draugijos. Neišleisdamas iš minties parapijiečių dvasinės gerovės, kun. F. Kudirka, susitaręs su mokytoja Marija Virbiliūte, nuo 1914 m. sausio mėn. 5 d. atidarė šv. Mykolo par. pradinę mokyklą. Kun. J. Kazakas apsiėmė mokyti vaikus lietuvių kalbos ir katekizmo. Pirmą dieną suėjo 28 mokiniai. Už trijų savaičių buvo pradėti vakariniai kursai suaugusiems. Kursams vadovavo kun. J. Kazakas ir mokytoja Virbiliūtė. Parapijai buvo daug džiaugsmo, kai pradžios mokyklos mokiniai surengė par. salėje koncertą vasario mėn. 22 d. Visuotinis parapijos susirinkimas bal. 5 d. nutarė kviesti po vasaros atostogų mokytojauti Seseris Kazimierietes. Antra mokyklos mokinių šventė buvo birželio mėn. 21 d., praminta "dainos šventė"; jų kvotimai buvo birželio mėn. 27 d. ir pirmus mokslo metus baigė iškyla už miesto ribų birželio mėn. 29 d.

Nuo 1914 m. rugsėjo 13 d. pradėta mokyti vaikai tikybos ir sekmadieniais.

D r a u g i j o s

Klebonui vadovaujant, įsikūrė parapijoje net kelios naujos draugijos. 1914 m. sausio mėn. 25 d. buvo įsteigta švč. M. Marijos Mergaičių Draugija ir šv. Jono Apaštalo ir Evangelisto Berniukų Draugija. Vasario mėn. 8 d. įsikūrė šv. Pranciškaus Tretininkų Draugija su 20 narių. Kovo mėn. 22 d. susidarė suaugusiųjų šv. Kazimiero Draugija ir pradinę mokyklą baigusiųjų šv. Aloyzo Draugija.

Šv. Mykolo Arkangelo Draugija įsitaisė naują vėliavą; jos pašventinimas buvo kovo mėn. 29 d. Ta proga kun. F. Kudirka pasakė tinkamą pamokslą.

Rugsėjo mėn. 27 d. įsikūrė Draugija skaistykloje sieloms šelpti, su 14 narių

Tais pat 1914 metais abudu tėvai marijonai dalyvavo Lietuvių Seimerugsėjo 21-22 d. ir L. Katalikų Federacijos Seime rugsėjo 23-25 d.

S i e l o v a d a

Sielovados reikalai buvo arti širdies abiem Tėveliams. Gerai paruoštais ir

1914 m. liepos mėn. 24 d. Marijonų Vienuolija buvo inkorporuota Illinois valstybėje vardu: "Marian Fathers of the Immaculate Conception of the B.V.M."

Padaugėjus nariams, pasidarė perankšta šv. Mykolo par. klebonija; todėl kun. J. Kazakas su bandiniais gyveno nuo 1914 m. rugsėjo 18 d. kitoj gatvės pusėje: 1645 Wabansia Ave., o 1915 m. rugp. 4 d. įsigijo marijonai sau namus 1631 W. North Ave. už $3,500 dol. Nedidelis tai buvo namas, bet pradžiai jo užteko.

Kun. F. Kudirka, jausdamas žmonių dvasinį alkį tikėjimo žinioms pažinti ir gilinti, nuo 1914 m. gruodžio mėn. 1 d. pradėjo leisti kas dvi savaiti dvasinio turinio žurnalą: "Tikyba ir Dora". Per penkerius metus daug kas jame rašė ir redagavo, kol 1920 metais jo vietą užėmė Marijonų leidžiamas savaitraštis "Laivas",o po 13 metų virtęs "Kristaus Karaliaus Laivas", kuris ir dabar (1956 m.) eina. Pradžioje "Tikybą ir Dorą" redagavo kun. Jul. Kazakas.

13 Naujas Darbininkas

Besivystantiems darbams gerai ~~(atlikti)~~ padaryti dviejų kunigų jėgų nebuvo gana. Reikėjo pagelbos. Vyriausias Vienuolijos Vadovas, kun. Jurgis Matulaitis, atsiuntė iš Friburgo, teologijos licencijatą įgijusį universitete, kun. Vincentą Kulikauską, pačioje jėgoje uolų darbininką, einantį 37-sius gyvenimo metus. Jis pasiekė Chicagą 1915 m. kovo mėn. 19 d. Pakeliui paviešėjo Baltimorėje pas savo dėdę kun. J. Lietuvninką keleta dienų.

1915 m. kovo mėn. 22 d. buvo paskirtas kun. V. Kulikauskas naujokų vedėju,o kun. J. Kazakas paliktas redaguoti "Tikybą ir Dorą". Kun. F. Kudirka buvo parapijos klebonas, vyresnysis ir ekonominių reikalų administratorius. Jis, turėdamas kas jį pavaduoja, 1915 metais apkeliavo didelius Amerikos plotus, duodamas žmonėms misijas, tik protarpiais savaitei kitai parvažiuodamas Chicagon. Jis skelbė Dievo žodį Sprigfield, Ill., trijose Brooklyno parapijose, Maspeth,N.Y., New York,N.Y., Waterbury, Conn., New Haven, Conn., Baltimore,Md., Elizabeth, N.J., Yonkers, N.Y., Bridgeport, Conn., New Britain, Conn. ir kitur.

Kun. Kudirka važinėjo išpažinčių klausyti į Volo,Ill.,Michigan City, Mich., o Alexian Brothers ligoninėje Chicagoje davė dviem kalbom: lietuviškai ir lenkiškai rekolekcijas. Jo pavaduotojai Chicagoje kun. V. Kulikauskas ir kun. J. Kazakas aptarnavo šv. Mykolo parapiją, laikydami pamaldas, sakydami pamokslus, lankydami ligonius, mokydami vaikus.

Į Marijonų naujokyną buvo įstoję 1915 m. rugp. 13 d. trys naujokai; bet savo pašaukime ištesėjo du, o trečias po aštuonių mėnesių pasitraukė. Į bandymą buvo priimti 1915 m. keturi jaunikaičiai; bet pasirodė, jog jie nenori būti vienuoliais jie norėjo būti pasauliniai kunigai, todėl pasitraukė visi keturi.

Kun. F. Kudirka įkūrė Spaudos Draugiją. Ji vystėsi greitai ir gražiai. Draugijai vadovauti buvo paskirtas kun. V. Kulikauskas: iki birželio mėn. 13 d. jis buvo draugijos sekretorius, o paskui - liepos mėnesį- buvo išrinktas pirmininku.

Europoje tuo tarpu siautė pirmas pasaulinis karas, prasidėjęs vasarą 1914 m Šveicarija ir joje esantieji Tėvai Marijonai buvo atskirti nuo savųjų kraštų. Kunigai neturėjo šv. Mišių intencijų; pragyvenimas žymiai pasunkėjo. Bet Amerikoje dirbantieji trys Tėveliai jų neapleido. Karo metu surinko ir pasiuntė Šveicarijon šv. Mišių stipendijų už $7.000 dol. ir aukų $5.000 dol. Tuo būdu buvo išgelbėti Friburge pasilikusieji Tėvai Marijonai nuo didelio vargo. Jie visi buvo labai dėkingi Dievo Apvaizdai ir Amerikoje dirbantiems savo broliams už nuoširdžią globą ir gausią paramą.

14 1916 METAI

Prasidėjus 1916 metų gavėniai, klebonų prašomi, kun. F. Kudirka ir kun. V. Kulikauskas vedė misijas daugelyje parapijų, kai kur abudu kartu, kai kur paviensniui. Jų skelbiamas Dievo žodis slido: Milwaukee,Wis., E.St. Louis, Ill., Dayton, Ohio, Philadelphia, Pa., New Phila,Pa. Hartford, Conn., Poquonock, Conn., Hudson, Mass., Donora, Pa, Minersville, Pa. Prieš Kančios savaitę Chicagon parvykęs kun.

gyvai pasakytais pamokslais patraukė žmones prie maldos, atgailos, prie šv. Sakramentų. Klebonai gaudė kun.F. Kudirką, kad jų bažnyčiose rekolekcijas vestų, misijas duotų ar bent padėtų išpažinčių klausyti. Ir taip, gavėnioje jis kalba keturias savaites Dievo Apvaizdos parapijoje, Kančios savaitėje sako pamokslus šv. Mykolo parapijoje, per 40 valandų atlaidus, Waukegan, Ill. pravedė žmonėms rekolekcijas kovo mėn. 14-18 d. Visus pamokslus per 40 val. atlaidus sakė Omaha, Nebr.; Rockford, Ill. gegužės mėn. 31-birž. 3 d., Aušros Vartų bažnyčioje. Išpažinčių klausyti važinėjo į Indiana Harbor,Ind., Volo, Ill.,Melrose Park,Ill.; o misijas davė Melrose Park, Ill. birželio mėn. 4-6 d.,šv. Mykolo par. lapkričio 29 -gruodžio 8 d.

Kun. F. Kudirka žymiai paįvairino gegužines pamaldas, darydamas jas rytais su dvasiniais paskaitymais ir vakarais. Kasdien du kartu per visą spalio mėnesį buvo kalbamas šv. Rožančius: rytais -mokyklos vaikai; vakare - suaugusieji.Pravedė gražiai noveną į šv. Dvasią, birželines pamaldas, pasitaikančias iškilmes,k.a. pop. šv. Pijui X mirus ir pop. Benediktui XV pradėjus valdyti Bažnyčią, sutraukė į pamaldas daug žmonių. Mokslo metai buvo pradėti su šv. Mišiomis prie įstatyto švč. Sakramento. Visos brolijos ir parapijos draugijos pajuto kun. F. Kudirkos tėvišką globą ir paskatinimą į naujus darbus.

Išvykus klebonui su rekolekcijomis ar misijomis į kitas parapijas, šv. Mykolo par. žmonėms nuoširdžiai tarnavo kun. Julijonas Kazakas. Jo pastangų dėka, klebonui ir parapijai pritarus, liepos mėnesį buvo perdažyti parapijos namai. Paskui jis ėjo per žmones aukas rinkdamas bažnyčiai pataisyti.

12 V i e n u o l y n o p r a d ž i a

Pirmasis Marijonų vienuolynas buvo šv. Mykolo par. klebonijoje, 1644 Wabansia Ave. Į ją įėjo Tėvai Marijonai 1913 m. lapkričio mėn. 15 d. Su jais buvo pirmas bandinys Antanas Andriušis. Tais ir sekančiais 1914 m. įstojo į Marijonų Vienuoliją viso aštuoni kandidatai. Jų tarpe yra ištesėjusieji savo pašaukime: A. Andriušis,Stanislovas Montvidas, Vladas Cibulskis.

V. Kulikauskas davė trijų dienų rekolekcijas šv. Mykolo par. bažnyčioje. Per Velykas buvo užlaikytos visos lietuviams įprastos apeigos ir iškilmės, sudaryta didžiulė prisikėlimo procesija. Chicagos klebonai pasitaikančioms iškilmėms pasakyti pamokslą kviesdavosi Marijonus.

Rugpiūčio mėn. 29-30 d. Atlantic City, N.J. įvyko Kunigų Vienybės Seimas. Jame dalyvavo kun. V. Kulikauskas. Seimui pasibaigus, jis pavadavo kun. V. Matulaitį, New Phila.,Pa. kleboną, tris savaites.

1916 m. rugpiūčio 15 d. padarė vienuolinius įžadus du pasauliniai broliai: Stasys Montvidas ir Vladas Cibulskis. Tuo būdu 1916 metais Marijonų su įžadais Amerikoje jau buvo šeši: trys kunigai ir trys broliai.Buvo atvykę ir trys kandidatai į marijonus; bet pažinę, jog neturi tam pašaukimo, pasitraukė.

Tėvai Marijonai prisidėjo savo dalimi: darbu, gyvu žodžiu ir aukomis prie paskelbtos "Lietuvių Dienos" rinkliavos. Ji buvo visoje Amerikoje, visose parapijose rinkta aukos Lietuvos žmonėms, nukentėjusiems nuo karo, sušelpti.Tai buvo Visų Šventųjų dieną, lapkričio 1 d.

Trims dienoms praslinkus, lapkričio mėn. 4 d., Chicagon atvyko kun. prof. Pranciškus Petras Būčys. Petrapilio Dvasinei Akademijai paliovus veikti, o negalėdamas patekti į vokiečių okupuotą Lietuvą, Tėvo Generolo siunčiamas, jis per Romą atvyko Amerikon. Jisai atvyko Chicagon labai geru laiku, nes brendo dideli ir skubūs spaudos darbai.

15 "DRAUGAS"

1909 m. liepos mėn. 12 d. pradėjęs eiti katalikų savaitraštis "Draugas" Wilkes-Barre,Pa. kun. A. Kaupo redaguojamas, kun. A. Staniukynui patariant, jis buvo perkeltas Chicagon 1912 m. Pirmasis savaitraščio "Draugo" redaktorius kun.A. Kaupas mirė 1913 m. X.27 d. Jo vietą užėmė kun. Fabijonas Kemėšis, paskui Julius Kaupas. Jų pagelbininkai buvo: Jonas Karosas, Matas Zujus, Pr. Šivickas. Savaitraščio administracijoje dirbo: Jonas Lapata, Povilas Mulevičius-Molis.

"Draugas" virto dienraščiu 1916 m. kovo mėn. 31 d. Pirmuoju dienraščio

redaktoriumi buvo kun. Dr. Antanas Maliauskas. "Draugas" turėjo gerą vardą ir pasisekimą žmonėse, bet pareikalavo daug darbo ir stambių aukų. Redaktorius pradėjo ilsti. Su viltimi žvelgė "Draugo" leidėjai į neseniai atvykusį Chicagon kun. prof. P. Būčį, kad gaus jį dienraščio redaktoriumi. Tuo tarpu kun. P. Būčys buvo paskirtas naujokų vedėju su pareiga auklėti padariusius įžadus brolius vienuolių dvasioje. Be to, jis apsiėmė sutvarkyti ir prižiūrėti turimą vienuolyne knygyną, pataisyti Marijonų Konstitucijos vertimo lietuvių kalbą ir po sumos šv. Mykolo parapijos bažnyčioje sekmadieniais pasakyti pamokslus. Kun. Julijonas Kazakas pasiliko redaguoti "Tikybą ir Dorą", o kiti du Tėvai Marijonai apsiėmė sunkų ir varginantį misijų ir rekolekcijų darbą.

1917 metais, būtinam reikalui esant, "Draugą" redagavo tris mėnesius kun.P. Būčys; keturis mėnesius redagavo dienraštį kun. J. Kazakas, o paskui to darbo ėmėsi kun. Fabijonas Kemėšis. Antru kartu "Draugo" redaktoriumi buvo kun. P. Būčys nuo 1919 m. sausio mėn. 29 d.

Vėliau vyriausieji dienraščio redaktoriai buvo: kun. Dr. Ignas Česaitis, kun. Dr. K.A. Matulaitis, p.Dr. Kazys Pakštas, kun. Bronius Bumšas, kun. Dr. K.M. Rėklaitis, kun. V. Kulikauskas ir nuo 1927 m. birželio 20 dienos vyriausiuoju "Draugo" redaktoriumi yra iki šiol (1956 m.) p. Leonardas Šimutis.

"Draugo" redakcijos kolektyve yra ilgiausiai dirbę p.Ignas Sakalas ir p. Petras Tumasonis. Be jų, yra padėję "Draugą" redaguoti: p. Matas Zujus, kun. J. Šlikas, kun. Dr.A. Rakauskas, p. Dr. Al.M. Račkus, kun. Anicetas Linkus, kapit. P. Jurgėla, p. Pranas Zdankus, arch. M. Žaldokas, p. Kazys Gineitis, kun. Kazys Baras, Dr. Ona Labanauskaitė, kun. Dr. Juozas Prunskis, p. A. Baronas, kun. Vytautas Bagdanavičius, Kun A Naudžiūnas, p. Longinas Labanauskas, Jonas Pilipauskas, Jurgis Savaitis, ir keletas kitų.

16 MARIJONAI STIPRĖJA

1917 metais Marijonų Vienuolija Amerikoje žymiai sustiprėjo: kun. F. Kudirka ir kun. P. Būčys padarė amžinuosius įžadus, kiti juos atnaujino metams. Buvo gauta naujų pašaukimų: Balandžio mėn. 6 d. įstojo į Marijonus kun. Pranas

Meškauskas; balandžio mėn.25 d. įstojo Jonas Peldžius; spalio mėn. 10 d. atvyko Juozas Mačiulionis, kuris vėliau tapo kunigas. Į naujokus buvo priimtas Aleksandras Navickas rugpiūčio 7 d. Tuo būdu susidarė 10 narių bendruomenė.

Dvasinio gyvenimo juos mokė kun. Pr. Būčys, o mąstymus ir konferencijas broliams duodavo kun. V. Kulikauskas. Visi gražiai pasinaudojo kun. P. Būčio sumaniai pravestais apologetiniais kursais šv. Mykolo parapijoje, kuriuos jis vadino konferencijomis. Tai buvo 1917 m. gruodžio mėn. 12-18 d.

Parapijos dvasinis aptarnavimas sustiprėjo. Pamaldos būdavo iškilmingesnės. Gegužės mėnesį kasdien pamokslus sakė kun. P. Meškauskas apie švč. Dievo Motiną Mariją, o spalio mėnesį pamokslus sakė kun. F. Kudirka. Gražiai buvo organizuoti 40 valandų atlaidai, visos novenos ir pridedamos pamaldos. Lapkričio 11 d. atvyko vyskupas ir suteikė Sutvirtinimo sakramentą.

1917 m. vasario mėn. 16 d. kun. P. Būčys, labai prašomas "Draugo" leidėjų, apsiėmė būti vyriausias dienraščio redaktorius; bet greitai išryškėjo tarp leidėjų ir kun. P. Būčio žymūs nuomonių skirtumai ir po trijų mėnesių jis pasitraukė iš redaktorių. Padėtį bandė gelbėti kun. J. Kazakas, apsiimdamas redaguoti dienraštį gegužės 14 d. Bet ir jis pailso. Atsisakęs redaktoriaus pareigų, rugsėjo mėn. 19 d. išvyko pasilsėti į Sheboygan, Wis., kur nuo rugpiūčio 24 d. klebonu buvo paskirtas kun. P. Būčys. Ten kun. J.Kazakas išbuvo iki gruodžio mėn. 6 d.

Kun. F. Kudirka ir kun. V. Kulikauskas buvo užimti misijų ir rekolekcijų darbais.Kun. F. Kudirka davė misijas Chicagoje šv. Jurgio parapijos bažnyčioje kovo mėnesį, o balandžio mėnesį apvažiavo Dievo žodį skelbdamas Braddock, Pa., Wilmerding, Pa., Pittsburgh, Pa. Kun. V. Kulikauskas per visą žiemą ir pavasarį aplankė Rytuose daug parapijų; Chicagoje atsirado birželio mėn. 5 d., o nuo liepos 13 d. užstojo Sheboygano kleboną. Rugpiūčio mėnesį prieš Žolinę davė jis šv. Kazimiero Seserims dešimties dienų metines rekolekcijas ir visą spalio mėnesį skelbė misijas.

Neapčiuopiami yra dvasinio patarnavimo darbai: išpažinčių klausimas, pamokslų sakymas, brolijų ir draugijų veiklos stiprinimas, gražaus pavyzdžio įtaka.

Kunigai Klebonai noromis kvietė juos į parapijos darbus, visuomenė džiaugėsi jų veikla, skaitė marijonų leidžiamą dvisavaitinį laikraštį "Tikėjimas ir Dora", rėmė gausiai jų nurodomus darbus.

17 RAMUS DARBAS

Ramaus, bet nuoširdaus ir uolaus darbo ženkle slinko 1918 metai. Kun. F. Kudirka vadovavo visiems Marijonų darbams, tvarkė šv. Mykolo parapijos dvasinius ir piniginius reikalus ir atliekamu laiku buvo nuvykęs į Harvey,Ind.ir La Porte, Ind. misijų duoti. Gražiai ir iškilmingai atšventė šventę-40 valandų atlaidus, parapijai davė savaitės rekolekcijas kovo mėn. 24-31 d., jaunuosius parapiģiečius parengė prie pirmosios šv. Komunijos geg. 19 d.

Kun. V. Kulikauskas važinėjo su misijomis keturis mėnesius. Rudenyje buvo išvykęs į Minersville,Pa. ir Baltimore,Md., bet, siaučiant influenzos epidemijai, teko misijas atidėti. Grįžo Chicagon.

Kun. P. Būčys buvo laikinai Sheboygan, Wis. klebonas, o kun. P.Meškauskas buvo paskirtas Chicagos Arkivyskupo raštu 1918 m. birželio mėn. 1 d. valdyti šv. Baltramiejaus parapiją Waukegan, Ill. Tai įvyko dėlto, kad Chicagoje šv. Jurgio parapijos klebonas, kun. M. Kraučiūnas, kilus nesusipratimams, pasitraukė iš klebono pareigų. Chicagos Arkivyskupas pasišaukė kun. F. Kudirką ir pasiūlė, kad Marijonai apimtų valdyti šv. Jurgio parapiją. Bet kun. F. Kudirka labai gražiai padėkojo Ganytojui už pasitikėjimą ir įvertinimą, atsisakė imti šv. Jurgio parapiją, nurodydamas į tai, jog ji turi labai gražią bažnyčią ir yra pati didžiausioji visoje Chicagoje. Ją perimdami Tėvai Marijonai susipyktų su vyskupijos kunigais lietuviais. Arkivyskupas pasiteiravo, ką Tėvas Kudirka siūlytų į šv. Jurgio par. klebonus. Jis pasiūlė Dievo Apvaizdos par. kleboną, kun.M.L. Krušą. Ir arkiv. Jurgis Mundelein paskyrė kun. Krušą tos parapijos klebonu.

Šiems pasikeitimams įvykus, šv. Baltramiejaus parapija pasiliko be klebono. Arkivyskupas Mundelein paprašė Marijonų pagloboti parapiją. Tuomet kun. F. Kudirka atšaukė kun. F. Būčį iš Sheboygan, Wis. Tuo tarpu įvyko naujos atmainos:

Aušros Vartų parapijos klebonas kun. Pranciškus Serafinas paprašė arkivyskupo J. Mundelein, kad leistų jam stoti į Marijonų Vienuoliją. Leisti leido, bet pridėjo sąlygą, kad Marijonai paimtų valdyti Aušros Vartų parapiją. Kun. F. Kudirka sutiko; pasiuntė į Aušros Vartus kun. Pr. Meškauską. Aušros Vartų vikaras kun. J. Kloris buvo paskirtas į Waukegan, Ill. klebonu, o kun. Pr. Būčys, Chicagos Arkivyskupo ir Chicagos lietuvių klebonų prašomas, antru kartu pasiėmė redaguoti dienraštį "Draugą".

18 DIENRAŠČIO SUNKUMAI

Juo toliau, juo labiau daugėjo dienraščio "Draugo" skolos. "Draugo" bendrovės dalininkai ir klebonai susirūpino padėtimi. Bejieškodami laimingesnės išeities, pasiūlė Marijonams pirkti "Draugą", ar bent paskirti kun. P. Būčį dienraščio administratoriumi.

1918 m. liepos mėn. 24 d. įvyko Marijonų pasitarimas. Į abudu "Draugo" leidėjų pasiūlymus atsakyta neigiamai, nes Marijonai, gelbėdami Šveicarijoje pasilikusius vienuolijos narius, neturėjo pinigų. Nebuvo irgi darbininkų spaustuvei. Skirti gi kun. P. Būčį administratoriumi į finansiniai silpną "Draugą", nesutiko kun. F. Kudirka, pasiteisindamas, kad kun.P. Būčys turi gana darbo, būdamas Waukegano lietuvių klebonu.

Dienraščio leidėjų atstovai su savo sunkumais nuvyko pas Chicagos Arkivyskupą J. Mundelein. Ir kun. P. Būčys nelauktai gavo iš Arkivyskupo laišką, kviečiant jį prisiimti "Draugo" vadovybę. Tai buvo 1918 m. liepos 30 d.Prasidėjo privačios derybos, įkalbinėjimai, ir tik po keturių mėnesių kun. P. Būčys sutiko antru kartu pradėti "Draugą" redaguoti. Pradėjo darbą lapkričio mėn.25 d.

Tuo tarpu Arkivyskupas Jurgis Mundelein pavedė Tėvams Marijonams globoti ir vadovauti Aušros Vartų parapiją 1918 m. lapkričio mėn. 9 d. raštu. Parapija buvo daug didesnė už šv. Mykolo parapiją, bet ji turėjo ir daugiau skolų: $52,968.14. Tais pat 1918 m. Aušros Vartų parapija nepajėgė pilnai apmokėti

tarnautojams algų net $453.27. Arkivyskupas Mundelein, pastebėjęs kaip gražiai Marijonai atgaivino ir sustiprino šv. Mykolo parapiją, neabejojo, kad jie ras tinkamų priemonių Aušros Vartų parapijos negerovėms pašalinti.

Tuomet kun. Pr. Meškauskas atsistatydino iš Sheboygan, Wis. klebono pareigų ir buvo paskirtas lapkričio mėn. 11 d. Aušros Vartų parapijos klebonas.

Kai 1918 m. gruodžio 15 d. mirė visų mylimas šventos sielos šv. Kazimiero Seserų kapelionas, kun. Dr. Antanas Staniukynas, į jo vietą išsiprašė Seserys kun. Pr. Būčį į kapelionus. Tuo būdu kun. P. Būčio darbų sritis prasiplėtė ir jo darbų našta pasunkėjo.

"Draugo" finansai buvo netvarkoje. Paskolintus iš Arkivyskupijos $10.000. dol. paėmė bėgamieji reikalai ir neapmokėtosios popieriaus, dažų etc. sąskaitos Administracija pajuto, kad juo daugiau gauna prenumeratorių, juo daugiau į skolas lenda Bendrovė, nes Administracijos plačiai su nepaprastai didelėmis dovanomis pravestas skaitytojų rinkimas nepramatė, jog Chicagoje už kiekvieną "Draugo" numerį, siunčiamą paštu, paštui reikia mokėti po $3.00 metams. O tai sudarė pusę dienraščio prenumeratos.

Klebonai, pamatę, jog Draugo Bendrovės visas turimas turtas nepadengia turimų skolų, jog jiems patiems kas mėnuo tenka aukoti "Draugui" šimtinėmis, kad jo gyvybę palaikius, visais jiems prieinamais būdais prašė ir skatino Tėvus Marijonus paimti visą "Draugo" leidimą į savo priežiūrą, į savo globą. Daug kas jų atidavė Marijonams savo šerus-dalis, kad Marijonai turėtų Bendrovės susirinkimuose tinkamą balsų skaičių.

1919 m. sausio mėnesį buvo Marijonų svarbus pasitarimas. Dalyvavo kun. F. Kudirka, kun. J. Kazakas, kun. V. Kulikauskas ir kun. P. Būčys. Buvo svarstoma, ar gelbėti "Draugą", imant jį su visomis jo skolomis, ar leisti užsidaryti. Buvo slaptas balsavimas. Balsai pasidalino lygiomis. Tuomet pirmininkaujantis kun. F. Kudirka, pasinaudodamas pirmininkaujančio teise, paskelbė, jog Marijonai gelbės "Draugą". To nutarimo pasekoje Marijonai paėmė administracijos ir dienraščio redakcijos priežiūrą į savo rankas 1919 m. sausio mėn. 29 d.

Tuo metu buvo šeši kunigai marijonai: du amžinųjų įžadų, trys laikinųjų ir naujokas kun.Pr. Serafinas. Ir nors tais ir sekančiais 1920 metais Marijonai, begelbėdami "Draugą", turėjo įdėti į jį nemažai darbo ir visus savo ir paskolintus $24.000. dol., kol visas dienraščio leidimas buvo įstatytas į sveikas vėžes, bet dienraštis nežuvo, išsilaikė ir per keliolika metų pamažu grąžino Marijonams įdėtus į jį pinigus.

19 AUŠROS VARTAI

1918-1919 metais Aušros Vartų parapija buvo ir dvasiniai ir medžiaginiai apirusi. Didelės skolos ir už paskolas mokomi nemaži nuošimčiai erzino žmones. Nedaug ką gero suspėjo padaryti parapijoje pirmas marijonas-klebonas kun. Pr. Meškauskas, išbuvęs joje keturis mėnesius. 1919 m. kovo mėn. 3 d. atvyko naujas klebonas, geras administratorius, kun. F. Kudirka. Jis pradėjo savo darbą parapijoje, sustiprindamas žmonių dvasią. Balandžio mėn. 11-17 d. vadovavo parapijos rekolekcijoms. Kaip šv. Mykolo parapijoje, taip ir čia įvedė gražias gegužines pamaldas; visą birželio mėnesį rytais buvo pamaldos į švč. Jėzaus Širdį, o spalio mėnesį rytais su vaikais ir vakarais su suaugusiais buvo kalbamas šv. Rožančius ir kasdien sakomi įdomūs pamokslai. Pasirūpino,kad sekmadieniais per sumą sakytų vis kiti savieji kunigai pamokslus, kad pridedamos pamaldos būtų gražios,kilnios.

Visa širdimi atsidavusį parapijos dvasinei gerovei kleboną tuoj pamilo žmonės.Jie mielai pritarė jo norams, sumanymams ir gausiai aukojo bažnyčiai išpuošti. Pradėjo kas kart daugiau žmonių atsilankyti į pamaldas, net iš kitų parapijų atvažiuodavo žmonės pasiklausyti Aušros Vartuose sakomų pamokslų. Mokyklos vaikų skaičius padidėjo 101: 1918 metais jų buvo 284, o sekančiais 1919 m. 385. 1920 m. mokykloje mokėsi 439 mokiniai, 1921 - 438.

Kun. F. Kudirkai talkino kiti kunigai Marijonai. Kun. P. Būčys, nors jis buvo vyr. "Draugo" redaktorius ir šv. Kazimiero Seserų kapelionas, surasdavo laiko padaryti religinio turinio paskaitas. Taip 1919 m. gegužės mėnesį per 12

dienų jis davė paskaitas Aušros Vartų, Dievo Apvaizdos ir šv. Kryžiaus parapijų žmonėms. Pajutęs, jog žmonės nori, kad jų tikėjimas būtų moksliniai pagrįstas, beveik per keturis mėnesius vadovavo Apologetiniams Kursams McCormick Hall, West Sidėje.

"Draugo" Administratorius, kun. V. Kulikauskas, mielai talkino kun.F. Kudirkai sekmadieniais. Gavėnios metu jis davė misijas šv. Antano par. Cicero,Ill. ir Dievo Apvaizdos parapijoje. O kur jis nesuspėjo,ten pavadavo jį kun. J. Kazakas.

20 DEGĄS ŽIBURYS

1920 m. Sausio mėn. 1 d. Amerikos Marijonų šeima pagausėjo, padarius uoliam ir mielam kun. Pranciškui Serafinui vienuolinius įžadus. Naujų Metų šventėje buvo šeši kunigai Marijonai su įžadais ir 7 broliai, kurių kai kurie lankė De Paul universitetą. Per tuos 1920 metus buvo priimti 5 jaunuoliai į bandymą ir 1 likosi aspirantas.

Kun. Pr. Serafinas veržėsi į klebonų siūlomą darbą: uoliai skelbė misijas, sakė gražius pamokslus, mielai klausydavo išpažinčių. Su misijomis apvažiavo jis Spring Valley, Ill., Youngstown, Ohio, Rockford, Ill.,Sprigfield, Ill.,Hartahorn, Okla.

Marijonams apsiėmus kapelionauti šv. Kazimiero Seserims, teko taip pat rūpintis padėti joms vystytis ir surasti aukų jų skoloms už vienuolyną mokėti. Kun.P. Būčys negalėjo atsitraukti nuo dienraščio redaktoriaus pareigų ir daryti rinkliavas. Čia jį pavadavp kun. Pr. Serafinas. Spalio ir lapkričio mėnesiais padarė jis rinkliavas Cicero, Ill., Scranton, Pa., Kingston, Pa. Bedirbdamas jis nė nepajuto kai jo gyvenimo ir darbo dienos pasibaigė. Sunkiai susirgo jis viduriais lapkričio 23 d. Buvo nuvežtas į Mercy Hospital, Wilkes-Barre,Pa. Po ilgų bandymų, gydytojai padarė jam vidurių operaciją gruodžio 1 d., o gruodžio 3 d. jis mirė. Buvo parvežtas Chicagon ir iš Aušros Vartų bažnyčios gruodžio 9 d. palydėtas į kapus, visiems gailintis taip uolaus ir mielaus kunigo .

21 SVARBŪS NUTARIMAI

1920 m. gegužės mėnesis buvo labai svarbus Marijonų gyvenime, nes padaryti keli stambūs nutarimai, besišakojant Marijonų veiklai Amerikoje. Kadangi buvo numatyta įsigyti vienuolynui patalpas Aušros Vartų parapijoje, tai pirmiausia teko parduoti turimą namą šv. Mykolo parapijoje, 1631 North Avenue. Tas nutarimas padarytas geg. 8 d., o gegužės mėn. 21 d. buvo sutarta pirkti p. J. Bagdžiūno siūlomą namą, 2334-36 S. Oakley Avenue, kuris galu prieina prie Aušros Vartų parapijos žemės. Trijų augštų mūrinis namas buvo parduotas Marijonams už $30.000 dol. Padarę būtinuosius pataisymus, Marijonai įėjo į savo namus 1920 m. liepos 1 d. Tiesa, teko paimti iš banko stambią paskolą; bet savininkui apmokėta pirmoji dalis $18.000 d. liepos 5 d. ir likusioji dalis atiduota 1922 m. sausio mėn. 16 d. Šie namai pasidarė Marijonų veiklos centras ilgiems metams.

Per pirmus septynerius marijonų veiklos metus Amerikoje jų skaičius pasiekė 19 narių skaičių. 1920 m. liepos mėn. 19 d. marijonai turėjo erdvius mūrinius namus, redagavo ir valdė dienraštį "Draugą", pradėjo leisti savaitraštį "Laivą", vadovavo dviem parapijoms ir padėjo Seserims Kazimierietėms jų veikloje.

Buvo manoma, kad įsigytieji 2334-36 South Oakley Avenue namai bus geri naujokynui; bet atkėlus "Draugo" spaudžiamasias mašinas į namo požemius, kad nereikėtų redaktoriui, administratoriui ir kitiems kasdien vykti į 1800 West 46 street, mašinų užesys per kiauras dienas ir dažnai naktis parodė, jog reikia ramesnės naujokynui vietos. Pats gyvenimas tai įrodė. Per 1920-1923 metus buvo įstoję 13 pamaldžių jaunikaičių ir vienas kunigas į marijonus. Iš jų naujokyną Chicagoje baigė du pasauliniai broliai, o kun. Br. Bumšas 1923 m. XII.7 d. įstojęs į naujokyną, sekančiais 1924 metais jau buvo perkeltas į Marian Hills namus, į ten nukeltą naujokyną.

Besikūriant Lietuvos Universitetui Kaune , Teologijos-Filosofijos Fakultetan dekanu ir profesoriumi buvo kviečiamas "Draugo" redaktorius kun. prof. P. Būčys. Vyriausiojo redaktoriaus pareigoms eiti iš Marijampolės buvo atsiųstas kun. Dr. I. Česaitis. Jis pasiekė Chicagą 1921 m. balandžio mėn. 16 d., būdamas pačioje jėgoj - 28 metų amžiaus.

Tų pat 1921 m. liepos mėn. 4 d. posėdyje Marijonai nusitarė tolimesnės veiklos gaires: 1. sunkioj ekonominėj padėtyje esant "Draugui", nedauginti jo spaudos puslapių; 2. ruoštis statyti berniukams Kolegiją ar bent studentų bendrabutį ir netoli Chicagos savo dvasinę Seminariją; 3. prašyti Lietuvos Marijonų, kad į spaustuvės darbus atsiųstų 2 ar 3 brolius. Kunigai: Kudirka, Kulikauskas, Kazakas, Būčys ir Meškauskas buvo nuvykę liepos mėn. 8 d. į Area, Ill., kur Chicagos Arkivyskupas Jurgis Mundelein buvo sumanęs statyti Arkivyskupijos Dvasinę Seminariją ir kur buvo žadėjęs Marijonams duoti žemės savo namams pasistatyti. Lietuvon vykstąs kun. P. Būčys apsiėmė gyvu žodžiu išaiškinti Marijampolės Vyresniesiems, kad siųstų brolių į Ameriką. Jis išplaukė "Lapland" laivu 1921 m. liepos mėn. 16 d.

"Draugo" administratorius kun. V. Kulikauskas skelbė misijas per visą gegužės mėnesį Lawrence,Mass., Norwood, Mass. ir Athol, Mass. Chicagoje, į Aušros Vartų bažnyčią rekolekcijų duoti buvo pakviestas svečias pasionistas, Tėvas Alfonsas Antras trijų dienų rekolekcijas rudenyje davė kun. P. Meškauskas visai parapijai, o liepos mėn. 23-31 d. vadovavo marijonų metinėms rekolekcijoms.

Iš Bielanų Amerikon atvyko pirmas lenkas marijonas, kun. Robertas Vieržejskis, 40 metų amžiaus. Jis buvo marijonų gimnazijos Bielanuose mokytojas ir turimo muziejaus vedėjas; norėjo arčiau susipažinti su Amerikoje veikiančiomis katalikiškomis Kolegijomis. Patyręs kaip yra plati misijų dirva tarp lenkiškai kalbančių Amerikoje, jis paskatino savo vyresniuosius ir tie atsiuntė du kunigu misijoms: Vladimirą Jakovskį ir Ričardą Bakalarčyką. Jiedu pasiekė Ameriką 1922 m.vasario mėn. 24 d.

Šių pirmųjų veikėjų dėka pamažu išsivystė nauja marijonų šaka Amerikoje.

Iš Marijampolės Amerikon atvyko misijų darbui vesti kun. Pijus Andziulis ir kun. Andriejus Cikoto 1922 m. kovo mėn. 20 d., atsiveždami spaustuvės darbams dirbti brolį Juozą Birgilą. Abudu tėvai misijonieriai dideliu uolumu ir galingu žodžiu greitai užkariavo, pavergė Amerikos lietuvių širdis. Nuo pat atvykimo dienos iki liepos 1 d. abudu dirbo įvairiose lietuvių parapijose. Vasaros karščiams praėjus, vėl stojo į sunkų darbą. O kur jiedu nesuskubo, ten padėjo kun. V. Kulikauskas, pav. duodamas tais metais misijas New Britain, Conn ir Lowell, Mass.

23 M A R I J O S K A L N E L I A I

Kun. F. Kudirka, kun. V. Kulikauskas ir kai kurie broliai, turėdami protarpiais laisvesnį pusdienį ir vykindami 1921 m. liepos mėn. 4 d. nutarimus, važiavo į Chicagos apylinkę ieškoti marijonams tinkamos vietos įsikūrti. Pastebėję, kad į vakarus smarkiai plečiasi miestas ir kad vakarų šone yra augštesnės vietos ir daug sveikesnė apylinkė, o žemė derlingesnė, 1922 m. spalio mėn. 11 d. nupirko 180 akrų žemės, o 1923 m. balandžio mėn. 9 d. dapirko iš kaimynų dar 40 akrų, sudarydami didoką,gražų, kalnuotą ūkį; už visą užmokėję $52.000 dol. Pagerbdami švenčiausiąją Mariją, savo Globėją, tą ūkį praminė "Marijos Kalneliai" arba Marian Hills. Artimiausias tada miestelis ir paštas buvo Hinsdale, Ill. už 5 mylių (8 kilometrai). Traukiniai, nors ne visi, sustodavo ir prie Clarendon Hills tarpstoties, kur buvo tada apie 20 namų; nuo šios stotelės į Marijos Kalnelius yra tik pusantros mylios kelias. Dabar (1956 m.) vaizdas yra visai kitas, nes Clarendon Hills,Ill. turi per 3,300 gyventojų, o aplink Marijos Kalnelius yra susidarę miesteliai.

Pasibaigus visuotinei Marijonų Kapitulai Dancige 1923 m. liepos 15-20 d., apie kurią bus kalbama atskirai, kun. F. Kudirka pasiliko vien Aušros Vartų parapijos klebonas ir pirmas patarėjas, o kun. V. Kulikauskas buvo paskirtas Amerikos Marijonų Vyresnuoju trims metams. Lietuvon iš Kapitulos nuvyko kun. J. Kazakas Marijonų Gimnazijoje graikų kalbos dėstyti, o į Ameriką kun. F. Kudirka parsivežė kun. Dr. Kazimierą Martyną Rėklaitį 1923 m.rugsėjo mėn. 29 d., kuris

buvo paskirtas Amerikos Marijonų Tarybos narių ir sekretorium.

Nuo pat pavasario 1923 m. apsigyveno Marijos Kalneliuose keli broliai. Kun. P. Meškauskas jiems kapelionavo; laikydavo šv. Mišias siaurame, mažame kambarėlyje - laikinoje koplyčioje.

1923 m. spalių mėn. 12 d. buvo svarbus marijonų susirinkimas. Posėdyje dalyvavo Vyresnysis kun. V. Kulikauskas, tarybininkai: kun. F. Kudirka, kun. K. Rėklaitis ir be to, "Draugo" redaktorius kun. Ig. Česaitis ir kun. P. Meškauskas. Buvo sutarta statyti Marijos Kalneliuose marijonų naujokyną - mūro namus. Statybai buvo numatyta išleisti iki $50.000 dol., o reikalingą statybai pravesti paskolą paimti $30.000 dol iš XXXXXX McMahon ir Hoban Co. Visiems numatomiems darbams teisiniai pravesti buvo įgalioti kun. Kulikauskas, Kudirka ir Rėklaitis.

Taryba veikė greitai. Rytojaus dieną buvo sutarta pranešti Chicagos Arkivyskupui J.W. Mundelein apie marijonų sutartą statyti naujokyną Marian Hills ir gauti jo pritarimą. Gavę sutikimą, tuoj ėmėsi statybos darbo.

Per pustrečių metų be atvangos redaguodamas dienraštį "Draugą", atrodo, pailso kun. Dr. Ig. Česaitis ir norėjo atmainos. 1923 m. gruodžio 9 d. išvyko misijų vesti į Scranton, Pa. Marijonų Taryba nutarė gruodžio mėn. 16 d. posėdyje, kad "Draugo" redaktoriumi bus po Naujų Metų atvykstąs Chicagon kun. Dr. Kazimieras Aloyzas Matulaitis; jam gi pagelbės į naujokyną priimtas gruodžio 7 d. kun. Bronislovas Bumšas.

Tuo tarpu Marijos Kalnelių plikame lauke, į šiaurę nuo 63 gatvės ir į rytus nuo Clarendon Hills kelio pradėta statyti naujokynas 1923 m. rudenį; statyba tęsėsi per žiemą ir buvo baigta 1924 m. vasarą, architektui p. M. Žaldokui prižiūrint,

24 VISUOTINA KAPITULA DANCIGE

Atnaujintos Marijonų Vienuolijos antroji v-isuotina kapitula įvyko Dancige 1923 m. Pirmoji buvo Gelgaudiškio bažnyčios zokristijoje 1911 m. Dancigas pasirinktas todėl, kad Lenkijos Marijonų atstovai negalėjo pasiekti Marijonų Centro - Marijampolės, esant beveik karo padėčiai tarp Lietuvos ir Lenkijos nuo pat 1920 metų, spalių 9 d. įvykių. Lietuvos gi Marijonų atstovai negalėjo pasiekti Vil - niaus, kur gyveno Vyriausias Vadovas, vyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius.

Buvo sutarta suvažiuoti Dancigan 1923 m. liepos mėn. 15 d., bet paskui nukelta į liepos 18 d.

Iš Amerikos į Dancigą atplaukė kun. F. Kudirka ir kun. J. Kazakas. Kun. F. Kudirka, kaip Amerikos Marijonų Vyresnysis privalėjo duoti plačią veiklos apyskaitą iš 10 darbo metų. Iš Vilniaus atvažiavo vyskupas Jurgis Matulaitis; iš Lietuvos - kun. P. Būčys, kun. J.Totoraitis, kun. V. Dvaranauskas ir kun. J. Vaitkevičius. Iš Lenkijos atvyko kun. Kazimieras Bronikovskis, kun. Marijonas Višnievskis, kun. Steponas Varšavskis, kun. Zigmas Trošinskis, kun. Ladas Lysik ir kun Jonas Sobčyk,- viso 13 pilnateisių dalyvių.

Prisilaikant Bažnyčios nuostatų, pirmiausia įvyko rinkimų posėdis. Tai buvo liepos mėn. 19 d. 9:30 val. ryte. Vyriausiuoju Vienuolijos Vadovu-Generolu buvo išrinktas sekantiems šešeriems metams Jo Ekscelencija Vilniaus vyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius 12 balsų prieš vieną - jo paties duotuoju už kun. P. Būčį.

Kai rinkėjai pareiškė deramą pagarbą Vyriausiam Vadovui, buvo išrinkta Vyriausioji Taryba. Pirmuoju patarėju arba vice-generolu buvo išrinktas kun. P. Būčys, II - kun. Kaz. Bronikovskis, III - kun. Jonas Kriščiukaitis ir IV - kun. Marijonas Višnievskis. Generaliniu sekretoriumi išrinktas kun. J. Kriščiukaitis ir Generaliniu ekonomu - kun. Vladimiras Jakovskis

Sekančią liepos 20 d. susirinko posėdžio Vyriausioji Taryba, tik į nėsančio Dancige kun. J. Kriščiukaičio vietą šiam posėdžiui buvo pakviestas kun. F. Kudirka. Vyriausioji Taryba turėjo išrinkti visiems Marijonų Namams Vyresniuo-

sius ir jų tarybininkus, bet pirmiau buvo sutarta, kol bus juridiniai įkūrtos Vienuolijos Provincijos, lietuviams ir lenkams marijonams skirti Generalinius Vikarus ir duoti jiems po du patarėjus.

Lietuviams Generalinis Vikaras buvo išrinktas kun. P. Būčys, o lenkams - kun. K. Bronikovskis. Kun. P. Būčiui patarėjais paskirti buvo : kun. Juozas Vaitkevičius ir kun. Jonas Totoraitis; o kun. K. Bronikovskiui patarėjai buvo parinkti: kun. Steponas Varšavskis ir kun Ladas Lysik.

Toji pat Vyriausioji Taryba paskyrė Chicagos Namų Vyresniįį kun. V. Kulikauską,o jo tarybininkais: kun. F. Kudirką ir kun. K. Rėklaitį. Marijampolės Vyresnysis buvo išrinktas kun. Vincentas Gergelis ir jo patarėjai: kun. Vinc. Dvaranauskas ir kun. [illegible] Julijonas Kazakas. Kauno Namų Vyresnysis -kun. J. Vaitkevičius ir jo patarėjai:kun. Vincentas Dargis ir kun. Jurgis Tilvytis. Bielanų Vyresnysis paskirtas kun. Steponas Varšavskis ir jo tarybininkai: kun. Ladas Lysik ir kun. Konstantinas Giedrys. Rasną pavesta valdyti kun. Aleksandrui Boltuć su kun. J. Jarzębovskiu. Skurcą sutvarkyti pavesta kun. Kazimierui Bronikovskiui.

Čia pat Vyriausioji Taryba sutarė Amerikon siųsti kun. Kazimierą M. Rėklaitį, kun. Kazimierą A. Matulaitį ir kun. Mykolą Urbonavičių; į Marijampolę pasiųsti kun. Julijoną Kazaką, o kunigams J. Sobčykui ir J. Tilvyčiui leisti eiti Universiteto mokslus.

Be to, numatyta, jei sutiks vietos Ganytojas, paskirti Nekalto Prasidėjimo Seserims Marijampolėje nuolatinį nuodėmklausį kun. Justiną Novickį, o nepaprastą - kun. J. Vaitkevičių.

25 TESTAMENTINIAI NURODYMAI

Visuotinoje Dancigo Kapituloje svarbiausias asmuo buvo Vienuolijos Atnaujintojas, vyskupas Jurgis. Čia jis pasireiškė pilnai. Ką jis pirmiau siūlė padaryti pas save atskiriems vienuolynams, dabar tai subendrino visai

Vienuolijai, gavęs savo artimiausiųjų draugų pritarimą. Žinant gi, kad 1923 m. Kapitula vyskupui Jurgiui buvo paskutinė,- ji įgauna testamentinės reikšmės savo nurodymams.

Vyriausias Vadovas ir Vienuolija, besirūpindami savo Kongregacijos plėtote ir ateitimi, nutarė, kad prie svarbesniųjų Vienuolijos Namų būtų įkūriamos vienuolinės mokyklos, juvenatai, su 4-6 klasių Europos gimnazijų mokslo programa, pridėjus sustiprintą religijos mokslą ir nuoširdų pamaldumą; tai atatinka Amerikos High School lygį.

Tie, kurie norės būti kunigai vienuoliai, pirma turėtų baigti vienuolijos juvenatą; po tam galima juos priimti į naujokyną, kuriam irgi numatoma mokslų programa įvairioms naujokų rūšims, skiriant daug pastangų dvasios kultūrai kelti. Sutarta nesiųsti į darbus savųjų vienuolių, kurie nėra baigę tinkamo mokslo.

Kapitula pabrėžė taip pat vienuolinio klusnumo vertę ir jėgą,- klusnumas yra vienuolijos pagrindas. Vyresniajam vadovaujant, darbus nurodant ir įpareigojant savuosius narius,- auga susiklausymas ir darna

Tarp 43 Generalinės Kapitulos nutarimų yra atsakymas ir tiems, kurie buvo pasiūlę pradėti dėvėti senovės marijonų baltus rūbus: ji nurodė, kad marijonų rūbai pasilieka tokie, kokius patvirtino šv. Tėvas Pijus X, 1910 m. rugsėjo mėn. 10 d. ir šv. Vienuolių dekretu paskelbtus 1910 m. lapkričio mėn. 28 d. Nr.3544/09

Taip sutarta, jei tik bus galima, įkūrti Generalinę Prokuratūrą Romoje.

Marijonų Rėmejų, Bendradarbių Draugijos įstatai buvo pavesti trims svarbiausiems Namams perstudijuoti, padaryti savųjų pastabų ir jas pasiųsti Generaliniam Sekretoriui.

Gen. Kapitula įpareigojo Generalinius Vikarus sutvarkyti ir sustiprinti silpnesniuosius Namus ir be Vyriausiojo Vadovo leidimo nekūrti naujų Namų, kur nėra ar negali būti sudaryta aiškių nuosavybės raštų.

Generalinei Kapitulai pasibaigus, kun. F. Kudirka aplankė Lietuvą ir Marijampolę, gimines ir pažįstamus, ir pasiėmęs su savim kun. K. Rėklaitį, parvažiavo Amerikon 1923 m. rugsėjo mėn. 29 d.

Į Amerikos Marijonų Tarybos pirmąjį ir antrąjį posėdį buvo pakviesti ir dalyvavo kun. Ignas Česaitis ir kun. Pranas Meškauskas. Susipažinę su Visuotinos Kapitulos nutarimais, padarė tinkamas išvadas, įvedė geresnę vienuolinę drausmę, o spalio mėn. 12 d. posėdyje nusitarė statyti Marijos Kalneliuose naujokyną. Tąjį nutarimą vykdė kun. V. Kulikauskas, savo patarėjų padedamas.

Lapkričio mėnesį pasiprašė kun. Bronius Bumšas priimamas į vienuoliją. Taryba jo prašymą priėmė ir leido jam gruodžio 7 d. -Nekalto Prasidėjimo išvakarėse- pradėti naujokavimo metus.

Buvo žinia, kad Generalinis Vikaras yra įpareigotas padaryti kanoninę vizitą Amerikos Marijonams 1924 metais; nutarta tam įvykiui pažymėti atatinkamai pasiruošti.

L a b d a r i a i

Amerikos Lietuvių R. Katalikų šv. Antano Labdaringoji Sąjunga, veikianti visose Chicagos lietuvių parapijose ir daugelyje kitų vietų, per daug metų savo iždininku turėjo kun. F. Kudirką. Toji Sąjunga buvo nusipirkusi 10 akrų žemės sklypą prie pat Marquette Parko ir 69 gatvės. Ji nutarė 1923 m. statyti tame žemės sklype našlaičiams prieglaudą ir nedidelę ligoninę. Ilgai buvo ješkoma žmogaus, kurs imtųsi tos statybos darbo; bet nesurasta. Bankininkas Jonas Brenza, kurio vadovaujamas Metropolitain State Bank yra Aušros Vartų parapijoje, labai gerai pažino savo kleboną, kun. F. Kudirką, ir jis žinojo, kaip klebonas per 5 metus sutvarkė pairusią Aušros Vartų parapijos medžiaginę padėtį, apmokėjęs bankams, 29.000 dol. parapijos skolų, norėdamas įtraukti kun. F. Kudirką ir Marijonus į Labdarių numatytą statybą, jis padarė nepaprastą pasiūlymą Labdarių Sąjungos Centro Valdybai: pasižadėjo duoti Labdaringai Sąjungai paskolą $50.000 dol be %% penkeriems metams, jei Tėvai Marijonai imsis tos statybos, jei jie imsis administruoti pastatus ir gaus šv. Kazimiero seseles į ligoninę slaugėmis.

Kun. F. Kudirka ir Marijonai visa širdimi rėmė Labdarių Sąjungą. Klebonams

prašant, kun. F. Kudirka buvo paskyręs Labdarių Sąjungai oficialų aukų rinkėją, kun. P. Meškauską, kuris ėjo parapijose, klebonams leidžiant, per namus. Paskui tas pareigas pavedė kun. P. Saurusaičiui ir galop kun. V. Dvaranauskui.

Kun. F. Kudirka nesibijojo naujų darbų; bet Labdarių Sąjungai, Marijonams, Seserims Kazimierietėms, Klebonams ir vyskupijos Kūrijai esant įtrauktiems į tą patį darbą, jis nėjo sklandžiai, nenoromis sutikdamas nenumatytų kliūčių. Ir todėl Tėvams Marijonams teko atsisakyti nuo oficialiai jiems duoto pasiulymo.

27 DIDELI DARBAI

Be galo darbštus ir veiklus Amerikos Marijonų Vyresnysis, kun. V. Kulikauskas, pats daug dirbo ir to darbo nesigailėjo duoti kitiems . Tų darbų naštos palengvinti atvyko Amerikon 1924 m. sausio mėn. 7 d. kun. K.A. Matulaitis, kuris už savaitės jau buvo "Draugo" namuose. Tuojau buvo jam pavesta redaguoti dienraštį "Draugą" ir būti Seserų Kazimieriečių kapelionu.

Tų pat 1924 m. gegužės mėn.17 d. iš Bielanų Chicagon atvyko kun. Mykolas Urbonavičius. Per visą gavėnią ir pavasarį trys kunigai misijonieriai: Andziulis, Česaitis ir Kulikauskas apvažiavo su misijomis daug parapijų. Chicagoje darė rinkliavą Labdarių Sąjungai kun. P. Meškauskas. Naujokas kun. B. Bumšas buvo Lietuvių R. Katalikų Federacijos aktyvus sekretorius ir padėjo redaguori dienraštį. Visi buvo užimti nelengvais darbais.

Per ištisą žiemą virė statybos darbas Marijos Kalneliuose; buvo statomas naujokynas. Naujokų vedėju tapo paskirtas kun. K.A. Matulaitis 1924 m. balandžio mėn. 22 d. Neužilgo jis ten apsigyveno su dviem savo naujokais. Buvo laukiamas Gen. Vikaras, kun. P. Būčys. Jis atvyko Amerikon 1924 m. birželio mėn. 27 d. ir pradėjo kanoninę vizitą Namams. Baigė jis ją liepos mėn. 7 d., padaręs gyvenimiškų pastabų kaip sustiprinti vidinį vienuolinį gyvenimą ir į kuriuos išorės darbus šiuo tarpu daugiau kreipti dėmesio.

Tais pat 1924 m. pasisiūlė į Marijonų Vienuoliją 12 kandidatų. Su dideliu džiaugsmu sutiko tą žinią kun. P. Būčys. Neapsiėjo ir be rūpesčių.

Vienam Pralotui iš sakyklos bažnyčioje ir oficialiai vyskupijos Kūrijoje skundžiant "Draugo" redaktoriaus paimtą kryptį, prikišant Marijonams norą sukūrti Marquette Parko apylinkėje naują lietuvių parapiją, su gretimų parapijų skriauda, teko aiškintis. Buvo rimtai svarstoma, ar perleisti Kunigų Vienybei redaguoti ir leisti "Draugą", nors K.V. to klausimo ir nekėlė. Visgi susilaikyta, nes buvo aišku, kad "Draugas" greitai turėtų užsidaryti. Vyskupijos Kūrija kardinolo vardu pranešė Marijonams, kad Labdarių Sąjungos našlaičių prieglaudos ir ligoninės kūrimą ima į savo rankas. To negana, lapkričio mėnesį Kazimieriečių Motina Marija buvo pas J.Em. kardinolą Mundelein. Per ją Ganytojas pranešė Marijonams,kad neagituotų žmonių už lietuvių parapiją Marquette Parke. Ir vėl teko aiškintis.

Dalyvaujant vizitatoriui kun. P. Būčiui, Chicagos Marijonų Taryba nutarė kreipti savo jėgas į jaunų vienuolių auklėjimą ir mokslą.Pirmas tam žingsnis,- naujokynas. Sutarta buvo, kad ateityje prie naujokyno būtų įkūrta augštesnioji mokykla, o vėliau, jei bus reikalo, įkūrti savąją Kolegiją. Jeigu nebus galima įkūrti Kolegijos, tai bent pastatyti saviems klierikams prie Chicagos Dvasinės Seminarijos Area, Ill. bendrabutį, mokslo namus.

Pirmasis žingsnis buvo padarytas paties Vizitatoriaus, kai jis pašventino Naujokyną ir pritarė Tarybai, kad naujokyne būtų einamas mokslas kaip ir High School su priedu lietuvių kalbos ir tautos istorijos bei naujokams reikalingų kitų dvasinio gyvenimo mokslų.

28 A U G I M A S

1925 metus pradedant, Amerikoje veikė Marijonų Vyresnysis kun. V. Kulikauskas, jo patarėjai: kun. F. Kudirka, kun. K.Rėklaitis; naujokų vedėjas kun. K. A. Matulaitis; misijonieriai: kun. J. Vaitkevičius, kun. L. Draugelis, kun.B. Bumšas, kun. Česaitis, kun. P. Andziulis. Lenkų tarpe misijonieriavo: kun.M. Urbonavičius, kun. Vl. Jakovskis, kun Ričardas Bakalarčyk ir kun. Z. Trošinskis. Visi jie buvo kun. V. Kulikausko valdžioje.

Pavasarį į naujokyną atvyko kun. Dr. Jonas Navickas, o gruodžio 27 d. 1925 m. vyskupas E. Hoban išventė į kunigus pirmą marijoną Amerikoje, kun. Juozapą Mačiulionį. Naujokyne buvo 12 jaunuolių naujokų ir kun. Navickas. Pabaigusiems naujokyno metus aštuoniems jaunikaičiams buvo leista daryti pirmuosius metinius vienuolių įžadus. Vienam broliui, ketvirtam iš eilės, buvo leista padaryti amžinuosius įžadus. Tuo būdu 1925 m. pabaigoje veikė Jungtinėse Amerikos Valstybėse viso 39 marijonai.

Per visą 1925 metų žiemą misijonieriai ir kun. V.Kulikauskas davė žmonėms misijas daugiau negu 20 parapijų. "Draugo" redaktoriui, p. Dr. K. Pakštui, atsisakius, redaktoriaus vietą užėmė kun. Dr. K. Rėklaitis birželio mėn. 8 d. Jam padėjo kun. V. Kulikauskas. Naujokyno gyventojams pagausėjus, naujokų vedėjui į talką su konferencijomis stojo kun. K. Rėklaitis. Jam teko taip pat pavaduoti kun. F. Kudirką,kai tas išvyko New Yorkan paliuosuoti kun. J. Navicką, vykstantį į naujokyną. Per visą rugsėjo mėnesį du uolūs misijonieriai davė Aušros Vartų parapijoje Chicagoje misijas: kun. J. Vaitkevičius ir kun. L. Draugelis.

29 P A S I K E I T I M A I

Tėvas Generolas atšaukė iš Amerikos 1925 metais Lietuvos misijonierius: kun. P. Andziulį, kun. Ig. Česaitį ir kun. Andriejų Cikoto ir taip pat Amerikoje padariusius įžadus: kun. P. Meškauską ir kun. B. Bumšą. Jų vieton atsiuntė kun. Juozapą Vaitkevičių ir kun. Ladą Draugelį. Rudenį 1925 m. į Romą buvo pakviestas kun. K. Rėklaitis Generalinio Sekretoriaus pareigoms eiti.

Tų pat metų vasarą per 4 mėnesius pavaduodamas West Pullmano kleboną kun. J. Paškauską, pramoko lietuvių kalbos kun. M. Urbonavičius, jau galėjo lietuviškai pamokslus sakyti. Atostogoms pasibaigus, buvo paskirtas į Aušros Vartus vikaro pareigoms ir kartu jam buvo leista lankyti Loyolos Universitetą.

Aušros Vartų par. klebonas, kun. F. Kudirka, statė 1925-6 metais seserims mokytojoms vienuolyną, nes ne vien klebonas, bet ir žmonės vargo be klebonijos,- ji buvo pavesta seserims gyventi.Klebonas gyveno mokyklos kambaryje.

Kunigų skaičiui sumažėjus, teko išnaujo pasiskirstyti darbais. Kun. V. Kulikauskas apsiėmė būti Seserų kapelionas; kun. K. Matulaitis buvo paskirtas Namo Tarybos nariu, sekretorium ir Seserų nuodėmklausiu. Arkivyskupijos dvasinėje Seminarijoje lietuvių kalbą dėstyti apsiėmė kun. F. Kudirka.

1925 metų žiemai prasidedant, lapkričio mėnesį, atvyko pas Marijonus gyventi senelis kun. P. Saurusaitis, uolus blaivybės platintojas Amerikoje. Jis davė aštuonių dienų rekolekcijas naujokams Marijos Kalneliuose. Kalėdos buvo švenčiamos tais metais nepaprastai iškilmingai. Seserų Kazimieriečių centre vidunakčio šv. Mišias laikė kun. V. Kulikauskas, patarnaujant dijakonu kun. J. Vaitkevičiui ir subd. kun. K. Matulaičiui. Jie visi trys 5 val. ryto laikė iškilmingas pamaldas Aušros Vartų par. bažnyčioje. Daug džiaugsmo Amerikos Marijonams buvo trečią Kalėdų dieną, kai vyskupas E. Hoban įšventė į kunigus kun. Juozą Mačiulionį .

Argentinos lietuviai, išgirdę apie sėkmingą Marijonų veiklą Amerikoje, parašė lapkričio mėnesį ir gruodžio mėnesį atsiuntė prašymą, kad pasiųstų vieną kunigą vienuolį į Zaratą, netoli Buenos Aires. Marijonų Vyresnysis apie tai tuojau pranešė Tėvui Generolui, arkivyskupui Jurgiui

30 D I E N R A Š Č I O N A Š T A

Kun. V. Kulikauskas, perėmęs vyr. "Draugo" redaktoriaus pareigas ir tvarkydamas jo administraciją, patarnaudamas Seserims ir vadovaudamas marijonams, pradėjo ilsti, ėmė sirgti. Reikėjo jam pavaduotojo. Tuo tarpu per Naujus Metus 1926 atvyko Amerikon kun. Vincentas Dvaranauskas. Taip pat kun. J. Mačiulionis laikė savo primicijas Naujų Metų šventėje. Po iškilmių išvyko Washingtonan,DC. baigti savo mokslų. Kun. V. Dvaranauskas buvo pasiųstas padėti klebonams: vyko pirmiausiai į Waukegan, Ill.,o paskui į Sprigfield, Ill. Kun. P. Saurusaitis darė rinkliavą Labdaringajai Sąjungai. Tiesa, 1926 m. sausio mėn. 8 d. pas Marijonus atvyko ir į novicijatą buvo priimtas kun. Jurgis Massey, prancūzas; bet kun. V. Kulikauskas neturėjo pavaduotojo. Gana rimtai jisai susirgo ir atgulė vasario 13 d. Tarybos posėdyje buvo nutarta kviesti p. Matą Zujų būti "Draugo" redaktoriumi.

"Draugo" administraciją ir straipsnių peržvalgą pavedė kun. K. Matulaičiui, į jo vietą naujokų vedėju buvo paskirtas kun. V. Dvaranauskas. Savaitraštį "Laivą" redaguoti buvo pavesta kun. J. Navickui.

Būtinuosius reikalus sutvarkęs ir apie tris savaites pasilsėjęs, kun. V. Kulikauskas išvyko kviečiamas į Pittsbugh,Pa misijų laikyti. Iš Lietuvos atvykusieji misijonieriai turėjo nuolatinio darbo parapijose per keturis mėnesius. Chicagon jie sugrįžo vien 28-jam Tarptautiniam Eucharistiniam Kongresui artėjant. To Kongreso Informacijos Biure buvo pakviestas dirbti kun. F. Kudirka.

31 E U C H A R I S T I N I S   K O N G R E S A S

28-sis Tarptautinis Eucharistinis Kongresas Chicagoje buvo labai nepaprastas įvykis Arkivyskupijos gyvenime, visoms esančioms arkivyskupijoje lietuvių 13 parapijoms, nepaprastai reikšmingas Amerikos Marijonams, nes į jį atvyko pirmas lietuvis arkivyskupas, Marijonų Vienuolijos Vyriausias Vadovas, Apaštalinis Vizitatorius Lietuvai, arkiv. Jurgis Matulaitis-Matulevičius.

Eucharistiniam Kongresui ruošti buvo sudarytos 23 sekcijos. Tėvai Marijonai dirbo Lietuvių Sekcijoje.

Chicagos Arkivyskupijos lietuviai turėjo 1926 metais 11 pradžios mokyklų, šv. Kazimiero Vienuoliją ir jų Akademiją mergaitėms, buvo Marijonų Kolegijos pradžia Marijos Kalneliuose.

Lietuvių Sekcijos sekretoriumi apsiėmė būti kun. J. Navickas. Nakvynėmis rūpinosi kun. F. Kudirka. Orientalų Sekcijai padėti dirbti buvo pakviesti kun. F. Kudirka ir kun. J. Navickas. Spaudos komisijoje veikė kun. K. Matulaitis ir kun. J. Navickas. Garbingiems svečiams priimti komisijoje dirbo kun. V. Kulikauskas. Muzikos ir giesmės komisijai talkino kun. J. Navickas.

Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius, lydimas kun. P. Būčio, atvyko Chicagon 1926 m. birželio mėn. ~~14~~ 10 d. Birželio 13 d. pašventino šv. Antano par. bažnyčią Cicero, Ill. Prasidėjus Eucharistiniam Kongresui, pirmą-ją dieną (birž. 20 d.) atlaikė Arkiv. Jurgis pontifikalines šv. Mišias Aušros Vartų bažnyčioje 5 val. ryte. Tą dieną nedidelėje Aušros Vartų bažnyčioje priėmė šv. Komuniją apie

tūkstantis žmonių.

Chicagos ir iš kitur atvykę lietuviai į Eucharistinį Kongresą per tris dienas rinkosi po piet ir vakarais į 124th Field Artilery Armory. Ten pateikė susirinkusiems arkivyskupas Jurgis Matulaitis giliai apgalvotas ir jautriai pasakytas paskaitas: Krikščioniškojo gyvenimo atsimainymas šventąja Eucharistija; Prisikėlimo džiaugsmai; Taikos Sakramentas. Kun. P. Būčys kalbėjo: šv. Eucharistija yra krikščioniško gyvenimo saugotoja. Buvo ten ir daugiau svarbių kalbėtojų.

Eucharistinis Kongresas buvo baigtas milžiniška procesija. Joje dalyvavo Arkivyskupas Jurgis, beveik visi Tėvai Marijonai ir Broliai. Ji įvyko Mundelein, Ill. , Chicagos Arkivyskupijos Dvasinės Seminarijos soduose, kur paežerės kelius ir pievas pripildė milionas maldininkų.

32 G E N E R O L O P A L I K I M A S

Marijonų Vienuolijai 1926 metai buvo sukaktuvių metai,- buvo tai 15-ti metai, kai atnaujintai Marijonų Vienuolijai vadovavo arkivyskupas Jurgis. 1911 m. buvo tik trys Tėvai Marijonai, o 1926 m. kunigų su įžadais ir kunigų naujokų viso buvo 57. Vienuolija turėjo 30 klierikų, 53 pasaulinius brolius, 50 naujokų, 30 postulantų, iš viso 220 narių.

Chicagos Vyresniojo valdžioje buvo 38 nariai, jų tarpe 8 kunigai. Ne mažo džiaugsmo patyrė Arkivyskupas Jurgis visą tai matydamas. Tai ryšku iš jo ranka pasirašyto 1926 metų liepos mėn. 8 d. dokumento.

Padaręs kanoninę vizitaciją, liepos 8 d. rašė Arkivyskupas Jurgis, kad vienuolynų padėtis visais atžvilgiais buvo gera. Ypatingai pabrėžė ir pagyrė kunigų ir brolių nepaprastą darbštumą, kad uoliai dirba, save pamiršdami, kad aukojasi Dievo garbei platinti, žmonių sieloms gelbėti, Kongregacijos gerovei kelti. Su džiaugsmu mini, jog yra įkūrtas atskirai naujokynas, kur auklėjami ir mokomi Kongregacijos ateitis ir viltis - jauni vienuoliai. Žmonėse tikėjimą palaikyti ir pagilinti leidžiami laikraščiai: "Draugas", "Laivas", parapijose vedamos misijos, padedama sielovados darbuose,veikiama daugelyje katalikiškų

draugijų bei Sąjungų; padedama parapijų kunigams, globojama šv. Kazimiero Seserų Vienuolija.

Savo valdžios galia įkūrė jis 1926 m. liepos mėn. 8 d. tris vienuolynus: "Draugo" Namus, Aušros Vartų ir Marijos Kalnelių Namus. Paskyrė jiems prižiūrėti Generalinį Vikarą su provincijolams skirta valdžia kun. F. Kudirką. Pora dienų prieš tai, liepos mėn. 6 d.,oficialiu raštu pranešė jis tą nutarimą Chicagos Arkivyskupui, Kardinolui Jurgiui Mundelein.

Kun. F. Kudirkai patarėjais paskyrė: kun. V. Dvaranauską ir kun. K. Matulaitį. Aušros Vartų klebonu ir to Namo vyresniuoju paliko jis kun. F. Kudirką, davęs jam vikarą kun. V. Dvaranauską. "Draugo" Namo vyresniuoju paskyrė kun. L. Draugelį, o jo pagelbininku - kun. K. Matulaitį. Marian Hills Namo vyresniuoju paskyrė kun. V. Kulikauską, kuris laikinai turėjo eiti ir naujokų magistro pareigas. Marijos Kalnelių ekonomu buvo skirtas kun. Jurgis Massey, kuris taip pat turėjo būti kuriamos mokyklos vice- direktorius. Arkivyskupas Jurgis įkūrė "Marian Hills College", ir Kolegijos direktoriumi paskyrė kun.Dr. Joną Navicką. Direktorius ir vice-direktorius turėjo būti Namo vyresniajam patarėjai.

Nurodęs, kaip turi būti auklėjami jauni vienuoliai, padarė jis keleta pastabų bei nurodymų, kaip gaivinti ir plėsti savyje ir visoje veikloje vienuolinį gyvenimą.

Pirmas Amerikos Marijonų Provincijos Tarybos posėdis įvyko 1926 m. liepos mėn. 8 d. Dalyvavo: kun. F. Kudirka, kun. V. Kulikauskas, kun. V. Dvaranauskas, kun. L. Draugelis, kun. K. Matulaitis ir kun. M. Urbonavičius. Susipažinę su Tėvo Generolo padarytais sprendimais, buvo pasiskirstyta antraeilėmis pareigomis. "Draugo" redaktorius, Namo ekonomas ir Seserų Kazimieriečių kapelionas - paskirtas kun. K. Matulaitis; "Draugo" administratorius - kun. L. Dtaugelis. "Laivo" redaktorius - kun. J. Navickas. Seserų nuodėmklausiai: kun. V. Dvaranauskas ir kun L. Draugelis. St Gall bažnyčiai sekmadieniais patarnauti skirtas buvo kun. J. Massey, o į šv. Baziliaus bažnyčią sekmadieniais vyks kun. M. Urbonavičius. Marijonų Kolegijos Rėmėjams vadovauti apsiėmė kun.V. Kulikauskas.

Bet šis pareigomis pasiskirstymas negalėjo ilgai tęstis. Spalių mėn. 26 d. susirgo persidirbęs kun. V. Kulikauskas. Jo paties prašymu, lapkričio 3 d. jis buvo atleistas iš Marijos Kalnelių Namo vyresniojo ir naujokų vedėjo pareigų; buvo paskirtas Seserų Kazimieriečių kapelionu. Dėl tos pat priežasties teko atsisakyti nuo Baltimorės lietuvių parapijos siūlymo paimti administruoti ir nuo pasiūlytos lapkričio mėn. 26 d. valdyti Sioux City, Iowa parapijos. Bet buvo sutarta neatmesti Milwaukee, Wis. Arkivyskupo prašymo ir paimti globon šv. Petro parapiją Kenosha, Wis. Ten klebonu buvo paskirtas kun. L. Draugelis 1926 m. gruodžio mėn. 6 d. Jo vieton "Draugo" Namo vyresnysis tapo kun. V. Kulikauskas, kuris buvo taipgi skiriamas būti ir "Draugo" moderatoriumi. Kun. V. Dvaranauskas apsiėmė eiti kapeliono pareigas pas Seseris Kazimierietes, o kun. K. Matulaitis pasiėmė "Draugo" administratoriaus pareigas. Kun.J. Vaitkevičius ir kun. M. Urbonavičius buvo skiriami misijų darbams.

33 MARIJONŲ KOLEGIJOS RĖMĖJAI

Marijonų Vienuolija padarė Amerikoje daug gera trumpu laiku tik dėl to, kad jų darbus, pastangas ir jų įstaigas gausiai aukomis rėmė visi Amerikos uolesnieji lietuviai. Jie buvo Vienuolijos rėmėjai. Iki 1924 metų veikė neorganizuotai.Bet 1924 m. rudenyje buvo sutarta suorganizuoti Vienuolijos geradarius į Marijonų Kolegijos Rėmėjų Draugiją, padarant juos Kongregacijos nuopelnų dalininkais. Visi jauni ir seni lietuviai katalikai galėjo dėtis prie šios draugijos. Jos gi tikslai buvo: Dievo garbė, savitarpė pašalpa maldomis, asmeninis tobulinimasis ir parama Marijonų Vienuolijos mokslo įstaigosm. Marijonų Kolegijos Rėmėjai, norintieji būti Kongregacijos nuopelnų ir atlaidų dalininkai, Draugijos tikslų intencija kasdien kalbėdavo 1 Sveika Marija. Už mirusį Draugijos narį visi sukalbėdavo šv. Rožančiaus dalį. Tėvai Marijonai už mirusį Draugijos narį atlaikydavo dvejas šv. Mišias dovanai. Visi Rėmėjai gaudavo savaitraštį "Laivą" dovanai, kurio prenumerata tada buvo $2.00. Už visa tai Rėmėjai kas metai įnešdavo- aukodavo $3.00. Tarp Marijonų Kolegijos Rėmėjų

buvo taip pat Amžini Kolegijos Rėmėjai, įmokėjusieji $50.00, Garbės Rėmėjai, davusieji $100.00 auką ir Rėmėjai Steigėjai, aukojusieji $500.00 ir daugiau dol.

Amerikos Marijonų Tarybai patvirtinus Rėmėjų Draugijos įstatus, pradėjo kurtis Draugijos skyriai.

I skyrius buvo įsteigtas Melrose Park, Ill. 1924 m. gruodžio 14 d. Skyriui pirmininkavo Jonas Žvirblis.

II skyrius įsikūrė šv. Mykolo par. Chicagoje. Jį suorganizavo kun. A. Baltutis 1925 m. sausio mėn. 18 d. Skyriui vadovavo A.J. Janušauskas.

III skyrių įkūrė kun. Vaclovas Matulaitis Eaton, Pa.,parinkęs pirmininku L. Raukti.

IV skyrius buvo Kenosha, Wis. Jį įkūrė kun. S. Bystrais. Pirm.-J. Kaserauskas.

V skyrius buvo įsteigtas Bayonne, N.J. 1925 m. kovo mėn. 16 d., kun. P. Saurusaičiui paraginus. Skyriaus pirmininkas buvo Jonas Juselis.

VI skyrius buvo sudarytas Brooklyn, N.Y. kun. Antano Kodžio 1925 m. kovo 16 d. Jam vadovavo Al. Speičys.

VII skyrius buvo sudarytas kun. P. Virmauskio Lawrence, Mass. 1925 m. kovo 29 d. Skyriui vadovavo Ona Sidaravičiūtė.

VIII skyrius su 105 nariais įsikūrė S. Boston, Mass, kun. Kazimierui Urbonavičiui paraginus.

IX skyrių įkūrė kun. J. Švagždys Brockton, Mass. 1925 m. bal. 13 d. Pirmininkavo M. Abračinskas.

X skyrius pradėjo veikti 1925 m. bal. 25 d. Lowell, Mass. Jam pirmininkavo R. Ainoris.

XI skyrių sukūrė kun. P. Daniūnas Nashua, N.H. 1925 m. geg. 3 d., parinkęs pirminku S. Kudžmą.

XII skyrių įkūrė kun. J.J. Jakaitis Worcester, Mass. 1925 m. geg. 6 d. Jam vadovavo Jonas Tatulis.

XIII skyrius pradėjo veikti Norwood, Mass., kun. V. Taškūno įkūrtas 1925 m. geg. 10 d. Pirmininkas buvo J. Aidukonis.

XIV skyrių sudarė kun. Juozapas Lietuvninkas Baltimore, Md. 1925 m. geg. 24 d.
XV skyrius pradėjo veikti 1925 m. birž. 7 d. Mctreal,P.Q. Kanadoje. Jį įkūrė kun. J. Dauknys. Pirmininkas buvo Jonas Pundžius.
XVI skyrių sudarė kun. J. Židanavičius 1925 m. liepos 25 d. Amsterdam,N.Y.
XVII skyrių įkūrė kun.J. Dauknys Niagara Falls, N.Y. 1925 m. rugsėjo mėnesį.
XVIII skyrius atsirado Philadelphia, Pa J. Gudonienės pastangomis 1925 m. rugsėjo mėnesį.
XIX skyrius buvo įkurtas Aušros Vartų parapijoje Chicago,Ill 1925 m. rugsėjo mėnesį. Pirmininkavo Antanas Peldžius.
XX skyrius buvo įkūrtas Harrison, N.J. kun. Pr. Jakščio 1926 m. sausio mėnesio pradžioje. Pirmininkavo M. Kauklys.
XXI skyrius pradėjo veikti Cicero,Ill. 1925 m. gruodžio 27 d. Jam vadovavo Anastazas Valančius.
Paskui įsikūrė Marijonų Kolegijos Rėmėjų skyriai Marquette Park, Chicago,Ill., Detroit, Mich.,Town of Lake, Chicago,Ill., Omaha, Nebr., Kansas City, Kansas, Rockford, Ill. Racine, Wis., Waterbury, Conn., New Haven, Conn. ir kitur.

Chicagoje veikiantieji Marijonų Kolegijos Rėmėjų Draugijos skyriai sudarė Chicagos Apskritį, išrinko vadovybę 1926 m. rugpiūčio mėnesio gale.

Pirmąją Centro valdybą sudarė: Dvasios Vadas - kun. V. Kulikauskas; pirm. - kun. J. Navickas; kasininkas - kun. F. Kudirka; sekretorius - kun. K. Matulaitis; iždo globėjas - kun. V. Dvaranauskas.

34 AMERIKOS MARIJONAI ROMOJE

Romoje Marijonai pastoviai apsigyveno 1925 m., kai Vienuolijos Vyriausias Vadovas, atsisakęs Vilniaus vyskupo sosto, atvyko į Romą rugpiūčio mėn. 6 d. ir gavo šv. Tėvo leidimą Marijonams įsikūrti Romoje 1925 m. rugpiūčio 13 d.

Vyskupas Jurgis parsikvietė iš Amerikos kun. K. Rėklaitį Romon ir jis išvyko 1925 m. lapkričio mėn. 3 d. Sekančiais metais buvo buvo įkūrta nedidelė

Tarptautinė Marijonų Kolegija Romoje, o 1928 metais Apaštalų Sostui leidus, į Romą buvo ~~perkelti~~ Generaliniai Namai.

1926 m. spalio mėn. 23 d. vakare Romą pasiekė iš Chicagos pasiųstieji trys pirmieji Amerikos Marijonai: kun. Juozas Mačiulionis, klierikas Kazys Vaškevičius ir klierikas Bronius Vitkus, kuris tuomet jau turėjo pirmuosius 4 mažesniuosius šventimus. Tais mokslo metais Romoje viso buvo 9 marijonai studentai, kurių tarpe buvo 4 kunigai ir 5 klierikai; be to, kun. K. Rėklaitis ir arkivyskupas Jurgis, kuris veikė Lietuvoje kaip Apaštalinis Vizitatorius. Tautybės atžvilgiu buvo 5 lietuviai, 2 lenkai, 2 gudai, 1 rusas ir 1 latvis.

Marijonai pradžioje gyveno samdomame būte Via delle Mantellate 22, o nuo gruodžio mėn. 1926 m. Corso Vittorio Emanuele 384 -3 piano. Vėliau persikėlė į patogesnį namą Via dei Ramni 36-38, ir 1930 m. Marijonų Kolegija Romoje buvo Piazza di S. Nicola da Tolentino 31, kol iš ten persikėlė 1933 m. į nupirktą didelį namą, Via Corsica 1-3. Roma.

Amerikos Marijonai, neturėdami savo dvasinės Seminarijos, o norėdami, kad jaunieji kunigai gerai išmoktų lietuvių kalbos, laikė kai kuriuos savo klierikus Lietuvoje: 1928 m. septynis, 1929 m. penkis.

1933 m. Amerikos Marijonai laikė Europoje savo 17 klierikų, 1934 m.- 16. Net ir savo dvasinę Seminariją sudarę, į Romą buvo siunčiami jaunieji gabūs Marijonai klierikai ir kunigai specializuotis moksluose. Per 30 metų (1926-1956) Europoje mokomi klierikai, kartu sudėjus jų gyventus metus ir eitus ten mokslus, sudarė 165 mokslo metų. Visas užlaikymas, kelionės ir mokslas duoti tiems klierikams Amerikos Marijonams atsiėjo per $ 65.000 dol.

35. DIDŽIOJI NELAIMĖ

1927 metų sausio mėn. 26 d. rašė kun. K. Rėklaitis iš Romos kun. F. Kudirkai "Vieno tik mums trūksta - tai Jo Ekscelencijos arkiv. Jurgio, kurio ligi šiol vis dar negalime susilaukti Romoje. Jis dabar užimtas konkordato projektu. Sakosi,

sausio pabaigoje būsią jau viskas užbaigta. Bet vis dar tikrų žinių neturime."

Deja, pirmiau negu tas laiškas pasiekė kun. Kudirką, buvo gauta telegrama, kad sausio 27 d. Kaune po operacijos m i r ė A r k i v y s k u p a s J u r g i s, Marijonų Vienuolijos Atnaujintojas ir Generolas.

Kol buvo sušaukta nepaprastoji Generalinė Kapitula Vyriausiam Vadovui rinkti, jo pareigas ėjo pirmasis Patarėjas, kun. P. Būčys. Gavęs Apaštalų Sosto leidimą N. 825/27, 1927 m. vasario mėn. 27 d., parašė visiems Namų Vyresniesiems aplinkraštį, paskirdamas, Gen. Tarybai nutarus, kad vienuolynų atstovai susirinktų liepos mėn. 12 d. į Vilanus, Latvijoje, Vienuolijos Generolo rinkti, išrišęs kai kurias kilusias abejones, kas gali rinkti atstovus, kas gali būti atstovas ir kas gali būti renkamas į Vyriausiojo Vadovo vietą. O Amerikoje veikusiems Tėvams Misijonieriams, ,kurie negalėtų dėl užsiimtų parapijose darbų dalyvauti atstovų rinkimuose, buvo parūpintas šv. Vienuolių Kongregacijos 1927 m. balandžio mėn. 11 d. leidimas N.2383/27 balsuoti laiškais.

Laikantis įstatų, Vyriausiuoju Vadovu galėjo būti išrinktas tik kunigas nejaunesnis 40 metų ir bent 10 metų gyvenęs su vienuoliniais įžadais. Tokių kunigų marijonų Vilanų Kapitulos metu buvo 13.

Vardas Pavardė	Gimęs	kunigas	I įžadai	amžius	Kiek metų vienuolis
Pr Būčys	1872	1899	1910	55	17
Jonas Totoraitis	1872	1895	1911	55	16
V. Dvaranauskas	1871	1899	1912	56	15
K. Bronikovskis	1877	1902	1912	50	15
J. Vaitkevičius	1880	1903	1912	42	15
M. Višnievskis	1885	1910	1912	42	15
Jus. Novickas	1885	1909	1912	42	15
F. Kudirka	1870	1895	1913	57	14
V. Kulikauskas	1878	1903	1913	49 49	14
Lad. Levickis	1881	1918	1913	46	14
Jul. Kazakas	1886	1910	1913	41	14
Vlad.Jakovskis	1876	1901	1914	51	13
Rob.Vieržejskis	1880	1911	1914	47	13

Iš Amerikos į šią Kapitulą nuvyko: kun. F. Kudirka, kun. V. Kulikauskas, kun. Jonas Navickas ir kun. J. Vaitkevičius. Romos Namą atstovavo kun. J. Mačiulionis ir Vilanų Namą atstovavo kun. Pr. Meškauskas.

36 V I L A N Ų K A P I T U L A 1 9 2 7 m.

Į Vilanų Kapitulą suvažiavo 22 marijonų atstovai. Kapitula prasidėjo 1927 m. liepos mėn. 12 d., atlaikius šv. Mišias už mirusį Vyriausiąjį Vadovą, arkivyskupą Jurgį ir antras šv. Mišias į šv. Dvasią.

Pirmasis posėdis įvyko 11 val. ryto. Atlikus teisės numatytus veiksmus, pirmiausiai buvo renkamas Vienuolijos Generolas. Slaptu balsavimu vienbalsiai buvo išrinktas kun. P. Būčys. Čia pat atstovai pareiškė jam deramą pagarbą.

Antrasis Kapitulos posėdis buvo tą pat dieną 3 val. popietų. Išrinkta buvo Generalinė Taryba: I Patarėjas -kun. Kazimieras Bronikovskis, II -kun. Jonas Totoraitis, III - kun. Andrius Cikoto, IV - kun. Benediktas Skrinda. Generalinis Sekretorius - kun. Kazimieras Rėklaitis ir Gen. Ekonomas - kun. Feliksas Kudirka.

Pasibaigus rinkimams, Kapitulos nariai sudarė 5 komisijas įvairiems Vienuolijos reikalams studijuoti. Amerikos Marijonų atstovams teko dirbti visose penkiose komisijose: Vienuolijos įstatams peržiūrėti ir Provincijoms kurti -kun. J. Vaitkevičius/ Generalicijos Namai ir Tarptautinė Kolegija - kun. F. Kudirka; Dancigo Kapitulos nutarimų peržvalga ir priglaustiems vyrams-aggregatams nuostatai - kun. V. Kulikauskas; Nauji pasiūlymai ir sumanymai - kun. J. Navickas; Rytų Apeigų klausimas - kun. K. Rėklaitis.

Kitų šios Kapitulos nutarimų tarpe yra ir tas, kad Marijonų Rėmėjų - Bendradarbių Draugijos nariai skelbiami Vienuolijos nuopelnų ir Bažnyčios teikiamųjų atlaidų dalininkai. Nutarta, jog galima priimti pagyvenusius ir senstelėjusius vyrus, kurie, nedarydami vienuolinių įžadų, galės gyventi kartu su pasauliniais broliais, naudosis dvasinę ir medžiagine Vienuolijos globa. Kapitula nutarė prašyti šv. Sosto, kad būtų padalinta Vienuolija į tris Provincijas: Amerikos, Lietuvos ir Lenkijos. Taip pat nutarta perkelti Generaliniai Namai iš Marijampolės į Romą; surinkti visus Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus raštus, laiškus į vieną vietą ir leista kai kuriems Vienuolijos nariams, reikalui esant, pereiti į Rytų Apeigas.

Vilanų Kapitula buvo baigta liepos mėn. 15 d.

1927 m. liepos mėn. 16 d. Vilanuose pasirašė naujas Vyriausias Vadovas, kun. P. Būčys, dokumentą, paskirdamas kun. F. Kudirką Generaliniu Vikaru Amerikoje su provincijolams skirta teisine valdžia. Taip pat paskyrė jam keturis patarėjus: kun. V. Dvaranauską, kun. J. Vaitkevičių, kun. V. Kulikauską ir kun. K. Matulaitį, kuris paskirtas Amerikos Marijonų Tarybos sekretorium ir Amerikos Vikarijato ekonomą - kun. L. Draugelį.

Kun. P. Būčiui pradėjus valdyti Marijonų Vienuoliją, ji turėjo 16 Namų - vienuolynų ir 319 narių, kurių tarpe buvo 1 arkivyskupas (Pr. Karevičius), 54 kunigai, 15 klierikų, 37 studentai, 63 pasauliniai broliai, 8 kunigai naujokai, 57 klierikai naujokai, 79 postulantai 5 pamaldūs priglaustieji vyrai-aggregatai. Amerikos Vikarijate buvo 4 Namai, 9 kunigai, 8 klierikai, 7 moksleiviai, 8 pasauliniai broliai, 19 bandinių, 4 vyrai aggregatai. Su dideliu gajumu ir jėga augo Amerikoje Marijonų Vienuolija.

Amerikos Generaliniam Vikarui sugrįžus iš Kapitulos ir paskelbus nutarimus, teko iš naujo pasiskirstyti pareigomis. 1927 m. rugsėjo mėn. 6 d. buvo paskirtas kun. L. Draugelis Aušros Vartų klebonu ir Namo vyresniuoju. "Draugo" Namo vyresnysis buvo paskirtas kun. V. Dvaranauskas. "Draugo" administratorius ir Seserų Kazimieriečių kapelionas - kun. K. Matulaitis. "Laivo" redaktorius -kun. J. Navickas paliktas. Kenosha, Wis. klebonas -paskirtas kun. M. Urbonavičius.

Tais pat 1927 m. spalių mėn. 13 d. į Marijonų novicijatą atvyko iš Grand Rapids, Mich. kun. J. Jusevičius ir iš Lietuvos lapkričio mėnesį atkeliavo kun. Aleksandras Bublys. Jiedu paeiliui sekmadieniais padėdavo Aušros Vartų klebonui, kai kun. V. Dvaranauskui teko patarnauti sekmadieniais Melrose Park, Ill. lietuviams.

Tuo tarpu Lietuvos Vikarijatas apėmė pastoviai valdyti Žemaičių Kalvariją, įkūrė ten savo vienuolyną ir 1927 metų rudenyje atšaukė iš Amerikos kun. V. Dvaranauską, paskirdami jį Žemaičių Kalvarijos parapijos klebonu ir Namo Vyresniuoju. Jis išplaukė iš New York,N.Y. laivu Beringaria 1927 m. gruodžio 14 d. Jo eitąsias pareigas Amerikoje teko pasidalinti likusiems. Ir taip, nuo 1927 m.

gruodžio mėn. 9 d. "Draugo" Namo Vyresnysis buvo kun. K. Matulaitis. Aušros Varčtų parapijos vikaras buvo paskirtas kun. J. Mačiulionis, o klebonas, kun.L. Draugelis apsiėmė būti paprastuoju Seserų Kazimieriečių nuodėmklausiu.

Kadangi kun. V. Dvaranauskas buvo pastovus Labdaringosios Sąjungos aukų rinkėjas, jų Centro Valdybą prašė kun. F. Kudirką, kad paskirtų Sąjungai naują aukų rinkėją. Bet nebuvo ką skirti,- visi buvo užimti nuolatiniais neatidėlictiniais darbais, ir teko nuo tos pareigos atsisakyti. Pasilikusiems Amerikos Vikarijate devyniems darbingiems kunigams teko išlaikyti priaugančią Marijonų kartą: su įžadais buvo 8 klierikai ir 7 moksleiviai. Naujokyne buvo 8 moksleiviai, du kunigai ir 19 postulantų- bandinių. Visus juos tinkamai aprūpinti galėjo vien geriems žmonėms gausiomis aukomis padedant.

37 "BALTIEJI MARIJONAI"

Nauji 1928 metai atnešė Vienuolijos Vyriausiam Vadovui ir jo Tarybai naujų rūpesčių, tai taip vadinamųjų "Baltųjų Marijonų" kilęs klausimas Lenkijoje ir juridinės išimties privilegijos byla.

Podlachijos vyskupas Henrikas Przezdzieckis buvo atvykęs Romon 1927 m. gruodžio mėnesio pradžioje. Jis atvyko į Romą su "Baltųjų Marijonų" klausimu, kurie buvo pradėję veikti jo vyskupijoje, ir jis juos rėmė. Jisai norėjo Romoje išsiaiškinti kokia yra Bažnyčioje juridinė padėtis arkivyskupo Jurgio Matulaičio Atnaujintos Marijonų Vienuolijos ir pas jį veikiančių "Baltųjų Marijonų". Tuo reikalu parašė jis šv. Vienuolių Kongregacijai raštą 1927 m. gruodžio mėn. 10 d. N.7079, klausdamas: 1. ar Regularių Dvasininkų Kongregacija - Marijonų Ordinas- reformuotas dekretu 1910 metų lapkričio mėn. 28 d. ar jis buvo šv. Sosto panaikintas; 2.ar gali laikytis senosios regulos-įstatų Podlachijos vyskupijoje gyvenantieji Marijonai.

Tuo metu nebuvo Tėvo Generolo Romoje. Jis buvo Kaune ir profesoriavo Lietuvos Universitete. Generalinis Prokuratorius, kun. K. Rėklaitis, greit sužinojo apie vyskupo H. Przezdzieckio raštą ir mūsų Vienuolijai gresiantį pavojų.

Aplankė Podlachijos Ganytoją ir tas išdėstė kun. Rėklaičiui savo mintį. Mūsų Kongregacija, esą, pakeitusi visai senųjų Marijonų konstituciją ir pasidariusi visai nauja vienuolija. "Baltieji Marijonai" stengiasi atgaivinti senąją Regulą-Konstituciją ir veikti toje srityje, kurioje veikė senieji Marijonai, palaikydami senąją tradiciją.Vyskupo H. Przezdzieckio nuomone, "Baltieji Marijonai" turį teisinio pagrindo savo esimui, nes arkiv. Jurgis Matulevičius, bereformuodamas Marijonų Vienuoliją, padaręs faktiną, nors ne juridinę klaidą,- jis neatsiklausė visų tuomet gyvenusių marijonų sutikimo manomai įvesti reformai, o pasitenkino vien kun. V. Senkum. Tuo tarpu Lenkijoje dar buvo gyvas kun. Bernardas Pielasinskis (1832-1913), kuris apie padarytą reformą nieko nežinojo, ir mirus Generolui kun. V. Senkui, save skaitė jo įpėdiniu, t.y. Baltųjų Marijonų Generolu, ir jis į savo Ordiną priėmė p. Pietrzaką ir kitus Góra Kalvarija bažnyčioje 1913 m.

Be abejo, tuos ir kitus įrodymus buvo pateikęs Ganytojas šv. Vienuolių Kongregacijai, norėdamas, kad ji pripažintų "Baltųjų Marijonų" teisėtumą su visais iš to einančiais praktiškais padariniais bei išvadomis.

Šv. Vienuolių Kongregacija, atsiklausdama kun. K. Rėklaičio nuomonės "Baltųjų Marijonų" klausime, įteikė jam 1928 m. sausio mėnesio pradžioje vyskupo H. Przezdzieckio rašto nuorašą. Per tris kūki mėnesius būtinai reikėjo į tą raštą atsakyti. Reikėjo susisiekti su Tėvu Generolu ir su Vyriausios Tarybos nariais. O jie gyveno išsisklaidę: Amerikoje, Lietuvoje, Lenkijoje. Kaip Generalinis Prokuratorius Tėvas Rėklaitis sugaišo daug laiko, pateikdamas kiekvienam Tarybininkui atskirai savo nuomonę, atsakymo projektą. Iš Marijampolėje esančio archyvo gavo reikalingų dokumentų 21 mašinėle rašytą puslapį. Gen. Taryba taisė atsakymą kelis kartus. Galop buvo paduotas atskirai Gen. Prokuratoriaus atsakymas šv. Vienuolių Kongregacijai kovo mėn. 25 d. ir atskirai T. Generolo su Vyr. Taryba kovo 29 d Iš esmės dokumentai nesiskyrė, bet vienas kitą papildė.

Šv, Vienuolių Kongregacija, smulkiai apsipažinusi su dokumentais ir su visu keliamuoju klausimu, nusprendė: 1. kad iškilmingųjų įžadų Marijonų Kongregacija paliovė buvusi 1910 m. lapkričio mėn. 28 d.; 2. kad įžadų pakeitimas nesudarė

naujos Kongregacijos, duodant jai naują Konstituciją, bet pasiliko toji pati Marijonų Kongregacija ir 3. kad St. Pietrzak ir jo draugai nėra teisėtai priimti į Marijonų Kongregaciją; jie negali teisėtai laikytis senosios Marijonų Regulos ir todėl negali vadintis marijonais.

Tąją šv.Vienuolių Kongregacijos nutarimą paskelbė Podlachijos Ganytojas 1930 metų kovo mėn. 9 d. laikraštyje "Nasz Przyjaciel".

Laimingai baigėsi ši byla, kuri buvo sukėlusi visose Provincijose suprantamo neramumo. Svarbesnė už šią buvo juridinės išimties privilegijos byla.

38 IŠIMTIES PRIVILEGIJA

Panevėžio ir Žemaičių Kalvarijos Namus kuriant, šv. Vienuolių Kongregacija suabejojo 1927 metais, ar Marijonų Vienuolija, pasidariusi 1910 m. lapkričio mėn 28 d. dekretu paprastųjų vienuolinių įžadų Kongregacija, turi teisinę išimties -exemptionis- privilegiją, ar yra jos nustojusi. Toji oficiali abejonė sustabdė tada vienuolinių Namų įkūrimą.

Vyriausias Vadovas, kun. P. Būčys, 1928 m. sausio 17 d. aplinkraščiu šaukė Generalinės Tarybos posėdį Rygoje vasario mėn. 5 d. Susirinkimas įvyko Arkivyskupijos Dvasinės Seminarijos patalpose.

Kadangi teisinės išimties privilegija teikiama Bažnyčios Teisyno -Kodekso iškilmingųjų įžadų vienuolijoms ir kadangi Marijonų Vienuolija iki 1910 metų yra buvusi iškilmingųjų įžadų vienuolija, atrodė, kad tą vertingą juridinės išimties privilegiją galima be vargo gauti, pereinant į iškilmingų įžadų padėtį. Tai buvo Gen. Tarybos dienos darbų eilėje pirmas svarstomas reikalas. Buvo sutarta aiškintis tą klausimą Vikarijatuose-Provincijose. Lietuvos Vyresnieji buvo linkę, jei tai būtinai reikalinga, pereiti į iškilminguosius įžadus. Amerikos Marijonai buvo skirtingos nuomonės. Bet klausimas visiems paaiškėjo, gavus Gen. Prokuratoriaus 1928 m. sausio mėn. 27 d. laiško nuorašą, kurį jis siuntė T. Generolui šiuo reikalu. Jame buvo nurodyta, kad ne vien iškilmingųjų įžadų vienuolijos turi juridinės išimties privilegiją, bet ir kai kurios paprastųjų įžadų vienuo-

lijos, k.a. Redemptoristai, Pasijonistai ir kiti. Tuomet buvo sutarta prašyti šv. Vienuolių Kongregaciją, kad ji patvirtintų Marijonų Vienuolijai suteiktą Pop. Pijaus VI 1787 m. kovo mėn. 27 d. išimties privilegiją, kurios nepanaikino šv. Vienuolių Kongregacijos dekretas 1910 m. lapkričio mėn. 28 d., bet nutylėjo.

Parėmus visą klausimą istoriniais dokumentais ir sveikais samprotavimais, ir ši byla buvo laimėta. Šv. Vienuolių Kongregacija savo dekretu N. 8290/27, 1929 metų, balandžio mėn. 26 d. paskelbė, jog Marijonų Vienuolija, būdama paprastų įžadų kongregacija, turi teisinę išimties privilegiją.

39 A P L I N K P A S A U L Į

1928 m. rugsėjo mėn. 5-9 d. Sydney, Australijoje, buvo 29 Tarptautinis Eucharistinis Kongresas. Šiems Kongresams ruošti veikia pastovus Komitetas. To Komiteto narys, atstovaująs Lietuvą, buvo kun. P. Būčys, Marijonų Vyriausias Vyriausias Vadovas. Am. Lietuvių Katalikų Federacija, norėdama, kad tame Eucharistiniame Kongrese būtų atstovaujama Lietuva, apsiėmė parūpinti kun. P. Būčio kelionei lėšų. Dienraštis "Draugas" ir savaitraštis "Laivas" nuoširdžiai parėmė visą reikalą, juo labiau, kad kun. P. Būčys, kaip Marijonų Generolas, turėjo aplankyti Amerikos Marijonus, padaryti kanoninę vizitą. Buvo sudarytas aplink pasaulį kun. P. Būčio maršrūtas - kelionė. Jis rašė iš savo kelionės "Draugui" straipsnius, iš kurių susidarė didoka 244 puslapių knyga. Ji buvo gražiai įrišta ir išleista 1929 m.

Savo kelionę pradėjo kun. P. Būčys iš Kauno 1928 m. gegužės 20 d. 55/ Neapolio laivu "Orama" liepos mėn. 29 d. vyko į Eucharistinį Kongresą šv. Tėvo Legatas kardinolas Ceretti, visi jo palydovai, Eucharistiniams Kongresams ruošti Komiteto nariai, kurių tarpe buvo kun. P. Būčys, ir didelis būrys maldininkų. Jie buvo iš įvairių tautų tarpo. Laivas plaukė pro Port Saidą -Suezo kanalą, Adeną, Colombo Ceylone, Fremantle, Adelaide, Melbourne ir pasiekė Sidney Australijoje rugpiūčio mėn. 30 d. Pasibaigus Kongresui, išplaukė Amerikon, sustodami Ramiojo vandenyno salose Suva, Pago-Pago, Havajuose. XXX San Francisco pasiekė spalių mėn. 4d.,

Chicagon atvažiavo spalių mėn. ~~12~~ 7 d. ir išvyko spalių mėn. 18 d. New Yorkan. Ten sėdo į "Duillio" laivą ir išplaukė spalių mėn. 20 d. Europon. Neapolyje buvo spalių mėn. 30 d. Kun. P. Būčys yra pirmas Marijonas, kuris apvažiavo aplink pasaulį.

Būdamas Chicagoje, Vyriausias Vadovas aplankė Marijonų Vienuolynus, turėjo bendrą pasitarimą su Namų Vyresniaisiais spalių mėn. 16 d. ir atliko kitus su jo pareigomis surištus Amerikoje reikalus.

40 D A R B Ų   P L O T A I

Kuomet Amerikoje 1928 m. lankėsi kun. P. Būčys, Amerikos Marijonai savo tarpe turėjo 9 kunigus su įžadais, 15 jaunuolių, padariusių įžadus ir 41 be įžadų. Jie gyveno dvejuose Chicagos Namuose, Marijos Kalneliuose ir nuo 1926 m. buvo paėmę valdyti šv. Petro par. Kenosha, Wis.

Tų metų pradžioje buvo pasiūlyta Marijonams apimti lietuvių parapiją Montrealyje, Kanadoje, nes parapija buvo pasilikusi be kunigo. Kun. F. Kudirka pasiuntė laikinai ten patarnauti žmonėms kun. J. Mačiulionį ir prašė Vyriausiojo Vadovo įkūrti Montrealyje Marijonų vienuolyną. Bet vasario mėn. 17 d. jis gavo T. Generolo neigiamą atsakymą. Reikalai užsitęsė ir prisiėjo prašyti ir Kenoshos klebonui kun. M. Urbonavičiui ir Montrealio klebonui kun. J. Mačiulioniui leidimo teisėtai pasilikti už vienuolyno sienų pusei metų.

1928 m. spalių mėnesį atvyko pas kun. F. Kudirką Rockfordo vyskupas E. Hoban ir prašė apimti Rockfordo lietuvių bažnyčią. Šiam Ganytojo norui pritarė Amerikon atvykęs Tėvas Generolas ir į Rockfordą klebonu buvo pasiųstas kun. V. Kulikauskas. Ten jis vietoj medinės bažnyčios pastatė mūrinę bažnyčią ir mokyklą,parkvietė Seseris mokytojauti ir atgaivino nusilpusią parapiją.

Vasarą su "Draugo" ekskursija į Lietuvą buvo išvykęs savo tėvų kapų aplankyti, kurie mirė abudu 1928 m.,kun. K. Matulaitis ir dalyvavo Marijampolėje kun. B. Vitkaus šventimuose į kunigus ir per šv. Onos atlaidus jo primicijose.

Apsilankius kun. P. Būčiui su kun. F. Kudirka pas Chicagos Arkivyskupą Kardinolą J.W. Mundelein 1928 m. spalio mėn. 9 d., Ganytojas pasidžiaugė Marijonų daroma pažanga ir pasiūlė, kad Marijonai pasistatytų prie Arkivyskupijos Dvasinės Seminarijos savo klierikams bendrabutį - Studijų Namus. Tasai sumanymas labai patiko kun. P. Būčiui. Ir Amerikos Marijonų Taryba buvo nutarusi pastatyt Studijų Namus Mundelein, Ill. iki 1929 metų mokslo pradžios; bet naujoms kliūtims kilus, ypač gi norint kada nors įsikūrti savo dvasinę Seminariją, kad savi kunigai marijonai galėtų auklėti naują vienuolių kartą, o ne svetimi, nulėmė šį klausimą. Nebuvo taip gi tam reikalui pinigų. Kai Generalinis Prokuratorius, kun. K. Rėklaitis, gavęs šv. Vienuolų Kongregacijos raštą, kuriuo buvo leidžiama perkelti Generaliciją iš Marijampolės į Romą (1928 m. lapkr.19), susirūpino gauti atatinkamas patalpas, namą centrui ir Kolegijai, jis rašė kun. F. Kudirkai 1928 m. gruodžio m. 8 d., siūlydamas Amrikos Marijonams paimti paskolą banke $30.000.oo ir ją perleisti visai Kongregacijai, kad Romoje būtų galima nusipirkti tinkamus namus, o trys Marijonų Vikarijatai su savo Namais kas metai mokėdami po $2.000 dol. skolos per penkis metus išmokėtų Amerikos paskolą su %%. Bet Amerikos Marijonai negalėjo tuo metu užsitraukti taip didelės paskolos ir apie tai pranešė 1928 m. gruodžio mėn. 20 d. Vyriausiajam Vadovui.

Tarp 1928 m. Generalinės Tarybos sprendimų, kurie palietė ir Amerikos Marijonus, buvo ir vadinamųjų "amžinųjų Mišių" galutinis sutvarkymas vasario mėn. 5 d. Buvo sutarta, kai tų Mišių fondas pasieks 14,600 dol., bus laikomos kasdien vienos šv. Mišios už visus aukotojus tam fondui. O iki tai bus, skiriama 5% sumos šv. Mišioms kas metai laikyti: iš karto kas mėnuo, paskui kas savaitė ir t.t.

Visos Marijonų Vienuolijos pasiaukojimas švč. Jėzaus Širdžiai įvyko 1928 m birželio 15 d., tai nutarus Generalinei Tarybai. Tas pasiaukojimas buvo padarytas kiekviename Marijonų vienuolyne.

41 S T U D E N T A I

Amerikos Marijonai buvo pasiuntę 1929 ir 1930 metais devynis studentus - klierikus Europon mokytis. Jie nemokėjo prisitaikyti ir nesitaikė prie Italijos ir Lietuvos įprastų mandagumo taisyklių, dažnai pareikšdami per didelį savistovumą. Tai baugino Generalinės Tarybos narius ir Lietuvos Namų vyresniuosius. Jie rašė Amerikon, kad iš pasiųstų Europon studentų nedaug turės džiaugsmo Marijonų Vienuolija. Tėvas Generolas spaudė laiškais Marian Hills Kolegijos Direktorių, kun. J. Navicką, duodamas nurodymų, kaip turi būti auklėjami jauni vienuoliai ir reikalaudamas studentų mokslo ir elgesio apyskaitos. Panašių pastabų, priminimų yra gavęs ir Generalinis Vikaras Amerikai, kun. F. Kudirka. Amerikos Tėveliai, tik iš laiškų spręsdami esamą padėtį ir aiškindami, jog Europos žmonės nesupranta Amerikos jaunuolių, galop pasirodė skaudžiai suklydę: iš tų 9 studentų tik trys buvo naudingiVienuolijos darbininkai, o kiti šeši Vienuoliją apleido, sudarydami daug skausmo ir gėdos savo Vyresniesiems, nes jie prarado pašaukimą, jei jį kada nors ir buvo turėję.

Marian Hills Kolegijos studentų skaičius sparčiai augo. Jie visi buvo pareiškę noro būti marijonais. 1929 mokslo metais buvo 11 studentų, padariusių vienuolinius įžadus, 8 naujokai ir 31 postulantas; viso 50. 1930 metais buvo 26 su įžadais studentai, 18 naujokų ir 24 postulantai; viso 68. Kolegijos ir naujokyno patalpos buvo vienuose namuose ir jos buvo per mažos. Visi matė, jog būtinai reikia atskirti tas dvi mokslo įstaigas, kad vienai jų reikia išsikelti iš Marijos Kalnelių, nes kartu besimaišant, nukenčia abi įstaigos. Bet tuo tarpu būtinas reikalas vertė ūkyje pastatyti tinkamus namus broliams gyventi. Buvo taip pat samdomų ūkio darbininkų; jiems taip pat reikėjo gyventi tinkamų patalpų. Amerikos Marijonų Taryba įgaliojo kun. Br. Vitkų ir kun.K.Matulaitį tokius namus ūkyje pastatyti 1930 m. vasario 30 d. nutarimu. Architektui M. Žaldokui padarius planus ir juos Tarybai patvirtinus, statyba buvo baigta tais pat 1930 m., pavadinus juos "šv. Juozapo Namais".

42 SUDARYTA PROVINCIJA

Per kelerius metus buvo dedama nemažai pastangų Romoje, kad šv. Sostas suskirstytų Marijonų Vienuoliją į Provincijas, suteikdamas Provincijų vadovybėms numatytas Konstitucijos ir Bažnyčios nuostatų teises. Galop gautas buvo seniai lauktas dokumentas 1930 m. sausio mėn. 20 d. N.7497/29 S.26, kuriuo buvo įgaliotas Vyriausias Vadovas suskirstyti Vienuoliją Provincijomis atskiru nuosprendžiu-dekretu. Įgaliojimą pasirašė Kardinolas Lepicier.

Tėvas Generolas, gavęs Generalinės Tarybos vienbalsį pritarimą, 1930m. balandžio mėn.23d. paskelbė savo sprendimą 1930 m. balandžio 29 d. raštu, kuriuo įkūrė tris Marijonų Vienuolijos Provincijas: Amerikos, Lenkijos ir Lietuvos.

Amerikos Provincijai tuomet priklausė trys Namai: "Draugo" Namas, Aušros Vartų parapijos klebonija, Marijos Kalneliai. Be to, Amerikos Provincijolui priklausė Kenosha, Wis. parapija ir Rockford, Ill. parapija. Washingtone buvo pradėję kūrtis lenkai Marijonai. Jie taip pat priklausė tai pačiai Amerikos Provincijai.

"Draugo" Namų vyresniuoju buvo paskirtas kun. K. Matulaitis. Jo tarybininkai: kun.M. Urbonavičius ir kun. Antanas Andriuškis; misijonierius -kun. J. Vaitkevičius. Aušros Vartų Namams vyresniuoju ir klebonu buvo paskirtas kun. L. Draugelis ir jo tarybininkais: kun. Antanas Petrauskas ir kun. Br. Vitkus; misijonierius - kun. Edvardas Savickis. Marian Hills Namų vyresnysis buvo pats Tėvas Provincijolas, kun. F. Kudirka;Namo tarybininkai: kun. J. Mačiulionis,kuris be to paskirtas naujokų magistru ir antras patarėjas, Kolegijos Direktorius kun. J. Navickas. Naujokyne tada buvo kun. J. J.Jakaitis.

Kenosha, Wis. klebonu paskirtas buvo kun. Aleksandras Bublys, o į Rockford, Ill. klebonas - kun. V. Kulikauskas.

1930 metų rudenyje išvykus į Lietuvą kun. J. Vaitkevičiui, Generalinė Taryba pertvarkė Provincijos Tarybą, paskirdama tarybininkais: kun.L. Draugelį, kun. V. Kulikauską, kun. K. Matulaitį ir kun. J. Navicką.

43 PIRMOJI PROVINCIJOS KAPITULA

Amerikos Marijonai, gavę Provincijos teises, savo pasitarime 1930 m. liepos 3 d. sutarė šaukti Pirmąją Provincijos Kapitulą tų pat 1930 metų rugsėjo 9 d. Aušros Vartų Namuose. Ir ji įvyko paskirtą dieną, užlaikant visus teisių nurodymus.

Kapituloje balsavimo teisę turėjo: Provincijolas kun. F. Kudirka, keturi jo patarėjai kunigai: Vaitkevičius, Kulikauskas, Matulaitis, Draugelis; naujokų vedėjas kun. J.Mačiulionis; ~~ir~~ kun. B. Vitkus, ir kun. J. Navickas -narių atstovai. Dalyvavo visi.

Kapitulai darbų tvarką buvo nurodžiusi Generalinė Taryba birželio mėn. 18 d. raštu, pateikdama spręsti vienuolika gana painių reikalų. Buvo sudaryta komisija narių pasiūlymams svarstyti. Kun.J. Vaitkevičius pranešė Kapitulai, kad jis yra gavęs kvietimą grįžti Lietuvon. Buvo nutarta prašyti Gen. Tarybos į kun. Vaitkevičiaus vietą Prov. Tarybon skirti kun. L. Draugelį, o ketvirtuoju patarėju paskirti kun. J. Navicką. Kapitula paskirstė čia pat kunigus į atskirus Namus, duodama jiems pareigas.

Naujokų vedėju trejiems metams buvo išrinktas kun. J. Mačiulionis; jam pagelbininkas bus kun. J. Navickas. Į naujokyną sutarta priimti tik tuos jaunikaičius, norinčius būti kunigais vienuoliais, kurie bus baigę Kolegiją. Jos rektoriumi išrinktas buvo kun. J. Navickas. Kolegijoje mokytojauti buvo skiriami: kun. F. Kudirka, kun. J. Navickas, kun. J. Mačiulionis, kun. B. Vitkus ir br. Jonas Banys.

Studijų Namų statybą Provincijos Kapitula nutarė atidėti, kai jau bus tikrai atskirtas naujokynas nuo Kolegijos, o į Tarptautinę Marijonų Kolegiją Romoje siųsti pačius gabiausius ir pamaldžiausius klierikus. Visi klierikai turės būti išimtoje T. Provincijolo ir jo Tarybos žinioje.

Buvo atsižvelgta į Seserų Kazimieriečių prašymą ir, jei bus galima, sutarta duoti jų Centrui ir šv. Kryžiaus ligoninei kapelionus.

Provincijos Tarybai pavesta tvarkyti visus misijų reikalus, skirti misijonierius, priimti misijų kvietimus. "Draugui" ir "Laivui" pažadėta duoti daugiau raštų, į spaustuvę skirti daugiau brolių.

Kolegijos klausime nutarta: 1. surasti Lietuvių Kolegijai tinkamą vietą; 2. Gauti vietos vyskupo pritarimą.

Kapitula priminė Namų Vyresniesiems, kad turi laikytis patvirtintos Namų sąmatos. Be to, sutarta atskirti naujokyną nuo Marijonų Kolegijos; "Draugo" patalpas praplėsti; visiems Vienuolijos nariams priminti skaityti ir įsisamonyti Vienuolijos Konstitucijos nuostatus, kurie šiais 1930 m. sausio mėn. 27 d.- lygiai trys metai po Atnaujintojo mirties - Popiežius Pijus XI patvirtino ir šv. Vienuolių Kongregacijos dekretu N.7497/29 buvo paskelbti.

Pirmoji Kapitula baigėsi padėkos giesme " Te Deum laudamus" 6 val. vakare.

44 C A R O L Y N   H A L L

Kun. F. Kudirka gavo iš Connecticut valstybės p. McReidy pasiūlymą dar 1929 m. žiemą pirkti Carolyn Hall nuosavybę, esančią Thompson, Conn. Jis siūlė ir daugiau tinkamų Kolegijai kūrti vietų. Greitai apie tą vietą parašė Worcesterio klebonas kun. J. J. Jakaitis. Žemės sklypas - 310 akrų; pastatų viso 15; stambiausias gyvenamasis namas - dviejų augštų mūras - nuo ugnies buvo apdraustas $300.000 dol. Tai buvo visoje valstybėje garsių p.Reams dvaro centras. Neaiškiai buvo sakoma, jog už vieno svarbiausiojo namo kainą galima įsigyti visą nuosavybę. Didelis įvairiausių medžių parkas ir 200 akrų miškas su aštuoniomis myliomis jame žvyruoto kelio, traukė dėmesį.Ir kun. F. Kudirka pradėjo teirautis daugiau apie tą vietą. Atsiklausė artimiausių nuo ten lietuvių klebonų nuomonės. Iš karto savininkai norėjo už visą nuosavybę $300.000 dol. Jiems žeminant kainą per dvejis metus Tėvas Kudirka rasdavo tik vieną atsakymą: "mums per brangu".

Visiems Amerikos Marijonams buvo aišku, kad vieta yra labai gera, ideali. Nieko beveik netaisant, buvo galima pradėti berniukų Kolegiją, ir tai nemažą.

Apie tai buvo pasiųsta žinią Tėvui Generolui. Jis parašė kun.F. Kudirkai laišką 1930 m. birželio mėn. 15 d. Tą laišką pateikė T. Provincijolas svarstyti Provincijos Tarybai liepos mėn. 3 d. Vyriausias Vadovas paskyrė komisiją Carolyn Hall apžiūrėti ir įvertinti: kun. F. Kudirką, kun. V. Kulikauską ir kun. B. Vitkų. Taryba sutarė, kad pas Hartfordo vyskupą vyks kun. F. Kudirka su kun. J. Navicku.

Bet Tėvas Provincijolas, turėdamas Kolegijos Fonde tik $33,581 dol., aiškai matė, jog tektų labai daug skolintis ir už paskolą kas metai daug palūkanų mokėti. Tas jį baugino ir jis delsė.

Carolyn Hall savininkai kas metai pridėdami po $25.000 dol. trobėsiams, parkui ir visai nuosavybei palaikyti, norėjo ją parduoti kuo greičiausiai; nusileido iki $140.000 dol. Kun. J. Navickas savo galva veikdamas, sąlyginiai siūlė 120.000 dol., bet kun. F. Kudirka pasakė: "mums per brangu". Savininkai ilgesnį laiką laikėsi $140.000, paskui nusileido į $120.000 dol.; bet Marijonai negalėjo 1930 metais pirkti Carolyn Hall,-Jo Ekscelencija Hartfordo vyskupas J. Nilan nesutiko tada įsileisti į savo vyskupiją naujų vienuolių. 1931 metų pradžioje savininkai, negaudami geresnių pirkėjų, pasisiūlė atiduoti visą nuosavybę už $100.000 dol.

Nuosavybės agento prispirtas kun. F. Kudirka pirmu kartu pasiūlė $95.000 dol. Tai buvo jo pirmas ir paskutinis žodis. Prasidėjo naujos derybos. Tuo tarpu kun.J. Jakaitis padarė vienuolinius įžadus 1931 m. vasario mėn. 2 d. Tuoj jis buvo pasiųstas pas Hartfordo Ganytoją prašyti leidimo, kad Marijonai galėtų įsigyti Carolyn Hall nuosavybę Thompson, Conn.

Pirmieji kun. Jakaičio pranešimai nedžiugino kun. J. Navicko. Jis labai norėjo gauti ten vietą Kolegijai. Jo įsakymu visa Marian Hills Kolegija ir Naujokynas pradėjo noveną į šv. Juozapą. Nelauktai vyskupas J. Nolan pakvietė kun. J. Jakaitį į pasitarimą. Tai buvo kovo 11 d. Kun. Jakaitis rado Ganytoją geroje nuotaikoje. Vyskupas J. Nilan leido Marijonams pirkti Carolyn Hall ir ten kurti lietuviams studentams Kolegiją, turėti savo Namus Thompson, Conn. ir koplyčią. Kun. Jakaitis pasiuntė į Marian Hills telegramą. Ir čia nuo kovo 12 d. buvo pradėta padėkos novena į šv. Juozapą. Generalinės Tarybos skirtoji Thompsonui apžiūrėti komisija

pasiekė vietą kovo mėn. 16 d. Jai grįžus, buvo Provincijos Tarybos posėdis šv. Juozapo dienoje -kovo mėn. 19 d.-Į posėdį buvo pakviestas ir Provincijos ekonomas irNaujokų Vedėjas. Nepaprastai pigiai viską skaitant, nuosavybė buvo vertesnė negu $100.000 dol. Į tą tarpą Kolegijos Fondas buvo išaugęs į $50.000 dol. Privačių asmenų buvo pažadėta paskola $15.000 dol. mažais nuošimčiais. Likusią dalį teko skolintis iš banko. Buvo slaptas balsavimas. Visi septyni balsai buvo už Thompsono pirkimą. Tėvas Provincijolas įgaliojo tada kun. J.Jakaitį visą reikalą baigti, ištyrus nuosavybės suvaržymus, kliūtis etc., duoti rankpinigius ir pasirašyti sutartį.

Advokatas surado tris nuosavybę varžančias kliūtis - kaimynų įrašytas sau teises. Provincijos Taryba balandžio mėn. 7 d. nutarė Carolyn Hall pirkti, net jeigu nepavyktų panaikinti surastų kliūčių. Jos nepanaikintos; bet už tai kun. J. Jakaitis nuderėjo iš savininkų $2.500 dol., ir agentas atsižadėjo jam priklausančių pinigų dalies -$2.500 ir taip, oficialiai už nuosavybę sutarta sumokėti savininkams $97.500 dol.,o faktinai sumokėta tik tiek, kiek kun. F. Kudirka pasiūlė - $95.000. dol. Rankpinigiai buvo įteikti balandžio mėn. 16 d., o visi likusieji sumokėti 1931 metų gegužės mėn. 19 d.

Pradžioje apsygyveno ten kun. J. Jakaitis su kun. B. Vitkum. Ūkio priežiūrai pasiųstas buvo br. Juozas Apšega ir Mykolas Matlauskas.

Tais pat 1931 m. atvykęs Amerikon Vyriausias Vadovas, konsekruotas Rytų Apeigų vyskupu 1930 m. birželio mėn. 6 d., pašventino Carolyn Hall rugsėjo mėn. 8 d. ir leido ten perkelti bernaičių Kolegiją, kuri pradžioje buvo vadinama švč. Marijos Kolegija.

1931-32 mokslo metams prasidedant Kolegijos Fakultetą sudarė trys kunigai ir 4 amžinų įžadų klierikai. Studentų buvo 62. Jų tarpe scholastikų su įžadais 22 ir postulantų 10.

45 DARBŲ PERŽVALGA

Vyskupas P. Būčys išbuvo Amerikoje 1931 m. apie tris mėnesius, peržvelgė visus vienuolių darbus ir Provincijos reikalus. Buvo dideliai patenkintas, kad naujokynas yra atskirtas nuo Kolegijos, kuri tais metais buvo nukeliama į Thompson, Conn. rugpiūčio mėnesį. Kai reikėjo vėliau registruoti Kolegiją valdžioje, jai parinktas skirtingas vardas nuo kitų esamų Connecticut valstybėje kolegijų ir buvo pavadinta Marianapolis College,kaip jos Direktorius minėjo, kad visada primintų Atnaujintos Marijonų Vienuolijos lopšį - Marijampolę Lietuvoje.

Marijos Kalneliuose pasiliko naujokynas su nemažu ūkiu ir ten buvo nukeltas Centrinis marijonų Namas. Ukyje buvo pastatyti erdvūs "šv. Juozapo" namai su patogia koplyčia. Valstybei vedant naują kelią "83", kuris ėjo pat pakraščių Marijos Kalnelių, teko keliui atiduoti 20 akrų žemės, bet ūkio derlius nė kiek nesumažėjo, geriau įdirbus turimą žemę.

Kai buvo daroma 1928 m. oficiali vizita, Amerikoje buvo 81 marijonas, o 1931 metais jų buvo 102. Turto padėtis žymiai pasikeitė, įsigijus Carolyn Hall; bet ir skolos labai padidėjo: 1931 m. Provincija turėjo $ 119.452.32 skolų. Visos skolos buvo padengtos su kaupu turima nejudoma nuosavybe.

Tėvas Generolas paliepė sudaryti tris bibliotekas: 1.Chicagoje laikraščių redaktoriams informacinę biblioteką; 2. Marian Hills bibliotekon sutelkti teologines ir asketines knygas; 3.Thompson, Conn. sudaryti humanistinių, grynųjų mokslų bei gamtamokslių biblioteką. Vyskupas P. Būčys smulkiai nurodė išeitinų mokslų Naujokyne programą, o Kolegijai priminė šv. Tėvo Pijaus XI encikliką 1929 m.,kuri privalo būti Marianapolyje įgyvendinta.

Vizitatorius pastebėjo, kad daug ir uoliai dirbdami Amerikos Tėveliai yra per daug įtempę savo jėgas ir todėl kurį laiką turi nepriimti naujų pareigų.

Iš Chicagos Namo turėjo išvažiuoti kun. K.Matulaitis: jis buvo siunčiamas į Londoną, Anglijoje, kur buvo suparalyžiuotas jo krikšto tėvas, kun. Kazimieras Jurgis Matulaitis, Londono lietuvių klebonas. Londoną jis pasiekė 1931 m.

Lapkričio 1 d. Jo eitas Chicagoje pareigas teko pasidalinti likusiems Tėveliams.

Atsistatydinus kun. J. Mačiulioniui iš naujokų vedėjo pareigų, jis ėjo pradžioje "Draugo" administratoriaus pareigas ir rugpiūčio 15 d. 1931 m. jis buvo paskirtas Aušros Vartų parapijos klebonas, o "Draugo" administratorius ir Seserų kapelionas tapo kun. L. Draugelis. Kun.A. Andriušis ėjo tada Aušros Vartų par. vikaro pareigas. Kadangi naujokų vedėju buvo paskirtas kun. V. Kulikauskas, tai į jo vietą Rockford, Ill. liet. parapijos klebonas buvo paskirtas kun. M. Urbanavičius.

Susidarius vienam naujam Namui Thompson, Conn., o nepadidėjus kunigų skaičiui, Provincijos Taryba 1931 m. birželio mėn. 20 d. nutarimu sujungė abudu Chicagoje esančius Namus vieno Vyresniojo asmenyje ir vienos Tarybos globoje. Vyresniuoju buvo paskirtas kun. L. Draugelis , o jo patarėjais: kun. A. Andriušis ir kun.J. Mačiulionis. Namui priklausė ir kun. A. Bublys.

Marian Hills Namų Vyresnysis paskirtas kun. F. Kudirka ir jam patarėjai: kun. V. Kulikauskas ir kun. J. Navickas. Namui priklausė ir kun. M. Urbonavičius. Thompson, Conn. Namo vyresnysis buvo paskirtas kun. J.J. Jakaitis ir jam pagelbininkas kun. B. Vitkus. Thompsono Namams priklausė du misijonieriai: kun. J. Vaitkevičius ir kun. A. Petrauskas.

Washington, DC. buvo lenkų marijonų Namas. Jo Vyresniuoju paskirtas kun. R. Kakalarczyk, o jo pagelbininku kun. J. Lunievskis. Namui priklausė ir du misijonieriai: kun. M. Višnievskis ir kun. Ed. Savickis.

46 Kun. F E L I K S A S K U D I R K A

Nepaprastai didelio skausmo sudarė Amerikos ir Lietuvos Marijonams pirmojo Amerikos Provincijolo, kun. Felikso Kudirkos, mirtis. Jis mirė 1932 m. kovo mėn. 24 d. šv. Kryžiaus ligoninėje, Chicago, Ill.

Kun. F. Kudirka pradėjo veikti Amerikoje 1913 m. ir po 19 nelengvo darbo metų, padedant kitiems bendradarbiams, sukūrė, išaugino atskirą Marijonų Vienuolijos šaką, matė jos savistovią Provinciją su 107 nariais ir buvo tos Provinci-

jos pirmasis vadas-Provincijolas. Mirdamas, nebuvo baigęs 62 gyvenimo metų. Visiems mielas, gerutis, paslaugus ir tėviškas būdamas, savų ir svetimų buvo mylimas. Beveik visą gyvenimą nesirgęs, dirbo užkelis, kol sveikata sudilo. Rimtai susirgęs, buvo išvežtas į šv. Kryžiaus ligoninę. Apsirūpino paskutiniais ligonių sakramentais. Kai mirties dieną seselė slaugė jam pasakė: "Tėveli, Jūs jau mirštate"... Ligonis pravėrė akis ir aiškiai jai atsakė: "Deo gratias" - ačiū Dievui. Su tais žodžiais jis ir mirė 3:30 val. po pietų.

Kiek jis buvo brangus žmogus,pasirodė per jo laidotuves kovo mėn. 30 d. Į laidotuves atvyko kardinolas J.W. Mundelein; jis dalyvavo egzekvijose ir suteikė absoliuciją. Iš Chicagos ir apylinkės suvažiavo 40 kunigų į jo laidotuves. Pro jo kastą atsisveikindami prajėjo apie trys tūkstančiai žmonių, o į šv. Kazimiero kapines palydėjo jį 400 mašinų vilkstinė. Jis buvo palaidotas Marijonams skirtame kapinių sklype.

Kun. Feliksas Kudirka buvo gimęs 1870 m. liepos mėn. 27 d. Nemirų kaime, Griškabūdžio parapijoje. Pakrikštytas buvo dviem vardais: Feliksas Konstantinas. Jo tėvai buvo Jonas ir Jėva Skaisgiraitė- Kudirkai. Jis buvo baigęs visą Marijampolės gimnaziją, paskui įstojo į dvasinę Seinų Seminariją. Garbingai baigęs teologijos mokslus, buvo įšvęstas į kunigus 1894 m. bal. mėn. 14 d. Dirbo įvairiose parapijose ir išgarsėjo giliais pamokslais. Vyskupui leidus, jis atsižadėjo jam siūlomos parapijos ir, 1911 m. rugp. 8 d. įstojo į slaptą Marijonų Vienuoliją, pradėdamas Friburge naujokavimo metus. 1913 m. atvyko jis kartu su kun. Julijonu Kazaku, palydėti T. Generolo kun.prof. Jurgio Matulaičio, į darbus Amerikoje. Kun. Feliksas buvo pirmasis Marijonų Vyresnysis Amerikoje. Jisai sumaniai atgaivino šv. Mykolo parapiją Chicagoje, gražiai sutvarkė Aušros Vartų parapijos reikalus; išaugino naują Marijonų kartą Amerikoje, nugalėdamas daug sunkenybių ir patyręs nemažai vargų. Jis daug gero padarė Amerikos lietuviams.

Jam mirus, Generalinė Taryba paskyrė Amerikos Marijonų Provincijolu kun. V. Kulikauską. Jis pradėjo savo pareigas eiti 1932 m. balandžio mėn. 28 d.

47 SUNKŪS METAI

Palaidoję kun. F. Kudirką, 9 Tėvai Marijonai turėjo pasitarimą kovo mėn. 30 d. Pirmininkavo kun. L. Draugelis. Vienos Provincijos Tarybos posėdis įvyko sekančią, kovo mėn. 31 d. Buvo sutarta vasarai išleisti kun. J. Jakaitį į Lietuvą, leisti jam dalyvauti Tarptautiniame Eucharistiniame Kongrese Dubline, sutvarkyti "Vabalninkų" namus ir atlikti kitus reikalus, pasitarus su Lietuvos Marijonais. Sutarta įamžinti kun. F. Kudirkos vardą, sudarant jo vardo "bursą" vienam studentui mokytis Marianapolyje. Gavus skiriamuosius iš Romos raštus, antras Amerikos Marijonų Provincijolas, kun. V. Kulikauskas, pradėjo savo pareigas balandžio mėn.28 d.

Visuose Namuose buvo daug ir sunkių darbų. Naujokyne pastoviai ėjo pamokos. Buvo likę ten 2 klierikai, 12 naujokų ir 6 postulantai. Marianapolyje pradėjo mokytojauti keturi klierikai; ten mokėsi 22 scholastikai marijonai ir 10 postulantų. Viso studentų Marianapolyje 1932 m. buvo 62.

Chicagos Namo nariai turėjo daug ir nelengvo darbo, leidžiant dienraštį "Draugą" ir savaitraštį "Laivą", veikiant gausiose draugijose ir jų sąjungose.

Aušros Vartų par. klebonas buvo kun. Mačiulionis; Rockforde -kun.M. Urbonavičius ir Kenosha, Wis. kun. A. Bublys. Bet naujiems mokslo metams prasidedant ir naujus dėstytojus pasirenkant, kun. A. Bublys buvo perkeltas į Marianapolį, o į jo vietą Kenoshon kun. Br. Vitkus, kai lapkričio 21 d. buvo atsisakyta nuo Rockfordo, kun. M. Urbonavičius buvo paskirtas Seserų Kazimieriečių kapelionas.

Be kitų rūpesčių gausybės, nesant, kas galėtų padoriai redaguoti "Laivą", tą naštą pasiėmė pats Provincijolas, kun. V. Kulikauskas.

Su viltimi buvo laukiami nauji ir jauni kunigai Marijonai, kurie Romoje, baigę mokslus ir įsišventę kunigais, ruošėsi sugrįžti Amerikon, įsigiję universitete mokslo laipsnius.

48 ANTROJI PROVINCIJOS KAPITULA

Kas treji metai įvyksta Pr ovincijos Kapitula, kurioje pilnateisiais nariais

yra Provincijos Tarybos nariai, Provincijos sekretorius, prov. ekonomas, naujokų vedėjas, visi Namų Vyresnieji ir po vieną iš kiekvieno Namo atstovą. Jie išrenka atstovus į šaukiamas Generalines Kapitulas; jie nustato artimesnei Provincijos veiklai gaires.

Provincijos Taryba 1933 m. sausio mėn. 23 d. nutarė, kurioje dalyvavo Amerikon atvykęs Rytų Apeigų Bažnyčios reikalais Tėvas Generolas, vyskupas P. Būčys, šaukti Antrąją Provincijos Kapitulą Chicagon balandžio 18-20 d. Kapitula įvyko paskelbtu laiku ir tvarka. Joje dalyvavo kunigai: Kulikauskas, Draugelis, Navickas, Mačiulionis, Bublys, Urbonavičius ir Vitkus. Kapitula išsirinko sekretorių kun. M. Urbonavičių.

Pirmiausiai įvyko atstovų rinkimai į Generalinę Kapitulą, kuri buvo šaukiama Romon. Iš pareigos joje turėjo dalyvauti T. Provincijolas. Slaptu balsavimu buvo išrinkti du Provincijos atstovai: kun. L. Draugelis ir kun. J. Navickas ir jų pavaduotojai: kun. J.J. Jakaitis ir kun. M. Urbonavičius.

Išklausius Tėvo Provincijolo išsamaus pranešimo apie esamą Provincijoje dvasinę ir medžiaginę padėti, pirmiausiai susirūpinta besiskverbiančia pasaulietiška dvasia į jaunųjų Marijonų tarpą, kurie mielai gaudo patogumus ir malonumus, o vengia pareigų ir atsakomybės. Buvo nutarta į naujokyną imti tik subrendusius jaunuolius; duoti jiems lietuvišką Konstitucijos tekstą; visus skatinti į apsimarinimą, pasiaukojimą, darbštumą.

Patikrinus Provincijos turto ir atsakomybės knygas, komisija pranešė Kapitulai, kad Provincija turi $167.000 skolų. Sutarta pirmon eilėn mažinti skolas.

Tuo laiku į "Draugą" jo vadovybė buvo įvedusi anglų kalba straipsnius. Provincijos Kapitula nutarė, kad anglų kalba straipsniai į "Draugą" nedėtini, nebent sporto skyriuje. Toji pat Kapitula nutarė į Marijonų valdomas bažnyčias neįvesti pamokslų anglų kalba su skriauda lietuvių kalbai.

Kapitula numatė, jei tik bus galima, pradėti Marijos Kalneliuose klierikams rugsėjo 8 d. filosofijos kursą, o Thompson, Conn. Kolegiją inkorporuoti "Marianapolis College" vardu.

Kapitula nubraukė 40 pastraipų iš duotųjų mūsų laikraščiams direktyvų, kaip nereikalingų. Išreikštas pageidavimas, kad Lietuvoje veikianti švč. Trejybės Arkibroliją ir Amerikoje Marijonų Rėmėjai rastų sąlytį. Pritarta minčiai, kad verta ruošti kateketų. Namų Vyresniesiems priminta, kad bibliotekų knygos būtų kataloguotos, kad būtų vedama Namo kronika, kad svečiai nebūtų vaišinami bendrajame vienuolyno valgomajame kambaryje, bet atskirame.

Kadangi 1933 m. sueina 20 metų kai Marijonai veikia Amerikoje ir sekančiais, 25 metai kai Marijonų Vienuolija buvo atnaujinta, buvo nutarta tas sukaktis paminėti spaudoje.

Kapitula, pasitarusi dar keliais kitais bėgamaisiais reikalais, kuriuos lengvai gali aprūpinti Provincijos Taryba, baigė darbą padėkos giesme "Te Deum" ir visi Kapitulos dalyviai pasirašė padarytus Kapitulos nutarimus.

Išvykstant į Romą Gen. Kapitulon T. Provincijolui ir dviem Tarybos nariams, Provincijos Vikaro pareigos buvo pavestos kun. A. Bubliui; naujokų magistro -kun. B. Vitkui ir Chicagos Vyresniojo pareigos kun. J. Mačiulioniui. Bet pirmoji Romoje įvykusioji Visuotina Kapitula 1933 m. liepos mėn. 21-22 d. išrinko visai naują Provincijos vadovybę.

Vyriausiuoju Vadovu buvo išrinktas kun. Andriejus Cikoto. Generalinės Tarybos nariai: kun. Jonas Kriščiukaitis, kun. L. Draugelis, kun. Vl. Lysik ir kun. L. Laševskis. Gen. ekonomas ir prokuratorius - kun. K. Rėklaitis.

Amerikos Provincijolas buvo paskirtas kun. Jonas J. Jakaitis. Prov. Taryba: kun. V. Kulikauskas, kun. J. Navickas, kun. J. Mačiulionis ir kun. A. Bublys. Provincijos ekonomu - kun. Pr. Skrodenis.

Kun. L. Draugelis nebegrįžo daugiau Amerikon. Jis čia dirbo aštuonerius metus, daug gero padarydamas Provincijai darbu ir gražaus pavyzdžio įtaka. Jį minime atskiru straipsneliu.

49 KUN. LADAS DRAUGELIS

Kun. Ladas (Vladas) Draugelis gimė 1880 m. rugsėjo mėn. 27 d. Jis buvo vyriausias sūnus gausioje liaudies mokytojo Petro Draugelio šeimoje. Nuo šeštų gyvenimo metų pradėjo mokytis pas savo tėvą, paskui Marijampolės gimnazijoje, Seinų Dvasinėje Seminarijoje, kurią baigė 1903 metais ir buvo tų pat metų spalio mėn. 25 d. įšvęstas kunigu.

Devyniolika metų Lietuvoje garbingai ėjo vikaro, visuomenės veikėjo, organizatoriaus pareigas. Vikaraudamas Sasnavoje 1903-1908 m. išmokė visas parapijos merginas ir paskui jas - vyrus lietuviškai rašyti, pažadėjęs dovanai sutuokti tas, kurios jo kursuose išmoks rašyti. Jis padėjo ne vien savo broliui Eliziejui išeiti universiteto mokslus, bet padėjo ir daugeliui kitų. Būdamas veiklus ir sumanus visuomenės veikėjas, vyskupui A. Karosui paskyrus jį 1913 m. katalikiško veikimo vadovu vyskupijoje, sustiprino "Žiburio" mokslo draugiją, "Žagrės" žemės ūkio bendrovę, įkūrė Kvietiškio dvare lietuvišką mokyklą, Marijampolės parapijos Taupomąsias Kasas, buvo "Blaivybės" Draugijos vadovas; veikė su bažnytinėmis brolijomis, su jaunimu: ateitininkais ir pavasarininkais. Tame jo įvairiame darbe padėjo daug garbingiausių Sūduvos sūnų.

Pirmojo pasaulinio karo metu (1915-1921) dirbo Odesoje. Ten paties suorganizuotoje lietuvių parapijoje palikęs kun. Pov. Ašebergą, 1921 m. liepos 10 d. pasiekė Lietuvą ir pradėjo dirbti Ukininkų Sąjungos Centro Valdyboje. Ten buvo iki 1922 m. lapkričio mėn.8 d., nes lapkričio mėn. 9 d. jis įstojo į Marijonų Vienuoliją Marijampolėje. Baigęs naujokavimo metus, 1923 m. lapkričio mėn.23 d. padarė pirmuosius vienuolinius įžadus.

1925 m. jis buvo pasiųstas Amerikon kun. P. Andziulį pavaduoti misijose. Ameriką pasiekė birželio mėn. 14 d. ir iki 1926 m., misijas duodamas, apkeliavo trylika valstybių.

1926 m. jis buvo paskirtas "Draugo" administratorius, metu pabaigoje - Kenosha, Wis. klebonu, už pusės metų buvo išrinktas Aušros Vartų klebonu. 1931 m. antru kartu buvo paskirtas "Draugo" administratoriumi; 1932 m. buvo "Laivo"

laikinas redaktorius; 1933 m. liepos mėn. 22 d. išrinktas šešeriems metams Marijonų Vyriausios Tarybos narys, garbingai, uoliai ir sąžiningai ėjo patikėtas pareigas iki galo; sugrįžo Lietuvon 1939 metais ir 1940 m. sausio mėn. 24 d. mirė Žemaičių Kalvarijoje, 60-tus gyvenimo metus eidamas.

50 D V A S I N Ė   S E M I N A R I J A

Provincijos Taryba norėjo pradėti Marian Hills pirmąjį filosofijos kursą 1932 m. rudenį, bet negavusi tinkamų folosofiją dėstyti profesorių, rugsėjo 11 d. nutarimu šį reikalą atidėjo sekantiems 1933 metams. Įvykusioji Kapitula pakartojo sumanymą steigti dvasinę Seminariją Marijos Kalneliuose ir nuo rudens pradėti pirmąjį kursą, deja, ir tais metais teko atidėti. Iš tikrųjų, Dvasinė Seminarija pradėjo veikti 1934-1935 mokslo metais. Pirmam filosofijos kurse buvo 16 studentų Sekančiais 1935-36 mokslo metais Seminarijoje mokėsi 27 savi klierikai. Bet tada buvusios Marijos Kalnelių patalpos buvo per angštos Seminarijai. Reikėjo pastatyti mokslo sales 1935 m., o 1936 m. nutarta statyti Seminarijos koplyčia su auditorija. Jos buvo pastatytos. Pasidarė labai gražus, didingas Seminarijos pastatas

Ši Dvasinė Marijonų Seminarija veikė nuo 1934 m. iki 1955 m., turėdama parinktus ir kvalifikuotus profesorius. Paskutiniais metais šv. Raštą, Bažnyčios istoriją ir sociologiją dėstė kun. M. Urbonavičius. Dogmatinę teologiją ir lotynų kalbą - kun. Edvardas Vičkauskas, Moralinę teologiją ir Filosofijos istoriją dėstė kun. Viktoras Rimšelis. Bažnytinės teisės profesorius buvo kun. K. Stadalnikas, Pastorologiją ir Liturgiką aiškino kun. J. Malinauskas. Filosofiją dėstė kun. J. Šaulys. Gregorinio giedojimo ir anglų kalbos mokė kun. Alf. Micka.

Kadangi labai sumažėjo Seminarijoje klierikai, baigusiems ją įšventintus kunigais, ir buvo pramatoma, kad 1956 m. liks joje tik 4 studijozai, Seminarijos veikimas buvo laikinai sustabdytas; klierikai pasiųsti į kitas Seminarijas, o kun. profesoriai panaudoti kitiems darbams.

Per 21 metus Marijonų Seminarijoje mokėsi viso 90 klierikų, padariusių įžadus vienuolių ir keletas ne vienuolių.

Sudėjus visų klierikų mokslo metus, praleistus Marijonų Dvasinėje Seminarijoje, pasidaro 380 metų, o tų, kurie buvo siunčiami Europon, Kanadon ir kitur studijuoti, kad mokslo laipsnius įsigytų, 165 mokslo metai, viso 545 mokslo metai, už kuriuos, didelėj daugumoje, turėjo apmokėti Amerikos Marijonų Provincijos kunigai. Iki 1956 m. Marijonų Vienuolija išleido savo klierikams maitinti, mokyti ir ~~kitaip~~ keliones etc. aprūpinti apie $180.000 dol. Visa tai daryta su didele viltimi, kad bus parūpinta Vienuolijai daug gerų darbininkų-kunigų. Deja, ne visi jaunuoliai atėjo su tikru noru aukotis Dievo tarnybai, ne visi turėjo noro amžinai pasilikti Marijonai; gyvenimas parodė, kad jų dalis atėjo vien pasinaudoti dovanai teikiamu mokslu ir saugiu gyvenimu. Iš 90 klierikų, kurie būdami su įžadais mokėsi Seminarijoje, ją apleido 40. Europon ir kitur buvo pasiuntusi Vienuolija 22 klierikus specializuotis moksluose. Iš jų tik aštuoni pasiliko ištikimi Vienuolijai ir Dievui duotam žodžiui. Vienas klierikas dėl sveikatos perėjo į pasaulinių brolių padėtį, o kitas, įsišventinęs subdijakonu, susirgo ir nebesišventino į kunigus. Tuo būdu lygiai pusė "nutrupėjo".

Marijonų Dvasinės Seminarijos kūrimas įvyko kun. V. Kulikausko didelių pastangų dėka. Provincijolas, kun. J.J.Jakaitis pavadino Seminariją kun. V. Kulikausko kūdikiu. Ir tikrai, pirmasis Seminarijos Rektorius -kun.Kulikauskas- mylėjo Seminariją ir jos klierikus kaip savo akį.

51 Kun. VINCENTAS KULIKAUSKAS

Darbštaus, pamaldaus, pasiaukojusio Dievo garbei ir žmonių naudai vienuolio -kunigo taurų pavyzdį paliko kun. V. Kulikauskas visiems Marijonams. Jis mirė ~~193~~ 1936 m. rugsėjo mėn. 9 d., nebaigęs 58 gyvenimo metų.

Kun. Vincentas Kulikauskas buvo gimęs 1878 m. lapkričio mėn. 14 d. Viščiakiemyje, Alvito parapijoje, Lietuvoje. Mokėsi Alvite, Vilkaviškyje ir Marijampolėje 6 gimnazijos klases baigęs, 1898 metais įstojo į Dvasinę Seinų Seminariją. Jis buvo pavyzdingas klierikas moksle ir pasielgime. Seminarijos Regensas paskyrė jį klierikų dekanu,Baigęs teologijos mokslus, gavo kunigo šventimus 1903 m. liepos m

mėn. 12 d. Pirmus dvejis metus vikaravo Sintautuose ir paskui septynerius metus (1905-1912) buvo Pilviškių parapijos vikaras. Išgarsėjo jisai kaip geras pamokslininkas.

Kai tik sužinojo apie slapta atnaujintą Marijonų Vienuoliją, vyskupui leidus, išvažiavo 1912 m. į Šveicariją ir įstojo į kun. Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus vadovaujamą Marijonų Naujokyną Friburge. Lankė jis taip gi Friburgo universitetą, pagilino turimas teologines žinias, gavo šv. Teologijos Licencijato laipsnį ir 1915 metais buvo pasiųstas dirbti į Ameriką,- padėti kurti Marijonų Vienuoliją dviem Chicagoje esantiems Tėvams Marijonams: kun. F. Kudirkai ir kun. j; Kazakui.

Kun. V. Kulikauskas tiko kiekvienam kunigo darbui.Per 21 metus jis buvo davęs daugiau negu 150 kartų lietuvių parapijose misijas, rekolekcijas, savo gerumu ir pasiaukojimu patraukdamas nutolusias sielas prie Dievo ir Bažnyčios. Turėdamas laisvesnę valandėlę, rašė katalikiškiems laikraščiams straipsnius. Padėjo leisti ir redaguoti "Tykybą ir Dorą"; per kelerius metus redagavo "Laivą", kelis kartus buvo dienraščio "Draugo" vyriausias redaktorius,kelerius metus tvarkė "Draugo" administraciją, spaustuvę, laikraščių išsiuntimą, pats nesibijodamas fizinio alsinančio darbo. Rockforde būdamas, pasirodė gabus klebonas - administratorius: pastatė mūrinę bažnyčią ir mokyklą, atgaivino lietuvių koloniją.

Būdamas Amerikos Marijonų Vyresnysis, pastatė gražius naujokynui mūrus, paskui padidino, pritaikydamas juos Dvasinei Seminarijai. Klierikų skaičiui augant, buvo gyvas reikalas juos auklėti savo Seminarijoje. Ji pradėjo veikti 1935 m. Jos pirmas Rektorius buvo kun. V. Kulikauskas. Pradėta su dviem filosofijos kursais; klierikų tada buvo 18.

Seminarijos auditoriją ir koplyčią statė kun. V. Kulikauskas sirgdamas. 1936 m. klierikų buvo Seminarijoje 26. Išvežamas ligoninėn, matė ant koplyčios uždengtą stogą ir jį lydėjančiam kunigui pasakė: "nunc dimittis servum tuum, Domine" -dabar, Viešpatie, atleidi savo tarną (Luk.2,29),- jis matė pastatytą koplyčią. Į Seminariją jis gyvas nebegrįžo. Mirė rugsėjo 9 d.,palaidotas IX-14.

Pirmoji Romoje įvykusi Marijonų Visuotinoji Kapitula 1933 m. liepos mėn. 16-28 d., buvo išrinkusi vysk. P. Būčį Vyriausiuoju Vadovu, bet šv. Sostas jo nepatvirtino toms pareigoms, norėdamas panaudoti jį kitiems Bažnyčioje darbams. Jo vieton buvo išrinktas kun. Andriejus Cikoto liepos mėn. 21 d. Sekančią dieną buvo sudaryta Generalinė Taryba; į ją įėjo: kun. K. Bronikovskis, kun. J. Kriščiukaitis, kun. L. Draugelis ir kun. L. Lysik. Gen. ekonomas ir prokuratorius buvo perrinktas kun. K. Rėklaitis.

Trečiuoju Amerikos Marijonų Provincijolu tapo išrinktas kun. Jonas Jeronimas Jakaitis ir Provincijos Tarybos nariais:kun.V. Kulikauskas,kun. J. Navickas,kun. J. Mačiulionis ir kun A. Bublys. Prov. ekonomas - kun. Pr. Skrodenis.

Kun. J.J. Jakaitis gimė 1886 m. birželio mėn. 24 d. Bridžių kaime,Sintautų par.,Lietuvoje. Jis buvo ketvirtas kūdikis Jurgio Jakaičio ir Marcijonos Banaitytės- Jakaitienės šeimoje. Mokėsi Griškabūdyje, Petrapilyje, Mintaujos gimnazijoje, Seinų Dvasinėje Seminarijoje baigė filosofiją, o teologiją jis baigė Kanadoje, Montrealyje, ir buvo įšvęstas kunigu 1909 m.gruodžio mėn. 18 d.

Hartfordo vyskupas paskyrė jį 1913 m. šv. Kazimiero par. klebonu Worcester, Mass. Parapijai pritariant ir padedant, pastatė jis tuoj didelę mūrinę gražią šv. Kazimiero bažnyčią, didelę mokyklą, seserims mokytojoms vienuolyną, įkūrė "Maironio" parką lietuvių iškyloms rengti ir nupirko žemę antrai lietuvių bažnyčiai Worcester,Mass.

Pirmojo pasaulinio karo metu jis buvo Tautos Fondo pirmininkas; daug veikė Nuo Karo Nukentėjusiems Šelpti Komitete, Lietuvių Taryboje, Centriniame Partijų Komitete, Centriniame Laisvė Bonų Platinimo Komitete. Jis su delegacija vyko pas prezidentą Wilsoną, paskui pas prezidentą W.G. Hardingą, kai buvo jam įteiktas lietuvių parašų milijonas su prašymu pripažinti Lietuvą. Už jo patrijotinius darbus pagerbė jį laisvoji Lietuva, apdovanodama jį Gedemino ordinu.

Kun. J.J. Jakaitis buvo panūdęs įstoti į Marijonų Vienuoliją 1922 m., bet

vyskupas jo nebeišleido, tik po aštuonerių metų galėjo jis įvykdyti savo svajonę,-į Marijonų naujokyną įstojo 1930 m., pirmuosius įžadus padarė 1931 m. vasario mėn. 2 d. ir, šv. Tėvui leidžiant, padarė amžinuosius vienuolio įžadus 1932 m. rugpiūčio 2 d.

Kun. J. Jakaičio pastangų dėka buvo nupirktas Marianapolis, o būdamas Amerikos Marijonų Provincijolas 1933-1939 m., parėmė kun. V. Kulikausko pastangas įkūrti Dvasinę Marijonų Seminariją Marijos Kalneliuose.

Kun. J. Jakaitis išvyko 1939 m. su kitais marijonais Argentinon misijonieriauti. Avellanedoje (ties Buenos Aires) pastatė jis gražią AušresVartų lietuvių bažnyčią, vienuolyną, didelę mokyklą. Po ketverių metų pertraukos, antru kartu grįžęs Argentinon, Rosario mieste pastatė 1952 m. antrą lietuvių bažnyčią Argentinoje.

Visuotinoji Romos Kapitula, per 12 dienų posėdžiaudama, nuodugniai peržvelgė veikiančias vienuolijoje instrukcijas, visų buvusių Kapitulų nutarimus, ekonominius Centro ir Provincijų reikalus, Tarptautinės Marijonų Kolegijos Romoje statutą, Marijonų Bendradarbių klausimą, Argentinos reikalus, įvairių Provincijų ir atskirų narių pageidavimus, sumanymus, pasiūlymus.

Visi ten padarytieji nutarimas buvo atspausti ir 1934 m. sausio mėn. 18 d. išsiuntinėti Provincijoms.

Tuo metu buvo Marijonų visame pasaulyje 432; veikė 18 Namų-vienuolynų ir 6 misijos. Narių tarpe buvo 1 arkivyskupas(Pr. Karevičius), 1 vyskupas (P.Būčys), 81 kunigas, 108 klierikai, 123 pasauliniai broliai; 1 kun. naujokas, 64 naujokai, 49 postulantai ir 4 priglaustieji vyrai

Kun. J. Jakaitis, atsilankęs pas Hartfordo vyskupą 1933 m. rugsėjo 26 d., gavo vyskupo Jono J. Nilan leidimą įkūrti Marianapolyje kapines ir jas pašventinti vyskupo vardu.

Rytų Apeigų kun. Ant. Bernatskiui baigus naujokyną ir prašant vyskupui B. Tokač, leido apimti valdyt rytų apeigų parapiją Clarksburg, W. Va.

53 M A R I A N A P O L I S

Marianapolyje yra dvi marijonų įstaigos: 1. vienuolinis Namas, 2/ mokslo įstaiga. Pirmas Marianapolio administratorius buvo kun. J. Jakaitis. Jis ten apsigyveno 1931 m. gegužės mėn. 19 d. Kolegija pradėjo veikti 1931 m. rugsėjo mėn. 8 d. Jos pirmas Direktorius buvo kun. J. Navickas

1931 metų rudėnį Marianapolyje apsigyveno 25 marijonai, būtent: 3 kunigai, 3 klierikai mokytojai, 3 pasauliniai broliai, 16 marijonų studentų. Jų visų dvasiniais ir medžiaginiais , drausmės ir mokslo reikalais rūpinosi kun. J. Jakaitis, kuris 1932 m. padaręs amžinuosius įžadus, tapo pilnateisis vienuolinio Namo Vyresnysis. Tose pareigose jis išbuvo iki bovo išrinktas Amerikos Marijonų Provincijolas 1933 m. lepos mėn. 22 d.

Kun. J. Navickas vadino pradžioje tą mokslo įstaigą "St. Mary's College", bet 1933 m. inkorporuojant Kolegiją Connecticut valstybėje, ji buvo pavadinta "Marianapolis College". Nuo pat pirmųjų metų Direktorius buvo sudaręs stiprų mokytojų štabą. Kun. Dr. J. Navickas pasiėmė dėstyti lietuvių kalbą 3-5 sk., ~~tikybą 2-4 sk.~~ lotynų 2 sk., geografiją 1 sk. ir asketika visuose penkiuose skyriuose. Kun. Br. Vitkus dėstė lotynų kalbą 1 sk., geometriją 3-4 sk., fiziką 5 sk., tikybą 2-4 sk. Kun. Leonas Jegou dėstė francūzų kalbą 3-5 sk. Edvardas Kūbaitis -lietuvių kalbą 2 sk., lotynų kalbą 3-5 sk., visuotinę istoriją 3-5 sk. Petras Malinauskas - anglų kalbą 5 sk.,lotynų kalbą 4 sk., trigeometriją 5 sk., algebrą 1-2 sk. Petras Rakauskas dėstė graikų kalbą 2-5 sk, tikybą 1 sk., senovės istoriją 1-2 sk ~~ir buvo drausmės prefektas~~ Jurgis Gardon dėstė anglų kalbą 1-4 sk ir buvo drausmės prefektas. Advokatas Pranas Baublys dėstė iškalbą 3-5 sk. Jonas Banys dėstė lietuvių kalbą 1 sk. ir mokė visus giedoti bei dainuoti. Juozas Žemaitaitis mokė muzikos ir buvo Kolegijos orkestro vedėjas.

Mokiniai-studentai buvo pasiskirstę pirmais metais:1 skyrius 15; II-14; III -10; IV -9 ir V skyrius turėjo 9 studentus. Didžiausias studentų skaičius buvo 1947 metais,- 102.

Iš pat pradžių buvo įkurta pilna 4 metų High School ir 4 metų Kolegija, viso 8 metų mokslo kursas; bet 1931 metais buvo pradėta su penkiais pirmaisiais skyriais

Kai Marianapolio Vyresnysis buvo išrinktas Am. Marijonų Provincijolu,Kolegijos Direktorius, kun. J. Navickas buvo paskirtas buvo paskirtas Marianapolio Namo Vyresniuoju. Tas dvigubas ir nelengvas pareigas jis ėjo garbingai per šešerius metus. 1939 m. Visuotiną Kapitula Romoje išrinko kun. J. Navicką ketvirtuoju Amerikos Marijonų Provincijolu. Tuo metu Kolegija turėjo 12 profesorių: buvo 6 marijonai ir 6 samdyti ne marijonai. Studentų buvo 81.

Nuo 1941 m. birželio mėn. 8 d. iki 1947 m. Kolegijos Direktorius buvo kun. J. Vaškevičius; paskui 1947- 1949 m. kun. A.B. Jagminas; 1950-1956 kun. Jonas Petrauskas.

Kun. J. Navickas dirbo Kolegijoje lygiai 10 metų. Jis labai išgražino Marianapolį, jo parko dalyje įtaisydamas 14 Kryžiaus Kelio stočių akmeninių koplytėlių su lietuviškais kryžiais , ir Marianapolio sodas pavirto didele šventove. Be tų Kryžiaus Kleių yra dar lauke šv. Juozapo ir šv. Onos koplytėlės ir prie vienuogyno augštoje antkrantėje įtaisytas akmeninis Liurdas. Visa tai padaryta geradarių aukomis; kaštavo $ 13.500. dol.Vasaros metu atvykstantieji sekmadieniais svečiai mėgsta apeiti Kryžiaus Kleius.

Prasidėjus antram pasauliniam karui ir 1941 metais Jungtinėms Amerikos Valstybėms išėjus gelbėti sąjungininkų, Marianapolio studentai buvo imami kariuomenėn Mažai kas liko. Teko priimti ir pasitenkinti vien High School mokslo programa, da dabar yra Paruošiamoji Mokykla. Moksleivių skaičius nebuvo didelis, bet jų išlaikymas ir mosklo išlaidos nepaprastai padidėjo. Kai 1938 m. 90 studentų išlaikyti ir mokyti kaštavo $31,210.oo dol., tai 1948 m. 82 studentai išlaikyti ir mokyti atsiėjo $92.811.37. Tas pats beveik studentų skaičius (79) 1955 metais kaštavo $128,284.80, nors mokytojavo 11 neapmokamų marijonų kunigų ir tik 4 samdomi mokytojai.

1939 m. prijungta buvo prie Marianapolio Gladdings našlės nuosavybė:110 akrų žemės su 10 įvairių pastatų už $30.000 dol. Šioje Marianapolio dalyje gyvena kunigai mokytojai ir jų prižiūrimi savieji studentai.

54 Kun. J O N A S   N A V I C K A S

Daug yra nusipelnęs Amerikos lietuvių visuomenei ir Marijonų Vienuolijai kun. Dr. Jonas Navickas. Jis gimė Virbalyje, Lietuvoje, 1895 m. sausio mėn. 2 d. Ten pat ėjo pradžios mokslus, paskui mokėsi Seinų Vidurinėje mokykloje, Vilkaviškio gimnazijoje. 1911 m. rudenį įstojo į Dvasinę Seinų Seminariją. Už jo lietuvišką veiklą prie jo kibo vice Regensas. Pajutęs, kad tai sudarys jam nenugalimą kliūtį kunigystei pasiekti, 1913 metais iškeliavo Amerikon ir įstojo New Yorko arkivyskupijos Kolegijon. 1914 metų gale įstojo į Lasaliečių Vienuoliją. Tuo metu jis nieko nežinojo apie slapta atnaujintą Marijonų Vienuoliją. Grąžinsi baigusį Dvasinę Baltimorės Seminariją, vyresnieji pasiuntė jį į Friburgo Universitetą specializuotis šv. Teologijoje. Gavo šv. Teologijos Daktaro laipsnį. 1920 m. rugpiūčio mėn. 15 d. buvo išvęstas kunigu. Primicijas laikė Virbalyje. Aplankė Marijampolę ir ten rado savo kurso draugą, kun. K. Matulaitį, Marijonų naujokyne Marijampolėj. Apsipažinęs nuodugniai su Marijonais, pamatęs jų kūriamą klasikinę gimnaziją Marijampolėje ir kitas jų vadovaujamas įstaigas, pats panūdo tapti marijonas. Bet tai turėjo atidėti patogesniam laikui. Nepaprasto jam įspūdžio padarė žinia, kad Seinų Dvasinės Seminarijos Dvasios Tėvas, kun.Dr. Jonas Totoraitis (1911-1913), buvo Marijonų Vienuolijos narys jau 1910 metais.

Baigęs Universitetą 1922 m., grįžo Amerikon ir per trejis metus su misijomis apkeliavo daug lietuvių parapijų. Susitiko jis ir su Marijonais misijonieriais: kun. P. Andziuliu, kun. A. Cikoto, kun. L. Draugeliu, kun. J. Vaitkevičium ir galutinai pasiryžo pereiti pas Marijonus. Gavęs Vyresniųjų sutikimą ir šv. Tėvo leidimą, pradėjo jis Marijos Kalneliuose naujokavimo metus 1925 m. rugpiūčio mėn. 14 d., kur tuo metu naujokų vedėjas buvo jo draugas, kun.K.Matulaitis.

Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius paskyrė kun. J. Navicką Marijonų Kolegijos Direktoriumi 1926 m. Po penkerių metų, įsigijus Thompson, Conn., jis buvo paskirtas ten kuriamos Kolegijos Direktorius. Nuo 1931 m. iki 1939 m. sumaniai jis vadovavo savo pamiltai Marianapolio Kolegijai.

To laiko liudininkas, pats dėstęs Kolegijoje lietuvių literatūrą, J. Kmitas-kun.Dr. Kazimieras Urbonavičius, rašė apie Kolegijos Direktorių "Tiesos Kelyje" 1940 m. 5 nr., 280-281 p.: "Dabar nedarbo metu Amerikoje daugiau skurdžių kaip kur kitur. Ir kaip tik tie skurdžiai, su mažomis išimtimis, siunčia savo vaikus į Lietuvių Kolegiją. Mat "unaristai" turtuoliai pasirenka anglų mokyklas.

Geraširdis Rektorius (dabar jau Provincijolas) kun. Dr. J. Navickas nenori neturtėlių atstumti ir jų vaikus didžiumoje už pusdykę auklėja. Tuo būdu Kolegija savaime neišsimoka, bet čia Marijonų Kongregacija didvyriškai pasiaukoja, kad tik palaikytų kilnų lietuviško auklėjimo tikslą.

Prie finansinių trūkumų prisideda dar kitos sunkenybės, daugiausiai lietuvių kalbos atžvilgiu. Yra studentų, kurie atvyksta Kolegijon, vos keletą lietuviškų žodžių temokėdami. Tenka pradėti lietuvių kalbą nuo a b c. Kiek čia reikia triūso, kiek pasišventimo.

..Ilgametis Kolegijos Rektorius, kun. Dr. J. Navickas, dabar jau Provincijolas, visą savo sielą įdėjo į jaunimo auklėjimą. Kiekvieną studentą vardu vadina, tarsi tai būtų jo brolis ar sūnus. Pas jį visi Jonukai,Juozukai, Stasiukai. Bet bėda tam, kuris, Rektoriui girdint, angliškai prakalba. Tada Rektorius labai šaltai jį misteriu pavadina. Išgirdęs tą fatališką žodį, vargšas studentas vos neapalpsta, nes gerai žino,kad už tai jo laukia bausmė ar, kas dar aršiau, Rektoriaus nemalonė. Bet nemalonės laikas greit pasibaigia, studentui pasižadėjus daugiau to nedaryti. Rektorius veikiai atsileidžia, ir misteriui vėl grįžta Jonuko, Juozuko ar Stasiuko vardas."

Paskutinį kartą aplankė kun. J. Navickas Lietuvą ir savo tėvų kapus 1939 metais ir sugrįžo rudenį Marianapolin, Provincijolo pareigomis apsunkintas. Tais ir sekančiais mokslo metais jis pats vadovavo Kolegijai. 1941 m. birželio mėn. viešuoju aktu paskelbė Marianapolio studentams, jų tėvams ir svečiams, kad nuo tos dienos Kolegijos Rektorius yra kun. Dr. Juozapas Vaškevičius.

Kun. J. Navickas sudarė nepaprastas Kryžiaus Kelių šventinimo iškilmes Marianapolyje 1941 m. rugpiūčio mėn. 10 d. Dalyvavo vietos vyskupas Jo Eksc. Mauricijus P. McAuliffe,DD., kuris suteikė palaiminimą švč. Sakramentu iškilmių pabaigoje ir įgaliojo kun. Prelatą Joną Ambotą pašventinti Kryžiaus Kelių stotis ir juos pirmu kartu su žmonių minia apeiti.

Tos iškilmės baigė savaitės darbus: rugpiūčio 6 d. buvo Marianapolyje Kunigų Vienybės Seimas, rugpiūčio 7 d. įvyko L.R.Katalikų Federacijos Konferencija. Visos tos iškilmės nuvargino kun. J. Navicką. Jis nesijautė sveikas. Kaip nujausdamas, jis buvo prieš 10 mėnesių rašęs T. Generolui: "Ekscelencija rašote, kad aš esu 23 metus už Ekscelenciją jaunesnis, todėl man tenka dar 30 darbingumo metų. Deja, Ekscelencijai yra labai gerai žinoma, kad aš turiu širdies ligą, kad aš nėsu joks darbininkas ir tedirbu tiek, kiek pajėgiu, atmindamas tai, kad galiu kristi negyvas kiekvieną valandą. Todėl iš manęs didelio darbo laukti būtų didelis nesusipratimas. Aš savo sveikatą padėjau Amerikos provinciją bekūrdamas. Nieks nežinos kaip man sunkiai teko dirbti, kiek skausmo teko patirti..." Ir tikrai, vyskupas P. Būčys pergyveno kun. J. Navicką 10 metų.

Nelauktai ištiko jį antras sunkus širdies smūgis 1941 m. rugsėjo mėn.1 d. Nuvežtas į Worcester, Mass. ligoninę ir, aprūpintas šv. Sakramentais, mirė rugsėjo mėn. 2 d. Jo laidotuvėse dalyvavo nepaprastai daug žmonių ir kunigų. Palaidotas buvo rugsėjo mėn. 8 d. Marianapolyje, kur jisai savo visą širdį įdėjo, aukodamasis auklėjamiems studentams, palikęs gero vienuolio, tauraus kunigo pedagogo vardą.

Kun. Jono Navicko gerbėjai, 11 draugijų ir 80 asmenų ar šeimų, sudarė jo vardu Marian Hills Seminarijoje "Seminaristo Fondą". Už visus gyvus ir mirusius Fondo narius kas metai rugsėjo mėn. 8 d. Seminarijoje yra laikomos šv. Mišios. Fondo narių sąrašas yra prie koplyčios gražioje žalvario lentoje.

55 V A D O V Y B Ė S   P A S T A N G O S

Vyriausias Vadovas kun. Andriejus Cikoto, kelis kartus padaręs Provincijose kanoninę vizitą, pastebėjo, kad vietos Vyresnieji lengvai priima į Marijonų Vienuoliją jaunuolius, pareiškusius noro būti kunigais vienuoliais, nuodugniai neištyrę tikrųjų jų tikslų nei slėpiamųjų būdo bei elgesio ydų. Tokie ponaičiai, atlikę naujokyną, pagyvenę kelerius metus Vienuolijos lėšomis, pabaigę filosofiją, ar kiek vėliau, nė ačiū nepasakę, pasitraukdavo. Ypač didelis nuošimtis jų tarpe buvo tų, kurie sakėsi negalį nustoti rūkę. Tėvas generolas iš to padarė tinkamas išvadas. Kitose Provincijose ir Amerikos Provincijos Kapituloje 1936 metais jis pajėgė pravesti aiškius, rūkyti draudžiančius nuostatus. Oficialiai ir viešai visi rūkymo ydos pavergtieji buvo paprašyti liautis rūkyti. Provincijos Kapitula be to nutarė, kad nevalia priimti į naujokyną tų, kurie yra įpratę rūkyti, kad naujokai, sugauti rūkant, pašalintini; kad laikinus įžadus padariusieji ir pradėję rūkyti, nebūtų leidžiami daryti amžinųjų įžadų.

Kiek buvo rimtas šis susirūpinimas, rodo padariniai. 1933 m. Amerikos Provincijoje buvo lygiai 100 narių, o 1939 metais jų liko tik 64. Tiesa, kunigų skaičius padaugėjo, iš 24 1936 m., už trijų metų jų buvo 30, bet klierikų skaičius per pusę sumažėjo: iš 34 pasiliko 17.

1936 m. į Romą buvo sukviesti visi Provincijolai ir jie kartu su Generaline Taryba priėmė 100 punktų programą, kad sutiprinus vienuolių vidaus gyvenimą bei drausmę vienuolynuose. Tuos nuostatus paskelbė 1937 kaip saistančius visus iki būsimąjai Visuotinai Kapitulai. Ji turėjo įvykti 1939 m.

. Tėvas Generolas aplinkraščiu 1939 m. sausio mėn. 8 d. paskelbė, kad Visuotinoji Kapitula įvyks Romoje 1939 m. liepos mėn. 19 d. Tam buvo gautas šv. Sosto leidimas 1939 m. sausio mėn. 7 d. N.9375/38, kad Kapituloje galėsų dalyvauti kaip pilnateisiai jos nariai Latvijos Namų ir Harbino-Mandžukuo Namų atstovai.
Taip pat buvo parūpintas iš šv. Vienuolių Kongregacijos aiškus leidimas vysk. P. Būčiui, buv. Vyriausiam Vadovui, turėti pilnas atstovo teises.

Buvo susirūpinta ne vien pagaminimu įvairiausioms Vienuolijos įstaigoms instrukcijų - nurodymų, jų teisine buitimi, bet tų nurodymų įgyvendinimu. "Nes geriausios instrukcijos", kaip rašė Vienuolijos Atnaujintojas 1910 metais,"jei jos nevykdomos, nededamos į dvasinio gyvenimo pagrindus, jos nieko nepadeda."

Pasireiškusios Provincijose dvasinio gyvenimo silpnybės, per didelis išorės darbams atsidavimas su dvasinio gyvenimo asmenine skriauda, sudarė rimtą pavojų daugelio pašaukimui. Tuos dalykus turėjo pas save išnagrinėti Kapitulos ir pateikti motyvuotus sprendimus Generalinei Kapitulai.

Numatytu laiku buvo Namų Kapitulos, paskui 1939 m. gegužės mėn. 19-21 d. įvyko Provincijos Kapitula Marijos Kalneliuose. Joje dalyvavo: provincijolas kun. J.J.Jakaitis, Provincijos Tarybos nariai: kun. J. Vaitkevičius, kun. M. Urbonavičius, kun. B. Vitkus, kun.P.Biskis; prov. ekonomas kun ir naujokų magistras kun. J. Jančius; Namų Vyresnieji: kun.J. Mačiulionis, kun. J. Navickas kas; Namų atstovai: kun. Ad. Markūnas, kun.Pr. Skrodenis, kun. M.Višmievskis ir ir kun. J. Pauliukonis.

Provincijos Kapitula išrinko savo atstovus į Generalinę Kapitulą: kun. J. Navicką ir kun. J. Jančių. Jų pavaduotojus: kun. P. Biskį ir kun J. Pauliukonį.

Provincijos Kapitula, padariusi kai kuriuos vietos reikalams tvarkyti nutarimus, baigė pageidavimu, kad Argentinoje būtų įkūrtas pilnas Marijonų Vienuolynas.

56 ANTROJI GENERALINĖ KAPITULA ROMOJE

Antroji Visuotina Kapitula Romoje tęsėsi 11 dienų: 1939 m. liepos mėn. 19-29 d. Vyriausias Vadovas buvo išrinktas vyskupas P. Būčys. Generalinę Tarybą sudarė: Kun. L. Mroczek, kun. K. Rėklaitis, kun. J. Vaitkevičius ir kun. L. Levandovicz,- visi šv. Teologijos Daktarai.

Gen. ekonomas išrinktas kun. A. Cikoto; gen. sekretorius kun. J. Vaitkevičius ir gen Prokuratorius - kun.K. Rėklaitis.

Amerikos Marijonų Provincijolas buvo išrinktas kun. Jonas Navickas. Prov. Tarybon išrinkti: kun. J. Mačiulionis,kun. Alf. Jagminas, kun. Juozas Pauliukonis ir kun. Juozas Vaškevičius. Paskirti buvo Namų Vyresnieji: Chicagos - kun. J. Mačiulionis, Marian Hills -kun. P. Biskis, Seminarijos Rektorius - kun. A. Jagminas, naujokų vedėjas - kun. A. Švedas. Marianapolio Kolegijos Direktorius - kun. J. Navickas. Wsahington,DC Namų Vyresnysis paskirtas kun. J. Lunievskis. Lenkų marijonų naujokų vedėjas -kun. Jonas Šurek. Kenoshos klebonu ir vyresniuoju - kun. Pr. Skrodenis

Argentinon buvo pradžioje nuvykę (1939 -V-2 d.) trys Tėvai Marijonai ir pradėjo misijų darbą Buenos Airės priemiestyje - Avellaneda. Buvo gautas šv. Vienuolių Kongregacijos leidimas kūrti ten Marijonų Namus ir jie buvo įkūrti Vyriausiojo Vadovo dekretu 1939 m. spalio mėn. 2 d., paskiriant kuriamojo vienuolyno Vyresnįjį kun. J. J.Jakaitį. Tuo metu jam padėjo: kun. K. Vengras, kun. A. Andriušis, kun. J. Kamandulis ir kun. Bronius Vitkus.

Visuotinoji Kapitula, daug ir nuoširdžiai dirbusi Romos karščiuose, galop sutraukė visą svarstytą medžiagą į 39 nuostatus.

Turtų administracijai Provincijose ir Namuose pavedė 8 punktus. Peržiūrėjo 1937 m. spaustuosius "100 Potvarkių" ir juos pavedė Generalinei Tarybai perredaguoti. Peržvelgė buvusiųjų Kapitulų nutarimus ir visam laikui patvirtino instrukciją kaip auklėti jaunuomenę. Susirūpinta juvenato (mažosios seminarijos) kūrimu, vienuolių mokslu, pabaigus naujokynę, apie laikiną savų studentų panaudojimą mokyti kitus; oficiali Vienuolijoje kalba buvo ir pasilieka lotynų kalba.

Be to, patarta Gen. Tarybai surinkti Vienuolijos Atnaujintojo raštus. Buvo pasitarta Marijonų Kolegijos Romoje reikalais; sutarta pataisyti Vakarienbučio koplyčią miestelyje Góra, kur palaidotas Vienuolijos Steigėjas, Garbus Dievo Tarnas Stanislovas Papčinskis ir pavesta Generalinei Tarybai paskirti Generalinį Postulatorių Dievo Tarnų Stanislovo Papčinskio, Kazimiero Višinskio beatifikacijos bylai tęsti ir pradėti Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus beatifikacijos bylą.

Peržiūrėta, varstyta ir buvo priimta 42 instrukcijos, kaip vadovauti Vienuolijos įstaigoms, ar eiti patikėtas įvairias pareigas. Kai kurios instrukcijos priimtos sekantiems šešeriems metams,o kitos turės saistomosios galios visada.

Generalinė Kapitula daug svarstė, tyrė ir tarė apie vienuolių dvasinį gyvenimą ir vienuolinę drausmę. Įgraudino Vyresniuosius ir atskirus narius nedaryti išimčių, bet pilnai laikytis įstatų ir Konstitucijos nurodymų. Visus atskirų narių pageidavimus, sumanymus suėmė Kapitula į 9 pageidavimus ir juos įgyvendinti pavedė Generalinei Tarybai.

Trumpai suminėtoji pasitarimų medžiaga rodo, kiek daug darbo yra įdėjusi Visuotinoji Kapitula Romoje 1939 m. Jei visi vietos Vyresnieji ir visi Namų nariai būtų tuos nutarimus įgyvendinę, nebūtų pasikartojusios seniau varginusios netobulybės.

57 KENOSHA, WIS. NAMAS

Kenosha, Wis. yra nedidelė lietuvių šv. Petro Apaštalo parapija. Ten buvo įkūrtas Marijonų Namas 1936 m., nors parapija buvo Marijonų aptarnaujama nuo 1926 metų. Tą parapiją Marijonams pasiūlė Milwaukee, Wis. arkivyskupo vardu kun. A. Balinskas. Marijonai sutarė 1926 m. lapkričio mėn. 26 d. laikinai paimti Kenoshos parapijos vadovavimą ir pasiuntė kleboną kun. L. Draugelį. Padarius jį Aušros Vartų par. Chicagoje klebonu ir Namo Vyresniuoju, į Kenoshą buvo pasiųstas kun. M. Urbonavičius. Nuo 1930 m. klebonas buvo kun. A. Bublys, paskui kun.B. Vitkus. Pradėjus pilnai veikti Marianapolio Kolegijai, Marijonams buvo stoka kunigų. Jie nutarė 1932 m. gražinti Arkivyskupui Kenoshos parapiją. Nepavykus to padaryti tais metais, buvo bandoma tai įvykdyti 1933 m. Kenoshos klebonas kun.B. Vitkus buvo paskirtas laikinai naujokų vedėju , o į jo vietą Kenoshon laikinai buvo pasiųstas kun. M. Urbonavičius, kuriam naujas Provincijolas, kun.J.Jakaitis, buvo davęs raštą, kurį turėjo parodyti Milwaukees Arkivyskupui, jog jis iš Kenoshos atšaukiamas 1933 m. lapkričio mėn. 30 d. Bet kun. Jakaitis gavo iš Arkivyskupo telegramą, kuria prašė palikti esamąjį Kenoshoje Tėvą Marijoną toliau.

Į tai atsakė telegrama kun. J .Jakaitis: "Father Urbanavičius may stay as per Your Excellency's request."

Kai 1935 m. Provincijos Taryba paskyrė kun.M. Urbonavičių Aušros Vartų par. klebonu Chicagoje, į jo vietą Kenoshon pasiuntė kun. A. Andriušį. Sekančiais metais jam buvo pridėti du misijonieriai: kun.Pr. Skrodenis ir kun. A.Bernatsky. Tais pat 1936 metais buvo ikūrtas oficialiai Kenoshos Namas.

Pati parapija yra nedidelė; turi apie tūkstantį lietuvių katalikų. Kurį laiką Kenoshoje buvo likęs vienas kunigas. Jam į pagelbą sekmadieniais atvykdavo iš Milwaukee, Wis. antras kunigas marijonas. Kai 1941 m. Milwaukee, Wis. Arkivyskupas pavedė Marijonams vadovauti kitas dvi mažas lietuvių parapijas:šv. Gabrieliaus Arkangelo liet. parapiją Milwaukee, Wis. ir šv. Kazimiero parapiją Racine, Wis., iš visų jas aptarnaujančių kunigų buvo pradžioje sudarytas vienas vienuolinis Namas; bet 1945 m. įkūrus Milwaukee, Wis. Studijų Namus, susidarė du atskiri Namai-vienuolynai.

Nuo 1938 m. Kenoshos klebonas buvo kun. Pr. Skrodenis. Nuo 1945 m. - kun. J. Pauliukonis; 1950-1951 m.- kun. A. Jagminas ir nuo 1952 m. iki dabar(1956) yra ten klebonas kun. A. Miciūnas.

Žemė ir ant jos esamieji parapijos pastatai: bažnyčia, mokykla, klebonija, seserų mokytojų namas su visu kilnojamu turtu yra parapijos ir vyskupijos nuosavybė. Visa tai buvo įkainuota 1955 metais $ 88.804.oo

Šv. Petro bažnyčią pradeda pamilti ne vien lietuviai, nes joje sekmadieniais yra laikomos penkerios šv. Mišios paskirtu laiku ir dvejos šiokiomis dienomis. Lietuviškoji suma yra laikoma 9:30. Per ją sakomas lietuviškas pamokslas.

Kiekvieną penktadienį vakare būna šventoji valanda. Keturios parapijos draugijos paeiliui eina kas sekmadienis visi kartu prie šv. Komunijos; leidžiamas parapijos biuletenis.

Parapija dabar yra stipri ekonominiai. Atsargoje turi $25.768.75 dol. Skolų neturi. Parapijoje gražiai plinta katalikiškoji spauda.

58 E U R O P A D E G A

Vokietija užpuolė Lenkiją 1939 m. rugsėjo mėn. 1 d. Didžioji Britanija, gindama Lenkiją, paskelbė karą Vokietijai rugsėjo 3 d. Užsidegė visa Europa, prasidėjus antram pasauliniam karui. Jis siautė visoje žemėje iki 1946 metų.

Prasidėjus karui, per keleta savaičių buvo užimta visa Lenkija. Marijonų Centras Romoje pasijuto atskirtas nuo Lenkijos, Lietuvos, Latvijos ir Gudų marijonų. Tik su Amerikos Provincija buvo dar galima susisiekti laiškais. Iš užimtų karu kraštų negalėjo gauti sutartos paramos Generaliniai Namai, o atsargų Romoje buvo palikę nedaug. Tuo tarpu Marijonų Vienuolyne Romoje gyveno 14 žmonių: 4 kunigai, 3 klierikai, 3 broliai, 1 samdomas virėjas ir 3 priglausti nuo karo nukentėjusieji. Padėtimi susirūpino kun. K. Rėklaitis, vyskupas P. Būčys ir kun. J. Vaitkevičius. Amerikos Marijonų Provincijolas, kun. J. Navickas, buvo Apvaizdos žmogus. Mišių stipendijomis ir kitokia parama pašalino Generalicijos narių baimę.

Buvusis Vyriausias Vadovas, kun. A. Cikoto, negrįžus iš Lenkijos Harbino Marijonų Vyresniajam archimandritui Fabijonui Abrantavičiui, pasisiūlė į jo vietą; perėjo į Rytų Apeigas. 1939 m. spalio mėn. 29 d. buvo paskirtas archimandritu Harbinan ir lapkričio mėn. 4 d. iš Brindisi per Shanghajų išplaukė į Mandžukuo Harbinan.

Iš Lenkijos buvo atbėgę į Lietuvą trys Marijonai kunigai su 9 klierikais. Vilniuje buvo pasilikęs vienas kunigas su 10 klierikų. Drujos Marijonų Gimnazijon bolševikai įstatė 25 žydus studentus. Lietuvos Provinciją užgulė tik ką pastatyto naujokyno skolos. Į statybą buvo sudėta $58.100.oo o skolų buvo dar likę $16.600. Rangovai, karui kilus, reikalavo pinigų pirm sutarto laiko.

1939 m. lapkričio mėn. pradžioje pasiekė Romą iš Lietuvos kun. J. Kriščiukaitis. Jis liudijo, kad iki Visų Šventei Sovietai nebuvo atsiuntę Lietuvon savo karinių įgulų. Amerikos Provincijolas ir kiti Tėveliai turėjo Lietuvoje daug giminių ir draugų; sielotasi jų buitimi.

Vyskupas P. Būčys pranešė kun. J. Navickui 1939 m. lapkričio mėn. 21 d. laiš-ku, kad 1940 metais atvyks Amerikon kartu su kun. K.Rėklaičiu su kanonine vizita. Buvo pasidžiaugta, kad 1939 m. gruodžio mėn. 12 d. buvo įstojęs Romoje į naujokyną Dancigo vyskupas O'Rourke, DD. Buvo manoma jis sunaudoti Amerikoje; bet tas sumanymas nebeįvyko.

Tuo tarpu Amerikos Marijonai įsigijo labai palankiomis sąlygomis greta Marianapolio našlės Gladding įpėdinių nuosavybę, Generalinei Tarybai pritariant, už $30.000 dol.

Skaudi buvo Amerikos Marijonams žinia, kad per šešerius metus jų reikalus atstovavęs Gen. Taryboj kun.L. Draugelis, grįžęs Lietuvon, mirė Žemaičių Kalvarijoje 1940 m. sausio mėn. 24 d. Tų pat metų vasario menesį su dovanomis Romon buvo pasiųstas kun. M. Urbanavičius.Būtinai reikėjo jam važiuoti Lietuvon, o USA pasas galiojo vien kelionei į Italiją. Vysk. Būčys padarė jį asmeniniu sekretorium ir išprašė iš USA konsulo kun. Urbonavičiui leidimą dviem savaitėms nuvykti Lietuvon. Bet jis ten nuvykęs kovo mėn. 19 d., pasiliko iki rugp. 8 d. 1940 m.

Vysk. P. Būčys su kun. K. Rėklaičiu išplaukė 1940 m. balandžio 17 d. Amerikon. Vyriausias Vadovas norėjo būti ir Marianapolio Kolegijoje ir Marijonų Dvasinėje Seminarijoje mokslo metų bėgyje, kad galėtų patikrinti profesorių gabumus Jų laivas "Conte di Savoia" pasiekė New Yorką balandžio mėn. 25 d. Kanoninę vizitą jis baigė birželio 24 d.

Ką gero ir ką taisytino radęs, surašė visa Tėvas Generolas vizitų knygoje, išspręsdamas kartu kai kuriuos painius klausimus. Jisai pasidžiaugė gerėjančia jaunų vienuolių dvasia, augštai pastatytu mokslu High School, College, Juvenate ir Seminarijoje. Visą tą pažangą įskaitė buvusiam ir esamam Amerikos Marijonų Provincijolams į nuopelną.

Kun.J. Jakaitis ir kun. B. Vitkus rinko tuo laiku Argentinos lietuvių bažnyčiai statyti aukas Amerikoje. Ten buvo įkūrtas 1939 m. Marijonų Namas.

Tarp gerintinų ir taisytinų reikalų paminėjo "Draugo" nykimą, Aušros Vartų parapijos sumažėjimą; kad Seminarijon be reikalo buvo priimti trys klierikai ne

marijonai, pasauliečiai klierikai, o jų buvimas nestiprina vienuolių drausmės. Buvo patarta Tėvui Provincijolui, kad Marianapolio Kolegijos vadovybę perleistų kitam, nes jam, kaip Provincijolui reikia dažniau lankytis kitur esančiuose Namuose ir vietoje spręsti jų reikalus.

Vyskupui P. Būčiui būnant Amerikoje, atėjo žinia, kad Vilniaus arkivyskupas R. Jalbrzykovskis atiduodąs marijonams Vilniuje unitų bažnyčią, esančią prie Aušros Vartų koplyčios. Buvo sutarta nesiskubinti jos priimti, bet palaukti karo pabaigos. Nes padėtis nuolat blogėjo, o kas bus karui pasibaigus, nebuvo žinios.

59 L I T U A N I A

Parvykęs į Romą vysk. P. Būčys rašė kun. J. Navickui: "Mūsų atstovai prie Apaštalų Sosto ir prie Kvirinalo šiandin tebegyvena savo užimtose pat alpose, bet Sovietų pasiuntenybė jau darė pastangų apimti abi mūsų atstovybes. Buvo manoma vilą "Lituania", t.y. atstovybę prie Kvirinalo perleisti atstovybei prie Vatikano ir taip ją išgelbėti, bet tas sumanymas nepasisekė. E. Galvanauskas jau nebeministeris. Jis paspruko į Vokietiją ir gyvena Klaipėdoje. Krėvė Mickevičius tebėra ministeris ir pasirašė telegramą, kuri įsako p. Lozoraičiui gražiąją vilą "Lituania" perduoti Sovietams. P.A. Smetona gyvena Karaliaučiuje..."(1940-VIII-17).

Dešimčiai dienų praėjus, vyskupas P. Būčys parašė apie skaudų visiems lietuviams įvykį Romoje. "Gauta žinių, kad Sovietų atstovas gražiąją patalpą "Lituania" apims šių metų rugp. 27 d. 9 val. ryte. Taigi paskutinis mūsų valstybės atstovas prie Italijos Karaliaus-Imperatoriaus sukvietė Romoje gyvenančius lietuvius šio mėnesio 26 d. 6 val. vakare. Suėjom į atstovybę ir radome kieme nukapotas gėles. Trobos viduje nebuvo nė kėdės, nė suolo, nė kitokio baldo. Trobos viršuje ant stiebo buvo iškelta Lietuvos vėliava su juodais gedulo šydais. Kai kas Atstovui sakė, kad ją reikėtų nuleisti iki pusei stiebo, nes vietos gyventojai tokiu būdu reiškia gedulą. Atstovas atsakė, kad juodi šydai užtektinai tai rodo...

Apie 7 val. atstovas į susirinkusius svečius ir tarnautojus trumpai prabilo

Jam pabaigus, aš pasakiau keletą žodžių lietuviškai, pabrėždamas,kad p. L. buvo siūloma asmeninių patogumų, jei jis atstovybę perduos Sovietams, nepareikšdamas protesto veiksmu. P-nas L. nepaisė savo asmens patogumų ir pasielgė kaip drąsus patrijotas. Jei mes x visi lietuviai taip darysime, tai ir tėvynė nepražus. Skausmo apimti susirinkusieji atsisveikino ir išsiskirstė. P-nas L. su žmona ir vaikais persikraustė gyventi pas p. Girdvainį."

Daug laiškų rašė ir nemažų pastangų dėjo vyskupas P. Būčys, kad Amerikos liet klebonai, padedant kun. J. Navickui, suorganizuotų sėkmingą paramą Lietuvos atstovui prie šv. Sosto. Pasilikusiam Amerikoje kun. K.Rėklaičiui jis rašė 1940-IX-8 d "Norėdamas, kad Lietuvos nepriklausomybės darbininkai ir šalininkai galėtų išlaikyti vienybę, Smetona p.Stasį Lozoraitį paskyrė Lietuvos diplomatijos šefu užsienyje. P. Lozoraitis dabar gyvena Romoje, via Barnaba Oriani 87. Šita žinia yra Tamstai ir Tamistos patikimiems asmenims. Būtinai reikia, kad tas p. Lozoraičio uždavinys nepatektų į laikraščius ir nebūtų minimas susirinkimuose arba mitinguose Tik rimtesnieji ir patikimieji žmonės gali tą žinoti."

60 A P V A I Z D O S K E L I A I

Pasauliniam karui besiplečiant, pasunkėjo ir beveik nutrūko Amerikos Provincijolo susisiekimas su Vyriausiuoju Vadovu Romoje. Vysk. P. Būčys tai numatydamas, atsiuntė Apaštalų Sosto labai praplėstas Marijonų Provincijolams teises, kuriomis jau buvo naudotasi Lietuvos, Lenkijos ir Latvijos provincijose. Tuo metu Lietuvos provincijai atiteko Vilniaus Marijonų Namai ir Rasna, kuri iki 1925 m. priklausėV Vilniaus vyskupijai, o nuo 1925 m. buvo prijungta prie naujai sudarytos Pinsko vyskupijos. Rasnoje Marijonai turėjo vienuolyną ir bažnyčią nuo 1744 metų, bet rusų valdžia 1867 metais buvo atėmusi iš Marijonų ir vienuolyną ir bažnyčią. Marijonai sugrįžo į Rasną 1920 metais.

Prie Latvijos Namų buvo prijungta Druja ir sudaryta savistovė Provincija. Pirmas Latvijos Marijonų Provincijolas su praplėstomis karo metu teisėmis buvo kn kun. Bronius Valpitrs.

Dar ryškiau matyti Dievo Apvaizdos pirštas kun. K. Rėklaičio atvejuje. Jis atvyko Amerikon iš Romos kartu su vysk. P.Būčiu 1940 m. balandžio mėn. 25 d. Į Romą sugrįžo vienas vysk. P. Būčys, axkxmx skrisdamas 21 valandą į Lisaboną, o iš ten 8 valandas į Romą. Kun. K. Rėklaitis pasiliko Amerikoje, kaip Tėvas Generolas pasakė: "kol karas baigsis".Jis buvo didelis kun.J. Navicko draugas.

Romoje kun. K. Rėklaitis atstovavo Lietuvos Provinciją, buvo antrasis Tarybininkas ir Generalinis Prokuratorius. Išvykstant jam į Jungtines Amerikos Valstybes, kun. J. Vaitkevičius sutiko laikinai eiti ir kun. K.Rėklaičio pareigas Marijonų Centre. Bet kai Romą pasiekė tik vienas vysk. P. Būčys, Generalinė Taryba ragino kun. K. Rėklaitį grįžti Romon, nustatinėjo jam terminus: pirmiausiai davė du mėnesius laiko, paskui pratęsė dar pusę metų, būtent iki 1941 m.balandžio 30 d., su teise, jei norės pasilikti JAV. toliau, kad prisiųstų Generalinei Tarybai naują prašymą. Paskutinio pusmečio pilnai neišnaudojo: Amerikos Marijonų Provincijolas staigaus širdies smūgio neatlaikė ir mirė 1941 m. rugsėjo mėn. 2 d. Apie jo mirtį sužinojusi Generalinė Taryba, 1941 m. rugsėjo mėn. 6 d. išrinko Amerikos Marijonų penktąjį Provincijolą, kun. K.M. Rėklaitį.

61. L O N D O N A S   T E K O   A M E R I K A I

Anglijos sostinėje, Londone, gyveno ir ėjo lietuvių klebono pareigas didelis Dievo Tarno Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus draugas ir pusbrolis, kun. Kazimieras Jurgis Matulaitis (1868-III-18 - 1944-IX-25), kurisxxxx 1891 metais, dar būdamas dijakonas, prašė Seinų Vyskupo, kad leistų jam įstoti į Marijonų Ordiną Marijampolėje. Deja, civilė rusų valdžia atmetė jo prašymą po trijų laukimo metų 1895 m. Visgi vyskupas buvo jį paskyręs pirmuoju pasauliniu vikaru į Marijampolę, kad galėtų kartu gyventi su jais vienuolyne. Nuo 1905 metų iki 1930 m. jis dirbo Londone. 1912 m. jis pastatė lietuviams naują mūro bažnyčią į skolą ir per 11 metų išmokėjo visas jos skolas. 1930 m. lapkričio 11 d. besiprausiant ištiko jį paralyžius; suskubo pašaukti virėją, paliepęs pakviesti gydytoją, nustojo sąmonės. Ją atgavo ligoninėje. Pradžioje iškvietė Londonan iš Belgijos

kun. A. Sidaravičių; paskui susisiekė su vyskupu P. Būčiu ir prašė, kad Marijonai paimtų savo globon Londono lietuvius ir jų bažnyčią. Westminsterio Arkivyskupui kardinolui Pr. Bourne ir vysk. P. Būčiui sutinkant, iš Amerikos buvo pasiųstas ligonio giminaitis ir jo krikšto sūnus kun. Kazimieras Aloyzas Matulaitis į Londoną. Jis ten buvo Visų Šventųjų dieną 1931 m. 1932 m. pavasarį panorėjo ligonis, pirm to gydęsis Vokietijoje ir kitur, važiuoti į Lietuvą. Lietuvoje, Marijampolėje apsigyveno ligonis, o jo giminaitį kun.K.A. Matulaitį vyresnieji paskyrė "Šaltinio" redaktoriumi ir paliko Marijampolėje. Londonan buvo išvykęs kun. Vl. Mažonavičius-Mažonas. Jis ten dirbo 1932-34 m. Jį pakeitė kun. A. Petrauskas, kuris 1934 m. birželio mėn. 26 d. gavo kardinolo Pr Bourne leidimą kurti Marijonų Namą Londone. Bet 1935 m. kun. A. Petrauskas buvo išrinktas Lietuvos Marijonų Provincijolas ir antru kartu teko Londono klebonu būti kun. K.A. Matulaičiui 1935.IX.25-1939.VIII-1. Prieš pat pasaulinio karo pradžią sugrįžo kun. K.A. Matulaitis į Ameriką pilietybės dokumentų sutvarkyti. Už keletos savaičių prasidėjo baisusis karas. Tuomet nesant būtino reikalo grįžti Londonan, nes buvo paliktas pavaduotojas, kun. J. Navickas paskyrė jį Niagara Falls lietuvių šv. Jurgio par. klebonu-pavaduotoju.

Įsiliepsnojus siaubingam karui ir nutrūkus Lietuvos santykiams su Londonu Londonas buvo pavestas laikinai Amerikos Provincijolo žiniai ir valdžiai. Atėjo vysk. P. Būčio, Vyriausiojo Vienuolijos Vadovo įsakymas kun. J. Navickui, kad Londonan grąžintų kun. K.A. Matulaitį, nes jis ten esąs būtinai reikalingas.

Kun. J. Navickas pasiuntė kun. K.Matulaitį Londonan lėktuvu, nes kito kelio tuo tarpu nebuvo laisvo. Jis išlėkė 1941 m. rugpiūčio mėn. 19 d. ir per Bermudą, Azorų salas, Lisaboną, Bristolį, pasiekė Londoną rugpiūčio mėn. 28 d.

Per visą karo metą Londono Marijonų Namas priklausė Amerikos Provincijolo žiniai.

62 PROVINCIJOLAS RĖKLAITIS

Provincijolui kun. J. Navickui mirus 1941 m. rugsėjo 2 d., buvo susirūpinta, kas galės vadovauti sudėtingiems ir nelengviems Amerikos Marijonų Provincijos reikalams. Visi Provincijos Tarybos nariai turėjo pilnas rankas didelio darbo: kun. J. Mačiulionis buvo "Draugo" Namo Vyresnysis ir dienraščio reikalų prižiūrėtojas; kun. A. Jagminas buvo Dvasinės Marijonų Seminarijos Rektorius; kun. J. Pauliukonis buvo klebonas Niagara Falls, N.Y., o kun. J. Vaškevičius buvo Marianapolio Kolegijos Direktorius. Nebuvo kam perleisti turimų pareigų, juo labiau imtis vadovauti visai Provincijai, ~~jmsxkakixm~~ ir globoti lenkų Marijonų Namą Washington,DC.

Provincijolai yra renkami Generalinės Kapitulos šešeriems metams. Mirties ir panašiais atvejais provincijolo pareigoms skiria iki artimiausiai Generalinei Kapitulai Vyriausioji Taryba. Tą savo sprendimą turi pateikti šv. Vienuolių Kongregacijai patvirtinti.

Tėvas Generolas, vysk. P. Būčys, gavęs Gen. Tarybos pritarimą ir naudodamasis šv. Vienuolių Kongregacijos suteiktomis teisėmis (N.5151/41), oficialiai paskyrė kun. Kazimierą Martyną Rėklaitį Amerikos Marijonų Provincijolu iki būsimai Generalinei Kapitulai. Skiriamieji raštai pasiekė kun. K.Rėklaitį 1941 m. spalio mėn. 2 d. Iki tol Provincijai vadovavo pirmasis Patarėjas, kun.J.Mačiulionis.

Naujas Provincijolas pirmiausiai susirūpino Marianapolio Kolegijos ekonomine netvarka: Namas turėjo $15.000 dol. neapmokėtų sąskaitų, o studentų 1941 m. rudenyje turėjo 80. Tvarkai Namuose įvesti Provincijolas įstatė ekonominį ekspertą, kun. J. Jančių. Ir jis sutvarkė finansinę padėtį Namo ir Kolegijos iki 1942 m gegužės mėn. 12 d. 1941 m. pabaigoje buvo realios baimės, kad civilė valdžia gali sekvestruoti Kolegiją karo metui; bet pavojus praėjo, tik labai daug studentų buvo pašaukta karo tarnybai.

Dvasinėje Marijonų Seminarijoje mokėsi 20 marijonų klierikų ir 3 pašaliniai klierikai. Naujokyne buvo 12 jaunuolių, kurių 10 skirtų būti klierikais ir 2 pasauliniai broliai.

93 Dienraštis "Draugas" buvo nugalėjęs ekonominius sunkumus ir gražiai atšventęs 25 metų sukaktį 1941 m. spalio mėn. 26 d. Aušros Vartų parapija, susilaukus daugiau dvasinės šilumos, pagerėjo, kun. Juozapui Dambrauskui besidarbuojant.

Kai iš Milwaukee, Wis. išvažiavo lietuvių klebonas kun. Simas Draugelis, Milwaukės Arkivyskupas paprašė, kad Marijonai paimtų savo globon dvi mažas lietuvių parapijas: šv. Gabrieliaus Milwaukee,Wis. ir šv. Kazimiero Racine,Wis. Iš visų jų pradžioje padarytas buvo vienas Kenoshos Namas. Milwaukee, Wis. pasiųstas kun. Pr Aukštikalnis, kurs kartu lankė Marquette Universitetą. Prie Kenoshos buvo prijungtas Racine, Wis. Sekančiais metais Milwaukėje įsikūrė "Studijų Namas",pasiuntus ten dar tris jaunus kunigus marijonus pagilinti mokslų Marquette Universitete ir gauti mokslo laipsnius.

Pilnas Provincijos Tarybos posėdis buvo 1941 m. gruodžio 29-30 d. Chicagoje. Be kitų bėgamųjų reikalų, jame buvo nutarta šaukti paprastą Provincijos Kapitulą 1942 m. birželio mėn. 15-17 d. į Dvasinę Marijonų Seminariją.

Buvo išsiuntinėtas atatinkamas aplinkraštis Chicagos, Marian Hills, Marianapolio, Vašingtono, Kenoshos ir Argentinos Namų Vyresniesiems, nurodant, kas turi teisę pačiu įstatymu dalyvauti Kapituloje ir iš kurių Namų galima rinkti atstovus į Kapitulą. Tų metų Kapituloje galėjo dalyvauti viso 15 kunigų.

63 1942 METŲ PROVINCIJOS KAPITULA

Ne visa buvo gera Provincijoje. Karas ir jo įtaka buvo keletai narių sudarę progos pasiteisinti,kodėl jie nesilaiko vienuolinės drausmės. Pas kai kuriuos sunyko dvasinis vidaus gyvenimas. Pasijuto patekę ne į savo vietą, net praradę pašaukimą, nors buvo prisiekę jo neprarasti.Mesdami savo kaltę kitiems, ėmė teigti, esą per prievartą tapę kunigais, nors tam niekas netikėjo. Buvo atėjęs laikas, kad Provincijos Kapitula, imdama pagrindu Konstitucijos nuostatus, rastų tinkamą atsakymą skaudiems klausimams rišti.

Atskirų Namų reikalus Prov. Taryba svarstė sausio mėnesyje net 5 kartus, kai paprastai tokie posėdžiai yra šaukiami vieną kartą mėnesyje.

Kun. K. Rėklaitis, negalėdamas pasiųsti Vyriausiai Tarybai pilnos metinės apyskaitos, pasiuntė vysk. P. Būčiui jos santrauką 1942 m. kovo mėn. 1 d. Tuo laiku(įskaitant lenkų marijonų namą su naujokynu Washington,DC.) Provincijoje buvo 42 kunigai, 26 klierikai, 15 pasaulinių brolių, 12 naujokų, 2 postulantai,1 aggregatas, priglaustas vyras, 10 aspirantų, viso 108 nariai.

Provincijos finansai buvo pasunkėję,- Marianapolis skolomis gyveno. Vidinis gyvenimas pasirodė išblyškęs ir vienuolinė drausmė akiplėšų ardoma,- turėjo būti sutvarkyta. Penkiose mažose USA lietuvių parapijose dirbo 6 kunigai, Londone 1 ir Argentinoje 6. Į karo kapelionus išėjo naujokų vedėjas, kun. A. Švedas. Pasikartoje dienraščio finansiniai sunkumai privertė sumažinti jo puslapių skaičių savaitėje. Provincijolui sudarė rūpesčio ir savaitraščio "Laivo" redagavimas ir visos marijonų spaudos administracija. Svarbiais atvejais, kai nebuvo galima tuoj pasiekti Romos, pasinaudota 1939 m. spalio mėn. 4 d. suteiktomis galiomis.

Pavieniems Namams išrinkus atstovus Kapitulon, ji įvyko 1942 m. birželio mėn. 15 d. Faktiną Kapitulos sudėtį sudarė: provincijolas kun. K.Rėklaitis, Provincijos Taryba: kun. J. Mačiulionis,kun Alf. Jagminas, kun. J. Pauliukonis, kun. J. Vaškevičius; Namų vyresnieji: Kun. Pr. Skrodenis, kun. J. Lunievskis; atstovai: kun P. Činikas kun.V.Černis ir kun J. Jančius. Kapituloje turėjo teisę dalyvauti, bet negalėjo atvykti karo kapelionas kun.A.Švedas, du kunigai iš Argentinos ir du iš Vašingtono.

Provincijos sunkenybės aiškiai buvo nušviestos plačiame Tėvo Provincijolo pranešime Kapitulai. Jis užėmė 26 mašinėle rašytų puslapių. Rašė apie asmenis, užimtus darbus, turimų turtų valdymą, dvasinį narių gyvenimą, drausmę ir darė tam tikras išvadas - pasiūlymus.

1913 m. atvyko Amerikon du kunigai Marijonai, o 1942 m. Amerikos Marijonų Provincijoje buvo 42 kunigai, 25 klierikai, 15 pasaulinių brolių, viso su įžadais 82. O be įžadų: 12 naujokų, 2 postulantai, 10 aspirantų, i aggregatas. Kai buvo pradėta daugiau reikalauti gerų savybių iš kandidatų į marijonus, naujokų skaičius žymiai sumažėjo, bet jų atranka, atrodo, buvo geresnė.

Marijonų darbo sritis Amerikoje buvo plati: jie dirbo ir dirba auklėdami jaunimą naujokyne, Dvasinėje Seminarijoje, Kolegijoje; spaudžia knygas ir leidžia katalikiškus laikraščius: dienraštį "Draugą", savaitraštį "Laivą", mėnesinį "Studentų Žodį". Marijonai dirbo 1942 m. pastoviai 7 parapijose, kitose parapijose padėjo klebonams, vesdami misijas, duodami rekolekcijas ir pagelbėdami kituose sielovados darbuose. Aišku, būtų buvę didelio džiaugsmo, jei visi tie darbai būtų buvę tobulai padaromi. Nemaža jų reikėjo patobulinti.

Naujokynas tuomet dar nebuvo atskirtas nuo pašalinių įtakų ir santykių,kaip reikalavo Konstitucija. Turima dvasinių knygų biblioteka naujokyne buvo per maža, ir gyvenimas parodė, kad naujokai tiksliai nesuvokia, nesupranta vienuolinių klusnumo, neturto ir skaistybės įžadų. Tie dalykai turėjo būti pagilinti.

Dvasinėje Seminarijoje mokslas buvo pastatytas gerai; profesoriai, tiesa, buvo jauni, bet su mokslo laipsniais, kvalifikuoti. Bet vienuoliams klierikams neigiamos įtakos darė pats faktas, kad Seminarijon buvo priimti pasauliniai klierikai, kurie su savim atsinešė ir pasaulio dvasios. 19 klierikų mokėsi savoje Seminarijoje ir 14 kunigų ir klierikų marijonų gilino mokslus universitetuose

Marianapolio Kolegija pergyveno 1941/42 mokslo metais dideles sunkenybes. Mokslo metų pradžioje buvo 81 studentas, o karui apėmus Ameriką, Kolegijoje pasiliko 60, kurių 44 ėjo High School ir 16 Kolegijos mokslo kursus. Iš tų 60 studentų 20 mokėsi Kolegijoje dovanai, 6 studentai maža kuo prisidėjo prie savo išlaikymo ir tik 34 pilnai apmokėjo savo valgį ir mokslą. Pati Kolegija buvo skiriama nuo pat pradžios lietuviams berniukams, bet jau nuo 1940 m. joje mokėsi 33% svetimšalių, 1941 m. ne lietuvių buvo lygiai pusė. Todėl ėmė keistis pačios Kolegijos veidas, nors jos paskirtis, katalikiškas auklėjimas pasilieka tie patys

Amerikos Marijonų Provincija leido 1942 m. tris laikraščius: dienraštį "Draugą", savaitraštį "Laivą" ir mėnesinį "Studentų Žodį". Oficiali garbė už jų leidimą tenka kitiems "leidėjams", o leidimo našta paliekama Marijonams. 1941 m. Marijonai įdėjo į "Draugą" $3.970 dol., negaudami minimalės algos už 2 kunigų ir 5 brolių metų darbą spaustuvėje. "Laivas" yra Marijonų Bendradarbių Draugijos

oraganas ir jis pats save apmoka, bet "Studentų Žodis", kurs jau ėjo 10 metų ir buvo vinas geriausių mėnesinių žurnalų, pats neišsilaiko. 1942 m. pradžioje Marianapolio Kolegija pridėjo prie jo $200.oo dol.

Mūsų misija Argentinoje plečiasi. Buenos Aires Arkivyskupo - Kardinolo kviečiami, pasiuntėme 1939 metais tris savo kunigus. Bet sostinėje negalint įsikūrti, mūsiškiai perėjo į La Platos Arkivyskupiją ir Buenos Aires priemiestyje Avellanedoje 1939 metų pabaigoje įkūrė vienuolyną. 1940 metais buvo nupirktas didelis žemės sklypas bažnyčiai, vienuolynui, mokyklai pastatyti. Žemės dalis net buvo perleista parapijonams, kad sau namus pasistatytų. Amerikos lietuvių aukomis buvo pastatyta graži Aušros Vartų bažnyčia, kurios pašventinimas buvo 1942 m. rugp. 16 d., ir vienuolynas. La Platos Arkivyskupas suteikė Marijonams teritorialinės parapijos teises. 1942 m. vasarą ten dirbo septyni kunigai marijonai, kurie aptarnavo ir kitų miestų lietuvius: Bocca, kur yra apie 100 lietuviškų šeimų, Berisso, kur priskaitoma į 3.000 lietuvių, Rosario mieste ir Uragvajaus sostinėje, Montevideo. Čia esą per 5.000 lietuvių, bet jų dauguma yra nustoję tikėjimo.

Ekonominėje srityje buvo nemaža taisytinų dalykų. Nors Marijonų nejudomas turtas 1942 m. nebuvo įkeistas bankuose, bet skolų privatiems asmenims buvo per daug: $ 144.588,81. Du didžiausieji Namai: Chicaga ir Mariampolis gyveno skolomis.

Bet didžiausias Kongregacijos turtas,- tai ją sudarantieji vienuoliai; ir ne jų skaičius, o jų dvasinė, vidinė vertė, nes "Kongregacijos jėga ir pažanga labiausiai pareina nuo žmonių, iš kurių jinai susideda, nuo jų išsiauklėjimo, dvasios, mokslo, tinkamumo, maldingumo ir uolumo" sako Konstitucija (359 nr.)

1942 m. dalis jaunųjų kunigų vengė kiek galėdami bendro vienuolinio gyvenimo, it tai būtų jiems sunki našta. Kiti, prasilenkdami su Konstitucija ir drausme, nepateikdavo Vyresniajam apyskaitos iš gautųjų kelionėms pinigų. Kai kurie be leidimo prašinėjo pas gimines ir pažįstamus asmeninėms išlaidoms aukų, nusikalsdami neturto įžadui. Tas ir kitas viešai pasireiškiančias narių ydas privalo Kapitula išnaikinti, pasakė kun.K.Rėklaitis, baigdamas Kapitulai pranešimą.

Kapitula sudarė tris komisijas. Dvasiniam gyvenimui pagerinti komisijon įėjo:Mačiulionis, Lunievskis ir Vaškevičius. Mokslo, auklėjimo ir spaudos komisijoje dirbo Jagminas, Jančius ir Činikas. Visiems kitiems reikalams svarstyti buvo parinkti: Pauliukonis, Skrodenis, Černis. Komisijos gerai padarė joms pavestą darbą. Plenumo posėdžiuose buvo svarstomi visi keliamieji klausimai, buvo padaryta 112 nutarimų, kurie vėliau buvo atspausti 14 puslapių ir išsiuntinėti Amerikos Provincijos nariams su jais susipažinti ir juos įgyvendinti. 1942 Metų Provincijos Kapitula posėdžiavo tris dienas.

64 ĮPAREIGOJIMAI

Provincijos Kapitula pasibaigė 1942 m. birželio mėn. 17 d. Tą pat dieną Provincijos Taryba paskirstė sekantiems trejiems metams įpareigojimus: Chicagos Namo Vyresniuoju paskyrė kun. J. Jančių. Jo tarybininkai paskirti: Aušros Vartų klebonas kun. J. Dambrauskas ir kun. P. Činikas, "Draugo" administratorius. Parapijos vikaru paskirtas kun. M. Jodka, o "Laivo" redaktoriumi - kun Ant. Sandys.

Marijos Kalnelių Vyresnysis paskirtas kun. J. Mačiulionis. Jo tarybininkai: Seminarijos Rektorius kun. A. Jagminas ir kun. M. Urbanavičius, naujokų vedėjas. Namo ekonomu ir filosofijos dėstytoju paskirtas kun. J. Pauliukonis. Seminarijos Dvasios Tėvas ir moralinės teologijos profesorius -kun.P. Malinauskas. Naujokų vedėjo padėjėjas -kun.P. Barauskas ir Provincijos misijonierius - kun. Pr.Aukštikalnis.

Marianapolio Vyresnysis paskirtas buvo kun. Ad . Markūnas. Jo patarėjai: Kolegijos Rektorius ir Dvasios Tėvas, kun. J. Vaškevičius ir kun. J. Kuprevičius, mokyklos prefektas. Kolegijos mokytojai: kun.J. Šaulys, kun.M.Šmigelskis; Provincijos žinioje esąs misijonierius -kun. V. Andriuška.

Kenoshos Namo Vyresnysis ir par. klebonas paskirtas kun. Pr. Skrodenis. Jo tarybininkai:kun. A. Ignotas, Racine,Wis. par. vikaras ir Milwaukee,Wis. par. administratorius kun. A. Mažukna.

Niagara Falls,N.Y. par. klebonas paskirtas kun. Ad. Jeskevičius.

Washington, DC. Namo Vyresnysis ir ekonomas paskirtas kun. J. Lunievskis.Jo patarėjai:kun. Vl. Jakovskis ir naujokų vedėjas kun. R. Bakalarczyk; sekretorius - kun. A. Sielskis. Be to, tiems Namams priklausė kunigai: M. Višnievskis, J. Jarzębovskis ir Vl. Pelczynskis.

Avallanedos Namo Vyresnysis paskirtas kun. J. Jakaitis. Jo tarybininkai: kun K. Vengras ir kun. A. Andriušis. Prie jų Namo priklausė 1942 m. kunigai: Br. Vitkus, J. Kamandulis, J. Baltrušaitis ir A. Naudžiūnas.

Nuo visų šių pareigas gavusių kunigų priklausė tolimesnė Vienuolijos pažanga, plėtotė ir jos tobulumas, kiek uolumo, savęs atsižadėjimo ir meilės įdėjo kiekvienas jų į savo darbus. Jie buvo pradėti su nauju ryžtu tobulėti.

65 Š I R D I E S   S M Ū G I S

Pasaulinio karo gaisras apėmė 1942 metais didesnius plotus; susisiekimas su Tėvu Generolu pasidarė labai sunkus. Kun. K. Rėklaitis buvo parašęs jam 8 laiškus Romon; bet atsakymą gavo tik s palio mėn. 26 d. telegrama, jog 6 laiškai jį pasiekė. Iš Europos ateinantieji laiškas skelbė vis naujas nelaimes, mirtį pačių artimiausiųjų žmonių. Visas Generalinio Namo išlaikymas gulė kun. K.Rėklaičio pečius. Amerikos Provincijoje be kitų Provincijolą varginančių rūpesčių labai skaudžiai palietė jo tėvišką širdį trijų kunigų neištikimybė ir atsisakymas pasilikti vienuoliais. Pats kun. K.Rėklaitis Amerikon buvo atvykęs su laikinaja Amerikos viza. Kuriam laikui teko apsigyventi Kanadoje ir ten išsirūpinti sau pastovią Jungtinių Amerikos Valstybių vizą. Iš Kanados grįžo lapkričio 26 d.

Padaręs Provincijos padėties peržvalgą Tėvui Generolui 12-oje punktų ir išsiuntęs savo laišką lapkričio mėn. 27 d. Romon, jis nutilo iki 1943 m. kovo mėn. 19 d. Mat, 1942 m. gruodžio 3 d. ištiko kun. K. Rėklaitį širdies smūgis - "coronary thrombosis". Tuoj buvo nuvežtas į šv. Kryžiaus ligoninę, Chicagoje. Išgulėjo du mėnesiu. Kai šiek tiek sustiprėjo, gydytojai pasiuntė jį vienam mėnesiui į Floridą. Žymiai susveikęs, grįžo iš Floridos kovo mėnesio viduryje.

Prof. Dr. Italo Volini patikrinęs jo širdies būklę kovo mėn. 15 d. pasakė, kad gali eiti paprastas pareigas, bet turi saugotis nuovargio, susirūpinimo, susi-jaudinimo. Išvyko pasilsėti į Kenoshą kovo mėn. 16 d. ir iš ten po truputį bandė dirbti, nors nuolat jausdamas sužeistos širdies slėgimą.

Apie įvykusią kun. K. Rėklaičio nelaimę vyskupas P. Būčys sužinojo gruodžio mėn. 11 d. iš pasiųstos telegramos. Paties Rėklaičio pranešimą Roma gavo 1943 m. geg. 12 d. Generalinė Taryba turėjo savo posėdį gegužės mėn. 17 d. Ji nutarė sąlyginiai atleisti kun. K. Rėklaitį iš Amerikos Marijonų Provincijolo pareigų ir sąlyginiai paskirti jo vieton kun. Joną Jančių Provincijolu iki būsimai Generalinei Kapitulai, o kun. K. Rėklaitį paskirti Generaliniu Vizitatoriumi Amerikos Provincijai su plačiomis Generolui skirtomis teisėmis. To nutarimo vykdymas turėjo pareiti nuo kun. K.Rėklaičio sveikatos ir nuo jo noro toliau dirbti, ar pareigas perleisti naujam Provincijolui. Tą Generalinės Tarybos potvarkį jis gavo 1943 m. birželio mėn. 25 d. Prieš tai, gegužės mėn. 28 d. kun. K. Rėklaitis rašė Tėvui Generolui, kad dvi savaiti pabuvęs Švč. Širdies Sanatorijoje, Milwaukee, Wis., jaučiasi daug geriau ir kad gydytojai pasakę,kad sveikatai atgauti reikėsią apie metų laiko.

Gavęs Generalinės Tarybos potvarkį, jis rašė Vyriausiajam Vadovui, jog pasinaudosiąs duotąja laisve, kad padėtų jaunam Provincijolui įeiti į pareigų sūkurį ir kad tai jis padarys rudenyje, kai bus baigęs Marianapolio kanoninę vizitą, nes naujam Provincijolui nebūtų patogu daryti ten būtinųjų atmainų, sušlubavus drausmei ir vienuolinei dvasiai.

Toji vizitacija labai išvargino kun.K.Rėklaitį. Pasinaudojęs maloniu kun. J. Balkūno kvietimu pasilsėti pas jį Maspethe ir pasitarti Kunigų Vienybės Seimo bei kitais reikalais, baigęs vizitą Marianapolyje, iškėlęs iš ten kun.V. Černį, liepos mėn. 19 d. buvo laisvas.Nuvyko į Maspeth,N.Y.

Rugsėjo mėn. 20 d. turėjo vykti į Washington,DC. ir vietoje spręsti ten kilusius klausimus. Chicagon sugrįžo rugsėjo mėn. 25 d. Visa tai trukdė sušaukti pilną Provincijos Tarybą ir paskelbti Generalinės Tarybos potvarkį. Tai buvo padaryta tik 1943 m. lapkričio mėn. 27 d. Amerikos Marijonų provincijolas tapo kun.

Jonas J. Jančius. Priėmęs paskyrimą būti Amerikos Marijonų Provincijolu, jis parašė vyskupui P.Būčiui 1943 m. gruodžio mėn. 1 d. atsidavimo, nuolankumo ir padėkos laišką.

66 KARUI BESIBAIGIANT

Kai kun. Jonas J. Jančius pradėjo tvarkyti Amerikos Marijonų Provincijos reikalus 1943 m. lapkričio mėn. 27 d., Marianapolio Namo finansiniai reikalai jau buvo sutvarkyti, buvo sudaryta pakenčiama padėtis; bet "Draugo" reikalai vis šlubavo.

Su 1944 metais pasipylė nauji reikalai ir nauji rūpesčiai. Albany, N.Y. vyskupas pasiūlė Marijonams apimti lietuvių parapiją Amsterdam, N.Y. Bet jis norėjo, kad klebonijoje - būsimam vienuolyne iki savo mirties gyventų klebonas jubiliatas kun. J. Židanavičius. Bet naujam vienuolynui steigti ir apimti pastoviai parapiją valdyti reikėjo ir šv. Sosto leidimo ir Generalinės Tarybos pritarimo, o susisiekimas su Roma tuo metu vyko labai lėtai.

Iš Argentinos pranešė kun. J.J. Jakaitis, kad Rosario vyskupas raštu leido Marijonams kūrtis Rosario mieste, kuris tada turėjęs 400.000 gyventojų ir jų tarpe apie ~~XXXXX~~ kelis tūkstančius lietuvių. La Plata vyskupas raštu paklausė Marijonų, ar jie nori kūrtis Berisso mieste, kur esą apie 3.000 lietuvių ir kada pradės Marijonai pastoviai gyventi Berisso.

Iš Avellanedos į Berisso yra dviejų valandų kelias geležinkeliu. Ten nuvykdavo kunigai misijonieriai kas antras sekmadienis išpažinčių klausyti ir pamaldų lietuviams laikyti.

Kadangi Marijonų Vienuolija yra išimta iš tiesioginės vyskupų jurisdikcijos, teko aiškintis sąlygas, ar bus galima turėti pragyvenimą iš įdedamo darbo, kokios yra sielovados veiklos sąlygos, ar naujai kūriamoji Marijonų parapija bus atiduota Vienuolijai vien valdyti, ar kaip "beneficium regulare"

Kol buvo suprasti ir išiaiškinti juridiniai kūrimosi skirtumai, praėjo nemažai laiko.

67 E D E N   H I L L

Washington, D.C. esantieji lenkai Marijonai buvo valdomi Provincijolo kun. J. Jančiaus. Turėdami pas save 9 kunigus, 5 klierikus ir 1 bandinį, pradėjo ieškoti savo naujokynui tinkamesnės vietos. Ją rado Stockbridge, Mass. kalnelio - Eden Hill viršūnėje. 15 akrų prote stovėjo erdvus dviejų augštų mūrinis namas; prie jo buvo keletai tarnų gyvenamos patalpos, 4 mašinoms garažas su gyvenamomis patalpomis jo viršuje, o aplinkui neblogas sodas.

Provincijos Tarybai pritariant, lenkai Marijonai įsigijo tą vietę naujokynui. Ten buvo įkūrtas antras lenkų Marijonų Namas ir teisėtai perkeltas naujokynas Apaštališkojo Delegato reskriptu G 3701/44, 1944 m. balandžio mėn. 14 d.

Namo pašventinimo iškilmės įvyko 1944 m. rugsėjo mėn. 3 d. Vietos vyskupas O'Leary atliko tą malonią paslaugą, o kun. K. Rėklaitis, Generalinis Vizitatorius Amerikos Provincijai, patarnaujant kun. J. Vaškevičiui, suteikė palaiminimą švč. Sakramentu. Buvo prisirinkę labai daug svečių aplinkui altorių, parengtą sode.

Eden Hill Namo Vyresniuoju ir naujokų vedėju buvo paskirtas kun. J. Lunievskis. Namo Tarybą sudarė: kun. Juoz. Sielskis ir kun. L. Pelczynskis. Be to, prijungtas prie Namo misijonierius kun. M. Višnievskis.

Sekančiais 1945 m. Eden Hill Namuose gyveno 7 kunigai Marijonai ir 2 naujokai. Washington,D.C. buvo pasilikę 3 kunigai ir 4 klierikai, kurie ėjo mokslus Katalikų Universitete.

Šios Marijonų Vienuolijos šakos jėgos stiprėjo, augo; bet savistoviai veikti negalėjo, neturėdami savo Provincijos.

68 G E N E R A L I N I S   V I Z I T A T O R I U S

Generalinio Vizitatoriaus Amerikos Provincijai, kun. K. Rėklaičio sveikata buvo silpnoka. Teko jam važiuoti su kun. P. Juraičiu į Saratoga Springs, N.Y. gydytis. Išbuvo ten keturias savaites. Kai širdžiai sustiprinti paėmė 15 specialių maudynių, pasijuto daug geriau ir parvyko Marianapolin. Tuo metu Kolegijoje

mokėsi 75 studentai, kurių 20 kasdien atvažiuodavo iš apylinkės, o 55 studentai gyveno Kolegijos patalpose.

Chicagoje įvyko tuo tarpu staigmena: Arkivyskupas Stritch pasišaukė į vyskupijos Kūriją kun. J. Jančių ir paprašė "paskolinti iki pavasariui" vieną kunigą Marijoną vikaru į šv. Jurgio parapiją pas kun. Prelatą M. Krušą. Pats Arkivyskupas pripažino, jog vienuoliai pas pasaulinius klebonus paprastai nevikarauja, bet čia esąs neįprastas reikalas. Tėvas Provincijolas pažadėjo paskolinti kunigą.

Generalinis Vizitatorius atvyko Chicagon 1944 m. lapkričio mėn. 24 d. kartu su dviem Provincijos Tarybos nariais į šaukiamą pilnaties posėdį. Provincijos Tarybos dienos darbų tvarka numatė 12 punktų. Jų tarpe buvo svarstomas reikalas sušaukti Provincijos Kapitulą 1945 metais; bet vėliau, 1945 m. kovo mėn. 27 d. Kapitula buvo atidėta patogesniam laikui.

1944 metų rudenį pasiekė Ameriką linksma žinia; rašė kun. J. Vaitkevičius Tėvui Provincijolui 1944 m. lapkričio mėn. 26 d.: "Su džiagsmu sutikome žinią, kad atsidarė vartai į Ameriką laiškams, todėl ir skubinu jais pasinaudoti, pateikdamas šiek tiek žinių apie mūsų gyvenimą Romoje. Didžiausi pavojai, manome, jau yra praėję, o jų būta nemažai: iš vienos pusės bombardavimai, iš kitos Vokiečių kratos po namus, bejieškant pasislėpusių belaisvių, pasprukusių iš jų nagų. Mirties bausme buvo pagrąsinę tiems gyventojams, kurie slapstys pas save tuos pabėgėlius. Mes jų turėjome apsčiai, todėl nemažai baimės turėjome, kol vokiečiai išsikraustė iš Romos. Nuo bombardavimų Roma nukentėjo, bet ne tiek daug kaip kiti miesteliai. Verano apylinkė gerokai apdaužyta, mat taikė į geležinkelio stotį, kuri yra čia pat; bažnyčia be stogo, tik sparai riogso; daug kapų sugriauta, lavonai išmesti laukan. Ant mūsų kiemo krito skeveldros, via Poli du namai sugriauti iki pamatų; seselių Dorotiejų via Nomentana pusė namo sugriauta, bet mums nieko neteko, net langai neišbyrėjo."

Patariant T. Vizitatoriui, Provincijos Tarybos vardu pasiuntė T. Provincijolas Vyriausiam Vadovui telegramą, kviesdamas jį ir Gen. Sekretorių, kun. J. Vaitkevičių į numatomą 1945 m. Provincijos Kapitulą.

103 Tėvo Generolo atsakymas - laiškas ėjo du mėnesiu, gautas Chicagoje 1945 m. vasario mėn. 16 d. Buvo aišku, kad šiuo tarpu Tėvas Generolas negalės atvykti Amerikon. Kapitula buvo atidėta.

Tuo tarpu Provincijos darbai ėjo numatyta vaga. "Draugo" administratorius pasiliko kun. P. Činikas; "Laivą" redagavo ir administravo kun. A. Miciūnas; jis taip pat vadovavo ir Marijonų Bendradarbių Draugijai. Aušros Vartų klebonas buvo paskirtas kun. M. Jodka, o vikaras - kun. Juozas Augūnas. Iš Argentinos pasiekė žinia, kad Aušros Vartų bažnyčioje iš septynių ten esančių altorių, buvo konsekruoti trys 1944 m. lapkričio 16 d. ir gauta didžiajam altoriui kiekvienai dienai privilegijuoto altoriaus teisės. Ilgas beveik 4 valandų apeigas atliko J.E. vysk. Germinianus Esorto.

69 S A V I IR S V E T I M I R E I K A L A I

1945 m. pradžioje buvo manoma, kad pasaulinis karas tuoj pasibaigs. Bet karas sudarė daug vargo. Jo patyrė daug tie, kurie turėjo apleisti savo namus, turėtus turtus, tėviškę. Lietuviai glaudėsi prie lietuvių. Taip buvo visur, taip buvo Romoje. Ten gyveno 48 lietuviai: 31 vyras ir 17 moterų. Pusė jų buvo labai sunkioje padėtyje, o 5 gyveno pusbadžiu. Vyskupas P. Būčys rašė apie juos Amerikos Prezidento ambasadoriui p. Taylor ir darė žygių palengvinti jų ir pietų Italijoje atsiradusių lietuvių buitį.

Londono Namas priklausė karo metu Amerikos Provincijolo jurisdikcijai. Londone gyveno prieš karą 325 lietuvių šeimos. Bet karui kilus, vyrai išėjo į kariuomenę, mokyklų vaikai buvo išvežti į saugesnes krašto vietas mokytis. Iki 1945 m. buvo mažai nukentėjusi lietuvių bažnyčia su klebonija, tik kelis kartus langai iškrito nuo vokiečių sviedinių; bet lietuvių bažnyčioje pamaldos būdavo kas sekmadienis su lietuvišku pamokslu ir lietuviškomis giesmėmis, kaip prieš karą. Namo vyresnysis, kun. K. Matulaitis, pažadėjo, jei įvyks, dalyvauti Provincijos Kapituloje. Bet ji buvo atidėta.

Generalinis Vizitatorius kun. K. Rėklaitis pranešė Provincijos Tarybos

pilnaties posėdžiui 1945 m. birželio mėn. 20 d., kad šv. Sostas suteikė vyskupui P. Būčiui įgaliojimą pratęsti provincijų pareigūnų laiką pareigose iki būsimai Generalinei Kapitulai ir kad Vyriausias Vadovas tuo įgaliojimu pasinaudojęs palieka Amerikos Provincijos Vadovybę nepakeistą; bet kadangi 1945 m. balandžio mėn. 3 d, Provincijos Taryba išklausė kun. J. Mačiulionio prašymą paliuosuoti jį ~~xxx~~ iš Marijos Kalnelių Namo Vyresniojo ir Provincijos Tarybos nario pareigų, tai šiame posėdyje,birželio mėn. 20 d. Generalinis Vizitatorius jo vieton paskyrė ketvirtąjį Prov. Tarybos narį, kun. A. Miciūną.Ir patvirtino Prov. sekretorių kun. K. Stadalniką ir Prov. ekonomą kun. M. Jodką.

Provincijos Taryba iš eilės posėdžiavo keturias dienas. Tarp svarbesnių nutarimų yra: įkūrtas Milwaukee, Wis. namas ir jam duotas šv. Albertas Didysis globėjas. Avellanedos Marijonams buvo leista statyti pradžios mokyklą. Provincijos Kapitulą šaukti tik tada, kai atvyks Tėvas Generolas. Nutarta pasiųsti keturis kunigus į Marquette Universitetą mokytojo cenzą gauti. Nutarta padėti nukentėjusiems nuo karo Marijonams , giminėms ir svetimiems, kiek tik bus galima. Nutarta įsigyti tarp 63 St. ir Marquette Rd. pri Kilbourne Ave. 40 akrų žemės Chicagoje, kad ten būtų pastatytas Marijonų Centras, Spaustuvė, High ~~Schoo~~ School berniukams. Sekantiems trejiems metams padarytas svarbus pareigų paskirstymas. Namų Vyresnieji ir jų patarėjai išrinkti sekantieji:

Chicago,Ill.: kun. A. Miciūnas, kun. M. Jodka ir kun. A. Naudžiūnas.

Marian Hills ,Ill. kun. A. Jagminas, kun.P. Malinauskas ir kun.M.Urbonavičius.

Marianapolis: kun.J. Kuprevičius, kun.J. Vaškevičius ir kun.J.Dambrauskas

Kenosha,Wis.: kun. J. Pauliukonis ir kun. A.Jeskevičius

Milwaukee: kun. P. Činikas

Avellanedoje: kun.K. Vengras,kun.A.Andriušis ir kun.S. Saplis

Londono: kun. K.A. Matulaitis

Washington,D.C.:kun. R. Bakalarczyk,kun. Vlad. Jakovskis

Eden Hill, kun.J. Sielskis, kun. Lad. Pelczynskis ir kun. Pr. Duda

Provincijos Delegatas lenkams išrinktas kun. J. Lunievskis.

Marianapolio Kolegijos Direktorius paliktas kun. J. Vaškevičius, Dvasinės Seminarijos Rektorius paskirtas kun. P. Malinauskas. Naujokų vedėjai: kun. P. Barauskas ir Eden Hill Namuose kun. J. Lunievskis. Be to, atskiriems Namams paskirstyti buvo likusieji kunigai Marijonai.

Iš Argentinos sugrįžusį Amerikon kun. J.Jakaitį paskyrė į Marianapolį misijų darbui.

Ilgos buvo derybos dėl 40 akrų žemės. Žemė buvo nupirkta 1945 m. rugsėjo mėn. 23 d., mokant po $2.662.50 už akrą. Pirkiniui apmokėti, buvo užsitraukta $48.000.oo dol. paskola su 4% metinių palūkanų.

Generalinis Vizitatorius 1945 m.rugsėjo mėn. 11-29 d. gydėsi Saratoga Springs,N;Y., stiprindamas slėgiamą širdį ir besiruošdamas vykti į Romą. Daug iškentėjo širdies skausmo, kai oficialiai Provincijos Tarybos posėdyje lapkričio mėn. 27 d. turėjo paskelbti du apostatus.

Marianapolyje 1945 m. mokėsi 65 studentai:jų tarpe buvo 31 lietuvis, 4 pusiau lietuviai, 20 prancūzų, 5 airiai ir 5 italai.

Dvasinėje Seminarijoje mokėsi 19, jų tarpe vienas kunigu įšventintas.

Amerikoje 1945 m. buvo laukiamas vyskupas P. Būčys,bet spalio mėn. pradžioje iš jo buvo gauta telegrama, įgaliojanti kun. K. Rėklaitį padaryti Amerikos Provincijos kanoninę vizitą. Buvo aišku, kad Tėvas Generolas 1945 m. nesitiki būti Amerikoje.

Kun. K.Rėklaitis pavestą pareigą atliko, pradėdadamas nuo Marianapolio, aplankė Washingtoną, Stockbridge, Chicagą, Kenoshą, Milwaukee, Wis. ir prieš Nekaltą Prasidėjimą Marian Hills Seminarijoje atlaikė metines 8 d. rekolekcijas.

Tais pat 1945 m. Amerikos Marijonų Provincija nutarė paremti ir parėmė Romoje kuriamą Lietuvių šv. Kazimiero Kolegiją.

70 LAUKTIEJI SVEČIAI

Su džiaugsmu sutiko Tėvas Provincijolas žinią, kad Vyriausias Vadovas,vyskupas P. Būčys ir Generalinis Sekretorius kun. Juozas Vaitkevičius išplauks iš Genuvos laivu "Purdue Victory" Amerikon 1946 m vasario mėn. 22 d. Jau šešti metai ėjo, kai buvo aplankęs Provinciją Vyriausias Vadovas, o be pritarimo ir leidimo nevisi skubūs ar svarbūs reikalai buvo galima spręsti. Garbingi svečiai atvyko į New Yorką pelenų dienoje, kovo mėn. 6 d.

Provincijolas kun. J. Jančius parsivežė svečius į Marianapolį. Tėvas Generolas su Provincijolu atsilankė pas Hartfordo vyskupą, paskui pasuko į Elizabeth, N.J., o iš ten per Pittsburgh,Pa pasiekė Chicagą kovo mėn. 16 d.

Tėvas Generolas pradėjo kanoninę vizitą Chicagos Namui balandžio 1d. Marian Hills Namo vizitą padarė balandžio mėn. 12-20 d.; Kenosha, Wis. buvo bal. 25 d. ir Milwaukee, Wis. buvo bal. 26 d. Iš Chicagos nuvyko per Stockbridge, Mass. į Washington, DC. ir ten buvo gegužės mėn. 5-8 d. Padaręs vizitą Marianapolio Namui geg. 10-21 d., antru kartu atsilankė į Stockbridge,Mass. geg. 25 d. Paskiausiai atsilankė į Niagara Falls, N.Y.

Po nemažų darbų vasarą pasilsėjęs Vyriausias Vadovas su Tėvu Provincijolu išskrido aplankyti Argentinos Namų, nakčiai sustodami: Miami, Port of Spain, Bele-Brazil, Rio de Janeiro, Montevideo. Avellanedą pasiekė jiedu rugsėjo mėn. 1 d. Vizita tęsėsi nuo rugsėjo 2 d. iki 12 d.

Marijonų skaičius Amerikoje karo metais nedaug padaugėjo: 1940 m. viso buvo 98, o 1946 m. 117. Jų tarpe 57 kunigai, 26 klierikai, 17 pasaulinių brolių, 4 naujokai, 11 aspirantų ir 2 priglaustieji vyrai. Kai kurie, gyvendami atskirai, pasekė pasauliečių papročiais, nustojo pašaukimo: iš penkių išėjusių, keturi buvo pasidarę alkoholikai. Jų buvimas sudarė Vyresniesiems didelio skausmo. Kai pasitraukė, nepajusta žymaus nuostolio, jei neskaityti tai, kas buvo išleista per daug metų juos į mokslus leidžiant.

1946 metais Provincijoje buvo šios mokslo įstaigos: du juvenatai, du naujokynai, 3 pradžios mokyklos, High School, Kolegija, Dvasinė Seminarija. Seminarijoje dėstė filosofijos-teologijos mokslus septyni kvalifikuoti profesoriai.

Marianapolio mokykla buvo smarkiai sumažėjusi. Kolegijoje buvo 4 marijonai klierikai-studentai, 3 juvenistai ir 44 pašaliniai studentai, viso 51. Kai kuriems mokytojams stokojo valstybės pripažinto mokyti cenzo.

Marian Hills naujokynas nebuvo tinkamai atskirtas nuo kitų vienuolių, kaip to reikalavo Konstitucija.

Provincijos kunigai ir broliai leido 1946 metais keturis laikraščius: du jų buvo lietuvių kalba ir du - lenkų kalboje. Dienraštis "Draugas" pergyvenęs nepaprastai sunkius laikus, 1946 m. pradėjo atsigauti. "Kristaus Karaliaus Laivas" kas savaitė lankė apie tris tūkstančius lietuviškų šeimų; bet neturėjo redaktoriaus marijono; dirbo samdytas vyras už $40.00 savaitėje.

Per paskutinius penkerius metus tvirtai įsikūrė Avellanedos Namas, kur kun. J, Jakaitis pastatė gražią bažnyčią ir Marijonų vienuolyną. Eden Hill Namas darė pažangos ir 1945 m. Milwaukee,Wis. įkūrti buvo "Studijų Namai", kuriuose gyveno siunčiamieji pagilinti studijų į Marquette Universitetą.

Tėvas Generolas apgailestavo, kad pas kai kuriuos išblėso vienuolinė dvasia. Jisai įsakė Namų Vyresniesiems budėti, kad vienuoliniai nuostatai ir drausmė būtų pilnai laikomi Namuose, kad šventoji tyla nebūtų laužoma , kad nebūtų ~~vlai~~ vėlai vakarais posėdžiaujama.

~~Pakaigoje~~ Ekonominiu atžvilgiu Provincija buvo nemažai laimėjusi, atsižvelgiant į tai,kad nejudomos nuosavybės po karo labai pakilo.

Pabaigoje įrašė Vyriausias Vadovas, kad visi tie, kurie nesiekia savo dvasinės tobulybės, nebūtų leidžiami daryti vienuolinių įžadų nei gauti kunigiškų šventimų.

71 A T S I N A U J I N I M A S

Visi jautė, kad uolieji privalo pasidaryti dar uolesni ir gerieji pasidaryti dar geresni, žodžiu, visiems buvo aišku, jog atėjo laikas pritaikyti Konstitucijos 253 nuostatas: "kas penkti metai kiekvienas amžinųjų įžadų vienuolis, atleistas nuo kitų rūpesčių, vadovaujant vienam kuriam Vyriausiojo Vadovo ir jo Tarybos paskirtam amžinųjų įžadų kunigui, bent per du mėnesiu tinkamai lavinsis bei stiprins savyje pašaukimo dvasią". Tas atsinaujinimas turėjo įvykti sekančiais trimis metais ir apimti visus amžinųjų įžadų vienuolius. Tai rodo 1946 m. birželio mėn. 28 d. vysk. P. Būčio, kun. K. Rėklaičio ir kun.J. Vaitkevičiaus pasirašytas raštas ir pasiųstas Generalinei Tarybai, siūlant paskirti atsinaujinimo vedėjais: kun. K . Rėklaitį, kun.J. Jakaitį, kun. K. Matulaitį ir kun. P. Malinauską.

1946 m. atsinaujinimą dvasioje turėjo atlikti kunigai: Matulaitis, Andriušis, Vitkus, Baltrušaitis, Vosylius, Šmigelskis, Jeskevičius, Markūnas.

1947 metais atsinaujinimo lavybos turėjo būti dvejose vietose: Dvasinėje Seminarijoje ir Marianapolyje. Pirmai grupei buvo skirti kunigai: Reklaitis, Jančius, Jagminas, Pauliukonis, Vaškevičius, Miciūnas, Stadalnikas, Jodka ir į antrą grupę paskirti buvo kunigai: Jakaitis, Mažukna, P. Skrodenis, Činikas, Kuprevičius, Naudžiūnas, Ignotas, o į 1948 metų grupę paskirti kunigai: Malinauskas, Mačiulionis, Urbonavičius, Vengras, Švedas, Dambrauskas, Šaulys, Brazauskas.

1946 m. liepos mėn. 8 d. parašė kun. K. Rėklaitis laišką Londonan kun. K. Matulaičiui, kad liepos mėnesio pabaigoje būtų Amerikoje, nes yra paskirtas Tėvo Generolo atsinaujinimo vedėju; lavybos įvyksiančios Marianapolyje; kad imtų orlaivį ir atskristų. Deja, kun. K. Matulaitis negalėjo atskristi orlaiviu liepos menesį, nes visos vietos orlaiviuose jau buvo paimtos iki rugpiūčio mėn. 15 d. Išvyko jis laivu "Argentina" liepos mėn. 30 d. ir New Yorką pasiekė rugpiūčio mėn. 6 d., o rytojaus dieną jis jau buvo Marianapolyje. Tuo tarpu buvo pakeisti sudarytieji planai; atsinaujinimo lavybos turėjo prasidėti rugp. 28 d. Stockbridge, Mass., kad nekenkus mokslo metų pradžiai Marianapolyje. Numatytu laiku

įvyko atsinaujinimo lavybos ir užsibaigė aštuonių dienų metinėmis rekolekcijomis spalio mėn. 30 d.

Kun. K. Matulaitis nuvyko Chicagon pas Tėvą Provincijolą, kuris jį paskyrė Dvasinei Seminarijai Dvasios Tėvu ir lapkričio mėn. 4 d. nuvežė jį į Marijos Kalnelius. Kai 1947 m. vasario 1 d. susirgo Seminarijos Rektorius, kun. P. Malinauskas, dalį jo pamokų teko paimti kun. Matulaičiui, būtent, patoralinę teologiją ir liturgiką.

Seminarijoje būnat, teko kun. K.Matulaičiui atlikti kitas nemažas darbas,- parašyti Šventųjų Gyvenimus. Mat, "Laivo" vadovybė, pritariant T. Provincijolui, per dvejus metus buvo rinkusi tai knygai prenumeratorius, buvo sudaryta komisija knygai parašyti, bet... komisija nepajėgė duoti pageidaujamos knygos. Provincijos Taryba 1946 m. kovo mėn. 30 d. posėdyje nutarė, kad "Šventųjų Gyvenimai" reikia kiek galint greičiau paruošti ir atspausti. Aštuoniems mėnesiams praėjus 1946 m. gruodžio 10 d. Chicagos Namo Vyresnysis Tėvo Provincijolo vardu pavedė knygą parašyti kun. K.A. Matulaičiui. Pasinaudodamas gausia Seminarijos biblioteka, jisai parašė "Šventųjų Gyvenimus" per penkis mėnesius, kasdien po 4-5 valandas prie jų dirbdamas. Knyga buvo atspausta 1949 metais, įrišta ir išsiuntinėta prenumeratoriams. Knyga turi 714 puslapių ir keliasdešimt šventųjų atvaizdų.

1946 m. gruodžio 20 d. Provincijos Tarybos posėdyje kun. K. Rėklaitis pranešė, kad yra gavęs Tėvo Generolo gruodžio 6 d. laišką, kuriuo jis yra paliuosuojamas nuo Generalinio Vizitatoriaus pareigų.

1947 m. atsinaujinimo lavyboms Seminarijoje teko vadovauti kun. K. Matulaičiui. Lavybos prasidėjo birželio mėn. 13 d. ir tęsėsi pilnus du mėnesiu. Marianapolyje atsinaujinimo lavyboms vadovavo kun. K. Rėklaitis.

72 V A D O V Y B Ė S   R E I K A L A I

1947 m. pradžioje rūpinosi Generalinė Taryba išspręsti gana painų reikalą: Tėvo Generolo ir Generalinės Tarybos pareigų laikas turėjo baigtis 1947 metais, o Amerikos Provincijos pareigūnų valdžia pasibaigs 1948 m. Atrodė, kad reikia šaukti Generalinę Kapitulą; bet trys Provincijos priešų užimtos. Generalinis Prokuratorius, kun. K. Rėklaitis, atsiklausė Amerikos Provincijos Tarybos nuomonės.

Klausimas buvo svarstomas 1947 m. vasario mėn. 20 ir 25 d. Sutarta patarti Generalinei Tarybai, kad šiuo klausimu kreiptųsi į šv. Vienuolių Kongregaciją, nurodant esamą Kongregacijos padėtį. Jei šv. Vienuolių Kongregacija Apaštaliniu indultu pratęs metams Generalinės Tarybos įgaliojimus, nereikės šiuo tarpu rinkimų, o jei prašoma pati sudarys pati naują Generalinę Tarybą, Provincijos Taryba pageidauja, kad jai būtų leista veikti iki 1948 m. liepos mėnesio, nes tuo laiku, baigus mokslo metus mokslo įstaigose, bus daug lengviau padaryti naujų pareigūnų skyrimus sekantiems trejiems metams.

Vyskupas P. Būčys pranešė kun.J. Jančiui 1947 m . balandžio mėn. 14 d.: šv. Vienuolių Kongregacija paskyrė mane toliau vadovauti Marijonams, liepdama parinkti Generalinę Tarybą, Generalinę Valdybą ir Provincijolų sąstatą. Ilgai ir gerai tą dalyką apsvarstęs bei su kuomi galėjau pasitaręs, sustačiau tinkamiausių priimamų asmenų sąrašą ir pateikiau Apaštalų Sostui. Į tą sąrašą įtraukiau kun.K. Rėklaitį kaipo Generalį Ekonomą, kun. J. Jakaitį kaipo Generalį Patarėją ir Tamstą kaipo Amerikos Provincijolą. Oficialių paskyrimo dokumentų dabar dar nesiunčiu. Tą padarysiu kai gausių šv. Vienuolių Kongregacijos atsakymą". Tasai šv. Vienuolių Kongregacijos atsakymas pasiekė vysk. P. Būčį 1947 m. balandžio mėn. 18 d., pažymėtas n.1139/47, patvirtinant vyskupo P. Būčio pasiūlytus asmenis numatytoms pareigoms.

Apaštalų Sostas patvirtino Generaliu Vikaru kun. Aleksandrą Boltuć, antru patarėju - kun. J. Vaitkevičių, trečiuoju - kun. Joną J. Jakaitį, ketvirtuoju - kun Juozapą Grišans; Gen. Prokuratoriumi kun. L. Mroczek, Gen. Ekonomu kun.K.Rėklaitį

Lenkijos Marijonų Provincijolas buvo paskirtas kun. Vl. Lysik; Amerikos Marijonų Provincijolas -kun. Jonas J. Jančius; Lietuvos Provincijolas paliktas kun. Pijus Andziulis; Latvijos Provincijolas - kun. Bronius Valpitrs. Be to, buvo suteikta okupacijoje esančioms Provincijoms, mirus ar negalint vadovauti skirtiems Provincijolams, išsirinkti sau naują.

Vyriausias Vadovas pavedė 1947 m. gegužės mėn. 17 d. raštu Amerikos Marijonų Provincijolui, pasitarus Provincijos Taryboje, pasiūlyti skirtinus asmenis į Provincijos Tarybą ir Namų Vyresniuosius, atsimenant, kad kun.J.Jakaitis privalo tuč tuojau vykti Romon, o kun. K. Rėklaitis nevėliau šių metų pabaigos.

Gavęs Am. Marijonų Provincijolo pasiūlymą, Tėvas Generolas patvirtino Amerikos Prov. Tarybos sąstatą: I patarėjas - kun.A. Jagminas,II -kun. J. Pauliukonis,III - kun. J. Vaškevičius ir IV - kun. A. Miciūnas. Prov. Sekretorius -kun.K .Stadalnikas.

Provincijos Taryba paskyrė ir Vyriausioji Taryba patvirtino Namų Vyresniuosius ir jų Tarybas: Chicagos Namas:kun. K. Matulaitis, kun. A. Miciūnas, kun. Pr. Skrodenis. "Draugo" administratorius ir vedėjas - kun. A. Miciūnas, Aušros Vartų par. klebonas kun. Pr. Skrodenis. Namo sekretorius ir "Draugo" redaktorius kun. A Naudžiūnas. "The Marian" redaktorius - kun. P. Činikas. "Laivo" redaktorius - kun V, Parulis. Aušros Vartų par. vikaras kun. Jurgis Malinauskas. Misijonierius kun. J. Savukynas.

Marian Hills Namo Vyresnysis paskirtas kun. J. Vaškevičius. Namo Taryboje: kun. M. Urbonavičius ir kun. K. Stadalnikas. Seminarijos Rektorius kun. J. Vaškevičius. Naujokų vedėjas ir Seminarijos Dvasios Tėvas kun. A. Švedas. Namo ekonomas kun. M. Urbonavičius. Seminarijos profesoriai paskirti sekantieji: Dogmatinės teologijos dėstytojas kun. J. Vaškevičius, moralinės teologijos - kun.P. Malinauskas; šv. Rašto - kun.M. Urbonavičius; Bažnytinės Teisės ir Filosofijos - kun K. Stadalnikas. Filosofijos - kun. V. Rimšelis; anglų kalbos -kun.J. Vosylius. Ekonomo pagelbininkas -kun. Br. Vitkus ir misijonierius kun. A.Mažukna.

Marianapolio Namo Vyresnysis paskirtas buvo kun. A. Jagminas.Kartu jis buvo ir Kolegijos Direktorius. High School vadovas paskirtas kun. J. Dambrauskas. Namo Taryboje: kun. J. Dambrauskas ir kun. P. Barauskas. Kolegijos mokytojai: visi Namo Tarybos nariai ir kun. J. Mačiulionis,kun.Ad. Jeskevičius, kun. A. Markūnas, kun. A. Ignotas, kun. Jonas Skrodenis, kun. M. Smigelskis. Namuose be to gyveno misijonieriai: kun. Pr. Bulovas ir kun. Edm. Budreckis.

Kenosha, Wis. Namo Vyresnysis, klebonas ir ekonomas paskirtas buvo kun. J. Pauliukonis. Jo patarėjas kun. J. Augūnas.

Avellanedos Namo Vyresnysis ir parapijos klebonas buvo paskirtas kun. K. Vengras. Pirmas Patarėjas buvo skiriamas kun. V. Andriuška, bet jis dėl nesveikatos ir kitų priežaščių paskyrimo vietos nepasiekė; ir kun. S. Saplis, kuris buvo kartu ir Namo ekonomas. Namo sekretorius buvo kun. V. Raitelaitis ir vikaras kun. J. Baltrušaitis.

Milwaukee, Wis. Studijų Namų Vyresnysis, klebonas ir ekonomas buvo paskirtas kun. J. Kuprevičius. Jo patarėjai: kun. A. Šeputa ir kun. J. Petrauskas. Sekretorius -kun. A. Gurklys.

Romon buvo pasiųsti studijoms: filosofijos studijuoti kun. J. Šaulys ir šv. Raštą - kun. Valentinas Atkočius.

Stockbridge, Mass. Namo Vyresnysis išrinktas kun. J. Lunievskis, Washington, DC. Namo Vyresnysis buvo kun. Fidelis Grabovskis. Naujokų vedėjas - kun. J. Szurek.

Kiekvienas Marijonas ėjo kasdien sau skirtas pareigas. Visų jų pareigų, pastangų ir darbų visuma sudarytų tikrą ir pilną pasiektų vaisių praeityje vaizdą. Deja, to negalima padaryti istorinėje santraukoje.

Tais pat 1947 m. gegužės mėn. 27 d., Tėvui Provincijolui leidus, Chicagoje pradėjo veikti "Lietuviškos Knygos Klubas". Pradžioje jam vadovavo kun.K.Matulaitis, o paskui kun. V. Bagdanavičius.

1947 m. lapkričio mėn. 16 d. rašė iš Romos kun. J. Jakaitis Amerikos Marijonų Provincijolui, kad Detroit, Mich. vyskupas yra palankus leisti lenkams Marijonams įsikūrti Detroite, tik pirm to norįs žinoti, ar Marijonų Kongregacija turi juridinės išimties privilegiją. Dalykui paaiškėjus, Ganytojas davė reikalingus raštu leidimus. Šv. Vienuolių Kongregacija 1947 m. gruodžio mėn. 18 d. raštu N.11407/47 leido vyskupui P. Būčiui įkūrti Marijonų Namus Detroit, Mich., ir sudaryti atskirą Amerikos lenkų Marijonų Provinciją.

IV D A L I S

D V I P R O V I N C I J O S

73 S A V I S T O V Ė A T Ž A L A

Pirmasis Marijonas lenkas, atvykęs iš Bielanų Amerikon 1925 m. gegužės mėn. 17 d. ir oficialiai persikėlęs į Amerikos lietuvių provinciją dirbti, buvo kun. K. Urbonavičius. Praėjus 50 dienų, jis atnaujino vienuolinius įžadus, o 1926 m. liepos mėn. 7 d. į Dievo Tarno Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus rankas sudėjo amžinuosius įžadus. Kol pramoko jis lietuvių kalbos, dirbo lenkų katalikų tarpe.

Taip pat 1925 m. pasiuntė Lenkijos Marijonų Provincija du savo misijonierius Amerikon: kun. Vladimirą Jakovskį ir kun. S. Troszynskį. Vasario mėnesį jiedu jau buvo Chicagoje. Prie jų prisidėjo kun. R. Bakalarczyk, padariusis įžadus 1926 m. spalio mėn. 7 d.

Per 23 metus veikdami ir augdami draugiškoje Amerikos Marijonų Provincijos globoje, jie sudarė pirmąjį savo vienuolyną Washington,DC. 1931 metais, antrąjį 1944 m. bal. 14 d. Stockbridge, Mass, ir trečiąjį - Detroit, Mich 1947 m. gruodžio mėn. 18 d. Iš trijų Namų galima daryti atskirą Provinciją. Ta teise pasinaudojo Tėvas Generolas, kad toji nauja Marijonų Atžala Amerikoje galėtų savistoviai plėtotis ir augti.

Vyriausias Vadovas, vysk. P. Būčys, gavęs šv. Vienuolių Kongregacijos

dekretą xx 1948 m.gegužės mėn. 4 d. N.2919/48, savo vykdmuoju raštu 1948 m. geg. 18 d. atskyrė visus tris minėtus Namų kunigus, klierikus, naujokus iš Amerikos Ma Marijonų Provincijos valdžios, sudarydamas Amerikoje dvi Marijonų Provincijas: lietuvių -šv, Kazimiero Marijonų Provinciją ir lenkų - šv. Stanislovo Kostkos Marijonų Provinciją.

Prieš atsiskiriant, lenkai Marijonai turėjo 1947 m. viso 21 narį: 11 kunigų 7 klierikus, 3 naujokus. Minėtąjį aktą gavus ir jį paskelbus, pirmasis šv. Kazimiero Marijonų Provincijos Tarybos posėdis įvyko 1948 m. birželio mėn. 8 d. Tuo metu lietuviai Marijonai turėjo Amerikoje ir Argentinoje viso 90 narių: 55 kunigus, 15 klierikų, 16 pasaulinių brolių, 2 naujoku ir 2 priglaustus vyrus. Lietuviai Marijonai turėjo šešis Namus-vienuolynus.

74 G E N E R O L O A U K S O J U B I L I E J U S

Jo Ekscelencija vyskupas Petras Pranciškus Būčys, pasiekęs savo gyvenimo 76 metus ir pradėjęs 50 kunigystės auksinio jubiliejaus metus, paskelbė 1948 m. kovo mėn. 17 d. ilgoką mašinėle 4 puslapiuose rašytą aplinkraštį visiems Marijonams. Pasiprašęs visų savo valdinių maldos aukų, nes jam greitu žingsniu artėjanti atsiskaitymo diena su V. Dievu, priminė, jog beveik 40 metų yra Marijonų Kongregacijos narys. Kongregacijos dvasinės ir medžiaginės gerovės siekia kiekvienas jos narys, tos gerovės siekia ir jis. Priminęs, kaip liudnai atrodo jaunas padaras ar augalas, pradėjęs jaunatvėje sirgti ir netekti įgautųjų jėgų, nes tokiam mirtis neišvengiama, ima kalbėti apie vienuolinę bendruomenę.

Vienuolinės bendruomenės gyvybinė jėga glūdi jos narių dvasios augime. Kai ji nustoja noro tobulėti, augti dvasia, ji suserga, dvasinis paralyžius ištinka atskirus jos narius. Laiminga yra ta vienuolinė bendruomenė, kurios visi nariai laikosi savo Konstitucijos nuostatų ir dvasios, nepataikaudami nusižengėliams nė apsileidėliams. Laimingi vyresnieji, kurių visi valdiniai stropiai siekia tobulybės.

Dvasinė pažanga nėra įmanoma be apsimarinimų. Kaip visi Bažnyčios nariai yra įpareigoti pasninkauti, taip ir mes. Vietoje senovės Marijonų ilgų pasninkų, mums yra nurodyta 236 ir 274 nuostatu, kad Marijonai privalo nerūkyti ir negerti alkoholinių gėrimų. Tų nuostatų laikymasis rodo, kad vienuolis suprato Marijonų Vienuolijos dvasią.

Turtingi tėvai, pataikaudami savo vaikams, juos išlepina. Vaikai ima siekti vien to, kas jiems suteikia malonumo; jie vengia pareigų, atsakomybės ir pasidaro nenaudingi. Išsilėpinimas neturėtų turėti vietos Marijonų eilėse.

Tos mintys skatina mus, kad vengtume dvasios ligų ir kad tikrai norėtume tobulėti, laikantis visų mūsų Konstitucijos nuostatų.

Iš tikrųjų, jubiliejaus metai vysk. P. Būčiui buvo 1949 m. Šv. Tėvas Pijus XII, parašė jam gražų laišką 1949 m. kovo mėn. 12 d.

Garbingam Broliui

P r a n c i š k u i   P e t r u i   B ū č i u i

Tit. Olympo Vyskupui

REGULARIŲ KLIERIKŲ MARIJONŲ KONGREGACIJOS VYRIAUSIAJAM VADOVUI

P I J U S   X I I   P O P I E Ž I U S

GARBINGAS BROLI,

Besibaigiant šiam mėnesiui, kaip mielai sužinojome, Dievui padedant, laimingai pabaigsi priimtos kunigystės 50 metus. Tasai laimingas įvykis, aišku, ir pačiam ir tavo vadovaujamiems vienuoliams yra labai malonus. Ir per tą taip ilgą stropiai teikiamą kunigišką patarnavimą, vyskupiška galia padaugintą, surinkai sau daug šviesių nuopelnų Bažnyčioje. Nes pačiame jaunatvės žydėjime uoliai atsidavei jaunuomenės auklėjimo darbui pirmiausiai Petrapilio Akademijoje, paskui Teologijos-Filosofijos Fakultete Kaune, tų mokslų Universiteto Rektoriaus pareigas eidamas. Jau 40 metų sueina, kai įsijungei į atnaujintą Regularių Klierikų Marijonų Kongregaciją, kurios vadovybę buvai pasiėmęs vieną ir kitą kartą, o ir

dabar jai per daugelį metų budriai vadovauji, Apaštalų Sosto indultu paskirtas. Iš to laikotarpio prieš 19 metų esi pakeltas į vyskupo garbę, iš lotynų apeigų esi perkeltas į byzantijos-slavų apeigas ir ypatingus rūpesčius pakėlei, padėdamas atsiskyrėliams sugrįžti į Bažnyčią. Ir be to, visu kunigystės metu ar Apologetiką dėstydamas, ar daug knygų ir straipsnių paskelbęs, ypatingai rūpinaisi, kad katalikų tiesa būtų apginta. Vertai tad ir teisėtai sveikina tave nuoširdžiai visi mokiniai ir vienuolijos nariai, sulaukusį 50 kunigystės metų. Ir Mes taip pat, pasinaudodami šia proga, šiuo laišku viešai pareiškiame tau Mūsų palankumą ir reiškiame Mūsų geriausius tau linkėjimus. Ir kai prašome Augščiausiojo, kad leistų pačiam sulaukti malonios ir našios senatvės, ir kaip dangiškųjų dovanų laidą ir Mūsų ypatingos meilės ženklą, suteikiame tau, Garbingasis Broli, ir taviškiams vienuoliams, mieliausiai Viešpatyje Apaštalinį Palaiminimą.

Duota Romoje pas šv. Petrą, XII d. kovo mėnesio 1949 m., Mūsų Popiežiavimo vienuoliktais metais.

(Pasirašė) Pijus PP. XII.

Kadangi jubiliejaus metais vysk. P. Būčys turėjo lankytis Amerikoje, tai šv. Kongregacija Rytų Bažnyčiai valdyti suteikė vyskupui P. Būčiui 1949 m. kovo mėn. 22 d. N.146/35 nepaprastą įgaliojimą,- įšvęsti lotynų apeigomis penkis Marijonus klierikus į kunigus. Tie šventimai įvyko Dvasinėje Marijonų Seminarijoje, dalyvaujant vysk. V. Brizgiui ir keletai svečių kunigų, 1949 m. birželio mėn.5 d. Tą dieną keturi dijakonai buvo įšventinti kunigais: kun. Petras Remeika, kun. Edvardas Aksomaitis, kun Alfonsas Micka ir kun. Jurgis Algirdas Navikevičius.

75 P A T A I S O S   N A M A I

Vyskupas P. Būčys rašė iš Romos Amerikos šv. Kazimiero Provincijos vadui, kun. J. Jančiui, 1948 m. spalio mėn. 16 d.: "Man nepatikdavo sumanymas kurti pataisos namą kunigams, netekusiems jautrumo idealams ir įpratusiems pavojingai išdykauti su savo sąžine. Man rodydavosi, kad tokis namas labai blogai liudija apie vienuo-

liją. Tačiau išmintingi žmonės man sakė, kad kokixxxxxxx nemažiau mūsų dvasiai ir garbei kenkia netvarkingi kunigai, išdalinti padorių marijonų namuose, kuriems jie trukdo tvarką, dvasią ir gerą vardą. Pripažįstu, kad tai tiesa ir žymiai pakeičiau savo pažiūras. Negalėję savęs išlaikyti padoriųjų vienuolių augštumoje, turime įsigyti negarbingą įstaigą, kuri šiek tiek palengvins išlaikyti dvasios gyvybę ir sveikatą."

Dėl tam tikrų sąlygų ir atskirų asmenų silpnybių, atsirado keturi alkoholikai, kuriuos Provincijos Tarybos 1948 m. rugsėjo mėn. 10 d. nutarimu Tėvas Provincijolas patalpino ūkyje šv. Juozapo Namuose, davęs jiems kunigą globėją ir nustatęs specialią jų silpnybes gydančią dienos tvarką, nes reikia gydyti ir dvasios ligonius. Deja, ne visi panorėjo gydytis. Tik vienas jų pasitaisė, sustiprėjo dvasia, save nusigalėdamas, o kiti trys susirado sau palankius vyskupus ir apleido Vienuoliją, aišku, ne save,bet Vienuolijos Vyresniuosius kaltindami už savo žygius. Tikrai, nuo pat jų dvasinio gyvenimo pradžios turėjo būti pastebėti jų valios ir būdo trūkumai, kaip tai: polinkis pykti, būti žiauriems, nesantūra, jų audringas nenuoramų būdas, kad jie buvo nepastovūs, lengvapėdžiai nesugyvenami ir nesuvaldomi; jie turėjo būti neprileisti įžadų daryti, nei kokių šventimų imti; bet jų mokytojai teisino juos jų geraja valia, nes manė, jog metai ir mokslas juos pakeis. Deja, metai nepakeitė jų silpnos valios.

Vysk. P. Būčys, sužinojęs, kas nutiko į drausmės namus ir priežiūrą patekusiems, rašė T. Provincijolui 1948 m. gruodžio mėn. 12 d.: "Laiminga buvo mintis įkūrti šv. Juozapo namą. Jo įnamiams atradus palankių jiems vyskupų, Marijonų Vienuolijai palengvėjo, nes neteko žeminančių jos vardą. Besidžiaugdamas tuomi, patariu to Namo nepanaikinti, bet dar nustatyti jam taisykles, dienotvarkę ir viršininko atribucijų išreiškimą.

"Užjaučiu Brangiajam Tėveliui, kad jam dėl to teko daug pavargti, bet Provincijai iš to pasidarė naudos ir lengvatų. Dar būtų galima vienam kitam pasiūlyti vietą šv. Juozapo Namuose, jei švelnesnėmis priemonėmis neįmanoma įtikinti, kad gerbtų Provincijolo žodį."

76 PASKUTINIS ATSILANKYMAS

Jau buvo praėję septyneri metai nuo penktosios Amerikos Marijonų Provincijos Kapitulos, kuri buvo 1942 m. birželio mėn. 15-17 d. Tuo laikotarpiu įsikūrė Amerikoje dvi Marijonų Provincijos. Jas abi turėjo pareigos oficialiai vizituoti Vyriausias Vadovas. Negalėdamas atvykti 1948 m., jis pranešė 1949 m. sausio mėn. 22 d. Provincijolui kun. J. Jančiui, kad šv. Kazimiero Provinciją lankys 1949 m., pradėdamas nuo Argentinos. Avellanedoje būsiąs vasario mėn. 17 d., o iš ten orlaiviu atlėksiąs į New Yorką. Pageidavo, kad jam būnant Jungtinėse Amerikos Valstybėse įvyktų šv. Kazimiero Provincijos Kapitula.

1949 metai buvo vysk.P. Būčiui didelių kelionių, nemažų darbų, sunkių klausimų sprendimo metas, atsimenant, kad jis šventė tuomet auksinį kunigystės jubiliejų, eidamas 77 gyvenimo metus. Tenka vien stebėtis jo gajumu,šviesaus proto ir švelnios širdies jėga, jo ištverme bei darbštumu. Šis apsilankymas Amerikoje jam buvo paskutinis.

1949 m. pradžioje pranešė T. Provincijolas Vyriausiam Vadovui, kad Provincijos Taryba nutarė prašyti jo, kad Avellanedoje įkūrtų antrąjį Provincijos naujokyną. Iš Argentinos gabentis naujokus į J.Am.V. buvo nepatogu ir neįmanoma.

Buvo taip pat paprašyta, kad gautų penkiems klierikams , baigusiems tris teologijos kursus, dispensą šventintis kunigais ir per Generalinį Prokuratorių buvo paprašyta šv. Kongregacija Rytų Bažnyčiai, kad leistų vyskupui Būčiui suteikti lotynų apeigomis kunigiškus šventimus penkiems marijonų klierikams. ~~bxx~~

Leidimai buvo gauti. Visa įvyko numatytu laiku ir tvarka.

77 GYVENIMAS IR ĮPROČIAI

Vysk. P. Būčys stengėsi pakelti Marijonų dvasinį gyvenimą į žavinčias augštumas, nurodydamas tam kelią savo trumpesniais ar ilgelesniais aplinkraščiais.

1949 m. vasario mėn. 11 d. aplinkraštyje jis aptarė keturis vienuolinio gy-

 venimo laipsnius: uolumas, ištikimybė, apsileidimas, dvasinis lavonas.

U o l u s i s dega noru tobulėti; sunkumų nesibijo, yra greitas skukotis, dažnai apsimarina.

I š t i k i m a s i s laikosi ištikimai įžadų; teisingai eina pareigas; mėgsta teisingumą, tik retai ir nenoriai ką nors daro virš pareigos.

A p s i l e i d u s i s nepaiso savo dvasinės pažangos; vengia sunkių nuodėmių, bet nevengia atleistinųjų nuodėmių; labai mėgsta patogumus.

D v a s i n i s l a v o n a s glūdi mirtinoje nuodėmėje; šv. Eucharistiją naudoja šventvagiškai, savo kaltes dengia veidmainyste, siekia nuo tikėjimo atskilimo ribos ir bręsta pragarui.

Todėl kiekvienas Vyresnysis turi žinoti, kad jis privalo eiti trilypes: tėvo gydytojo ir teisėjo pareigas.

Kaip tėvas, jis rūpinasi mylimus valdinius auklėti, kad jie siektų tobulybės, apsaugoti juos nuo išganymo priešų, besibraujančių nusikaltimų įstatams.

Gydytojo pareigas eidamas Vyresnysis rūpinasi valdinių kūno sveikata ir taiso jų dorines ydas.

Kaip teisėjas, jis budi, kad drausmė ir tvarka namuose viešpatautų, kad visi teisingai savo pareigas eitų. Reikalui esant, turi pritaikyti ir bausmes, kad valdiniuose neįsigalėtų ištižimas.

Tų pat 1949 metų vasario mėn. 27 d. vysk. P. Būčys paskelbė antrą aplinkraštį, duodamas pavyzdingo marijono dvasinį vaizdą.

Vienuolio dvasios rūmų grožį sudaro trys dieviškosios dorybės: tikėjimas, ~~vi~~ viltis ir meilė, 10 Dievo įsakymų pastovus ir nuoširdus laikymasis, teisingumu persunktas jo asmuo ir tiesos meilė. Pavyzdingo Marijono dvasiniai rūmai remiasi gerais ir stipriais įpročiais. Jų yra 15. Juos galima net įvertinti punktais. Tobulas vienuolis surenka visą 100 punktų. Vysk. P. Būčys įvertina pirmas penkias žemiau talpinamas dorybes-įpročius po 10 punktų kiekvieną, ir likusias 10 dorybių po 5 punktus kiekvieną.

Pavyzdingo vienuolio dorybės:

1. Neturto įžadas ir dorybė. 2. Klusnumo įžadas ir dorybė. 3. Skaistybės įžadas ir dorybė. 4. Uoli dvasia aukotis. 5. Puikybės, tuštybės ir išdidumo nėsimas sieloje 6. Susilaikymas nuo alkoholiniųsvaigalų. 7. Susilaikymas nuo rūkymo. 8. Pastovus noras tobulėti. 9. Darbštumas. 10. Dienotvarkės pastovus laikymasis.11.Išmintis. 12. Iškalba. 13. Pastovi dvasios pusiausvira. 14. Nusimanymas ekonominiuose reikaluose. 15. Rašytojo gabumai.

Tie Marijonai, kurie nesurenka minėtų dorybių 90 punktų, neturėtų būti renkami Augštesniųjų Vyresniųjų pareigoms, nei būti Generolo ar Provincijolo patarėjai, negali užimti naujokų vedėjo vietos nei būti Dvasinės Seminarijos profesoriai.

78 P A D A N G Ė M I S

Padalinus Amerikos Marijonų Provinciją į lietuvių šv. Kazimiero Prov nciją ir lenkų šv. Stanislovo Kostkos Provinciją, 1948 m. prie šv. Kazimiero Provincijos pasiliko šeši Namai-vienuolynai: Chicagos, Marian Hills, Marianapolio, Kenoshos, Avellanedos ir Milwaukee,Wis. Septintas Namas buvo įkūrtas juridiniai 1949 metais Berisso mieste, Argentinoje, šv. Vienuolių Kongregacijos potvarkiu 1949 m. spalio mėn. 26 d.N. 6903/49 ir Vyriausiojo Vadovo dekretu 1949 m. lapkričio mėn. 1 d.

Vyskupas P. Būčys išskrido iš Romos aplankyti šv. Kazimiero Marijonų Provincijos 1949 m. vasario mėn. 10 d., sustodamas Madride, Lisabonoje, Dakar(Afrikoje), Recife, Rio de Janeiro, ir atsirado Buenos Aires prieš pat vidunaktį vasario mėn. 17 d. Saulei tekant, jis jau buvo Avellanedos Namuose. Kanoninė vizita tęsėsi nuo vasario mėn. 25 d. iki kovo mėn. 31 d.

Iš Argentinos išskrido pirmadienį po Palmių sekmadienio, 1949 m. bal.11 d. Sustojo Montevideo, Rio de Janeiro, Belem, Trinidado St. Juan ir balandžio 12 d. 2:30 po pietų nusileido New Yorko orlaivių lauke, La Gardia.

Porą dienų pabuvęs pas kun.J. Balkūną Maspeth, N.Y., kartu su kun. J. Jančium traukiniu išvažiavo ir buvo Chicagoje balandžio mėn. 15 d.

Chicagos Namo kanoninę vizitą pradėjo bal. 17 d. ir ją baigė gegužės mėn. 2 d. Bet tuo pat metu buvo pradėjęs bal. 26 d. Marijos Kalnelių Namo vizitą: Seminariją, naujokyną, ūkį apžiūrėjo ir baigė geg. 11 d. Kenoshos ir MilwaukėsNamus vizitavo geg. 11-12 d.

Per Bostoną traukiniu pasiekė Brocktoną geg. 14 d. ir atvyko į Marianapolį gegužės mėn. 16 d. ir tuč tuojau pradėjo kanoninę vizitą. Ją baigęs geg. 25 d., kartu su kun. Jagminu, kun. J. Jakaičiu ir kun. K. Vengru geg.26 d. pasiekė Chicagą. Buvo sušauktas Provincijos Tarybos pilnaties posėdis. Jis tęsėsi keturias dienas geg. 27-30. Posėdžiuose dalyvavo Vyriausias Vadovas, vyskupas P. Būčys.

Provincijos Tarybos posėdžiams pasibaigus, įvyko keturių dienų VI Provincijos Kapitula.

79 SIELOVADA ARGENTINOJE

Kun. J. Jakaičio pastatytoji Aušros Vartų bažnyčia Avellanedoje turi septynis altorius, kurių trys buvo konsekruoti 1944 m. lapkričio mėn. 16 d.

Vyriausias Vadovas, aplankęs Avellanedos bažnyčią po trijų metų, rado joje pagerinimų: priešakinis didysis langas sužibo įvairiaspalviais angelais; įtaisyta bažnyčioje sakykla už 6.000 pesų; išskaptuotas šv. Kazimiero atvaizdas padabino altoriaus priešakį ir įtaisytas gražus marmurinis indas šv. vandeniui laikyti

Kas sekmadienį 10:30 val būna giedota suma su lietuvišku pamokslu. Skaitytinės šv. Mišios yra laikomos 7,8,9 val. Per jas būdavo sakomi trumpi ispaniški pamokslėliai. 1949 m. jie buvo atspaudžiami kartu su parapijos skelbimais ir padalinami žmonėms. Kadangi ji yra teritorialinė bažnyčia ir daug argentiniečių jai priklauso, Vizitatorius įsakė sakyti pamokslus ispaniškai, nesuprantantiems lietuviškai argentiniečiams. Aušros Vartų vizitos metu dirbo: klebonas kun.K.Vengras, kun. J. Baltrušaitis, kun. Pranas Garšva, kun. Kazimieras Černiauskas,kun. Juozas Grišans(latvis) kun. Pranas Brazys ir kun. Steponas Chojnacki(lenkas), stengdamiesi aprūpinti dvasinius reikalus įvairių ten gyvenančių tautų.

Vyskupas P. Būčys suskirstė visą plačią Aušros Vartų parapiją į šešis vikarijatus, kurių po vieną ar du privalo klebonas pavesti savo pagelbininkams kunigams apeiti, padaryti cenzą, susipažinti su žmonėmis ir juos globoti.

80 AVELLANEDOS MOKYKLA IR NAUJOKYNAS

1946 m. pirmoji Aušros Vartų parapijos mokykla buvo Marijonų vienuolyne. Ji sudarė gyventojams didelių nepatogumų, nes vaikai nėra pratę užsilaikyti tyliai. Jau tada, 1946 m. buvo pavesta Douilley y Cappagli sudaryti būsimos mokyklos planus. Mokykla pabaigta statyti 1948 m. Ji turi dvi dali: priešakinė turi apie 83 pėdas ilgio ir 23 pėdas pločio ir tiek pat augščio; antroji dalis turi 105 pėdas ilgio ir 34 pėdas pločio. Visas pastatas sudaro didelę raidę T. Pirmoje daly yra platūs gražūs laiptai su mokyklos administracijos kambariais. Pirmas antros dalies augštas turi 8 erdvius kambarius mokyklai, o viršuje -didžiulė salė. Šiai mokyklai pastatyti buvo išleista 295,878, 56 pesai, arba $73.969.64 dol., neskaitant inventoriaus daiktų. Vizitos metu Marijonai buvo skolingi mokyklos statytojams $26.840.50 dol. Tuo laiku mokykloje mokėsi 269 moksleiviai: 137 berniukai ir 132 mergaitės. Mokytojavo 9 mokytojos, kurių dvi Seserys Kazimierietės ir septynios Argentinos pilietės mokytojos.

Pramatoma, kad parapijai augant, teks statyti antrąją mokyklą ir atskirti berniukus nuo mergaičių, kaip yra kitose vietinėse mokyklose.

Naujokyną įkūrė vyskupas P. Būčys 1949 m. kovo mėn. 4 d.- šv. Kazimiero šventėje, pasirėmęs Apaštalų Sosto 1949 m. vasario mėn. 14 d. leidimu N.2179/49. Kovo mėn. 16 d. pradėjo aštuonių dienų rekolekcijas pirmieji keturi kandidatai ir jas baigę, paties vysk. P. Būčio buvo priimti į naujokyną kovo 24 d., savo auksinio jubiliejaus išvakarėse.

Naujolų vedėju paskyrė Vyriausias Vadovas kun. Pr. Brazį; bet jis negalės vykti į Provincijos Kapitulą, nei Namo Vyresnysis. Vysk. P. Būčys paprašė T. Provincijolo pakviesti į Kapitulą kun. J. Jakaitį, kad būtų galima tiksliau tartis sielovados reikalais ir darbų ateitimi Argentinoje.

Dvasiniai[?] reikalai laikai

81 ŠEŠTOJI PROVINCIJOS KAPITULA

Šeštoji Provincijos Kapitula prasidėjo iškilmingomis šv. Mišiomis 1949 m. gegužės mėn. 31 d. Jas laikė T. Provincijolas, kun. J. Jančius, o pamokslą Kapitulos nariams pasakė Vyriausias Vadovas, vysk. P. Būčys. Po Mišių nuaidėjo Seminarijos skliautais giesmė į Šv. Dvasią, prašant reikalingų malonių.

Ryto posėdis prasidėjo 10:30 val., sukalbėjus vysk. P.Būčiui maldą.

Tėvas Provincijolas pranešė įžangos žodyje, jog ši Kapitula turėjo būti 1945 metais, bet antrasis pasaulinis karas sutrukdė. Tuo metu Apaštalų Sostas paskyrė vyskupą P. Būčį toliau būti Vyriausiuoju Vienuolijos Vadovu, su teise pasirinkti Generalinius Tarybininkus; su kuriais kartu išrinko Provincijų Vyresniuosius ir jų Tarybas. Pritariant Generalinei Tarybai, yra sušaukta šeštoji Provincijos Kapitula Provincijos reikalų svarstyti, dalyvaujant joje Vyriausiam Vadovui, kurs dabar švenčia savo kunigystės auksinį jubiliejų. Toji sukaktis būtų Kongregacijai dar linksmesnė, jei jos trys Provincijos nebūtų pavergtos okupantų. Pasitikėdami Dievo Apvaizda, meldžiamės už prispaustųjų laisvę.

Dėl nuotolio ir kitų priežasčių negalėjo Kapitulon atvykti iš Argentinos naujokų magistras kun. Pr. Brazys nei Namo atstovas kun. V. Raitelis. Chicagos Namo atstovui kun. P. Činikui apsirgus ir gulint ligoninėje Waukegan, Ill., jo vietą Kapituloje užėmė kun.Pr. Skrodenis. VI Kapitula turėjo viso 15 narių: provincijolas kun. J. Jančius; kunigai:A. Jagminas,J. Pauliukonis, J. Vaškevičius,A. Mičiūnas, K. Stadalnikas, M.Jodka, A. Švedas, K.Matulaitis. K. Vengras ,J. Kuprevičius Pr. Skrodenis, P. Malinauskas, Ad Jeskevičius ir Albinas Gurklys.

Kapituloje dalyvavo garbingieji svečiai ir patarėjai: Jo Eksc. vysk.P. Būčys, kun. J.J. Jakaitis ir kun. J. Vaitkevičius.

Išrinkus balsų skaitytojus: kun. A. Gurklį ir kun.A. Švedą,Kapitulos sekretoriumi buvo išrinktas kun. K.Matulaitis ir jam padėjėjas kun. A.Jagminas.

Sudarytos trys komisijos: Pirmoji turėjo pateikti Kapitulai raštu pasiūlymus apie vienuolinį gyvenimą, pašaukimus, mokslą ir esamas įstaigas.

Antroji Komisija turėjo nurodyti, kaip administruoti turimus turtus ir duoti

ekonominės srities pasiūlymų.

Trečioji Komisija privalėjo suredaguoti pasiūlymus kaip vesti misijas,valdyti parapijas, naudoti spaudą bei įduoti atskirų narių sumanymus bei pasiūlymus. I Komisijoje dirbti išrinkti:kun.A. Švedas, kun.P. Malinauskas ir kun.J.Vaškevičius. II Komisijoje dirbo: kun.M. Jodka, kun.J. Pauliukonis ir kun. J. Kuprevičius. III Komisiją sudarė: kun. A. Miciūnas, kun. K.Vengras ir kun. K. Stadalnikas. Be to, buvo išrinkta Revizijos Komisija Provincijos knygoms patikrinti: kun. A. Jeskevičius, kun. Pr. Skrodenis ir kun. J. Kuprevičius.

Tėvas Provincijolas plačiai supažindino Kapitulos narius su Provincijos Namų ir narių padėtimi, kalbėjo apie vienuolinę drausmę ir vienuolinį gyvenimą, kaip jis reiškiasi šiuo tarpu, apie dabartinius ir ateities darbus Provincijoje.

Prov. Ekonomas kun.M. Jodka pranešė apie šių dienų ekonomines sunkenybes.

Vyskupui P. Būčiui pasiūlius, viešai buvo padėkota kun. A. Švedui už jo pavyzdingą veiklą. Toliau sekė atskirų Namų Vyresniųjų pranešimai apie jų valdžioje esančių Namų ir asmenų reikalus.

Vyriausias Vadovas, išklausęs Provincijolo ir Namų Vyresniųjų pranešimus, pasidžiaugė, kad Vienuolija daro pažangos, gerėja, nors dar daug kas liekasi atitaisyti ir blogybių šaknis pilnai išrauti. Ateityje reikia ruošti pavyzdingus vienuolius, rimtus darbininkus, būtinomis savybėmis ir vienuolinėmis dorybėmis apdovanotus.

Kapitula pašventė pusantros dienos tokiems klausimams, kaip sustiprinti visų Marijonų dvasinį gyvenimą, kaip turėtų būti auklėjami jaunuoliai juvenate, naujokyne, Seminarijoje, kaip vadovauti misijoms, valdyti parapijas. Sekantį posėdį pašventė spaudos reikalams,išnagrinėdami kryptį, techniką, ekonomiją, leidžiant dienraštį "Draugą", savaitraštį "Laivą", mėnesinį "The Marian" ir Argentinoje nuo 1948 metų dvisavaitinį "Laiką", spaudžiant bei platinant knygas. Gale buvo pasitarta ir apie naujo centrinio vienuolyno, spaustuvės, High School statybą Chicagoje prie Kilbourne Avenue, tarp 63 St. ir Marquette Rd.

Revizijos Komisijai padarius nuodugnų pranešimą su pastabas lydinčiais patarimais, sekė kitų Komisijų pasiūlymai.

Šeštoji Provincijos Kapitula pripažino pirmuoju savo nutarimu, kad yra pastebimas šv. Kazimiero Provincijos narių tarpe kyląs egoizmas su liberalizmu; daugėja narių, kurie sau ješko įvairiausių lengvatų, malonumų, o vengia pareigų ir atsakomybės. Kapitula ragino Namų Vyresniuosius budėti ir dažniau priminti savo valdiniams įstatų 10 nr., būtent, iš kokių narių turi susidaryti Kongregacija: "Pirmiausia tesistengia pasižymėti: savęs atsižadėjimo bei pasiaukojimo dvasia, nuolankumu, maldingumu ir darbštumu, gyvu bei tvirtu tikėjimu ir karšta meile; savitarpio broliška vienybe ir tobulu Vyresniesiems pasidavimu; apaštalavimo dvasia ir veikliu uolumu."

Birželio mėn. 2 d. po pietų ir visą birželio mėn. 3 d. sekė siūlomų nutarimų svarstymas; kai ką juose papildžius, pakeitus buvo priimti Kapitulos kaip direktyva įvairiopai veiklai iki sekančiai Provincijos Kapitulai. Viso buvo padaryta 112 nutarimų. Paskutinis jų liečia Argentiną. Kapitula, pagyrusi savųjų misijonierių veiklą Argentinoje, patvirtino Avellanedos Namo prašymą, kad būtų įkūrtas Marijonų Namas Rosario mieste ir Berisso mieste, o po tam, kad būtų einama prie naujos Pietų Amerikos Provincijos sudarymo, įkūrimo.

Provincijos VI Kapitula baigė savo darbą birželio mėn. 3 d. 8 val. vakare, kai visi Kapitulos dalyviai pasirašė Kapitulos nutarimus ir protokolą.

Kaip tiesioginė tų nutarimų išdava buvo tais pat 1949 m. įkurtas (juridiniai) šv. Vienuolių Kongregacijos leidimu ir Vyriausiojo Vadovo dekretu Berisso Namas ir buvo pradėta tartis su Rosario Ganytoju. Avellanedos Vyresniuoju buvo paskirtas kun. J. J. Jakaitis.

Iš Generalinės Tarybos buvo gautas pranešimas, kad šv. Kazimiero Provincijos 22 kunigai buvo įrašyti į Kunigų Misijų Sąjungą ir kad jiems yra gauta didelės privilegijos septyneriems metams (1949.V.27-1956.V.27)

82 KUN. J U O Z A P A S V A I T K E V I Č I U S

Šešioms savaitėms praėjus nuo Kapitulos, Dvasinėje Marijonų Seminarijoje mirė nuo širdies smūgio kun. Juozapas Vaitkevičius, dogmatinės teologijos profesorius, Seminarijos Dvasios Tėvas, Namo ir Generalinės Tarybos narys, 1949 m. liepos mėn. 17 d.

Kun. J. Vaitkevičius buvo gimęs 1880 rugsėjo mėn. 30 d. Šunskų parapijoje, Lietuvoje. Pradžios ir gimnazijos mokslus ėjo Marijampolėje. Jausdamas pašaukimą į kunigus, įstojo į Varšuvos Dvasinę Seminariją, baigė jis ten filosofiją ir teologiją ir 1903 m. balandžio mėn. 19 d. buvo įšvęstas į kunigus. Pagilindamas savo teologijos mokslus, išvyko jis į Šveicarijos Friburgą. Baigė Universitetą, gaudamas teologijos daktaro laipsnį.

Savo dvasinės tobulybė siekdamas, jis buvo įstojęs į Tėvų Dominikonų naujokyną, bet sužinojęs, kad slapta yra atnaujinta Marijonų Vienuolija ir kad jos naujokynas yra atkeltas į Friburgą, 1911 m. jis pasiprašė kun. prof. Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus ir buvo priimtas į Marijonų naujokyną tais pat 1911 metais. Sekančiais metais padarė pirmuosius laikinus įžadus, o amžinuosius - 1915 m. rugpiūčio mėn. 10 d.

Per visus savo gyvenimo metus jis buvo žymus žmogus, geras kunigas, garsus pamokslininkas, rašytojas ir profesorius, skambus misijonierius ir pavyzdingas vienuolis. Daug jis padėjo Vilniaus vyskupui Jurgiui Matulevičiui, būdamas jo asmeninis kapelionas. 1923 m. jis dėstė dogmatinę teologiją Kauno Universitete. Kai buvo paskirtas Marijampolės Marijonų Namų Vyresnysis, vienuolynui uždėjo antrą augštą ir įvedė vienuolyne centralinį apšildymą, tuo metu labai retą pagerinimą Lietuvoje, ir pastatė tvirtus ir gražius Marijonų Gimnazijos rūmus Marijampolėje.

1925-1931 metais buvo Amerikoje ir su misijomis, konferencijomis, paskaitomis apvažiavo beveik visas lietuvių parapijas. Sugrįžęs Europon, dirbo Romoje ir Lietuvoje.

Kai 1936 m. mirė Marijonų Dvasinės Seminarijos Rektorius, kun. V. Kulikaus-

kas, jis atvyko Amerikon ir buvo Seminarijos Rektorius kol buvo išrinktas Generalinės Tarybos nariu.

Devyneriems metams praėjus, trečiu kartu jis atvyko Amerikon. Marijonų Seminarijoje dėstė dogmatinę teologiją ir buvo Seminarijos Dvasios Tėvas.

Kaip rašytojas jis pasižymėjo giliais pamokslais, rašytais į kunigų žurnalus; davė keturių tomų veikalą - mąstymus ištisiems metams, pavadinęs juos "Gyvoji Dvasia". Yra parašęs keleta kitų knygelių, k.a. "Intronizacija". "Gyvoji Dvasia" pamatė pasaulį jau po autoriaus mirties, veikalo leidimą gausiai parėmus jo draugui, kun. Pranciškui Juškaičiui.

Jis buvo gilus teologas ir dvasinio gyvenimo žinovas; doro gyvenimo pavyzdžiu, gyva iškalba ir noru padėti sieloms labiau pažinti Dievą, Jo valią, Jo apreikštas tiesas, darė klausytojams gerą, deramą įspūdį.

1947-9 metais jis buvo Generalinės Tarybos antrasis Patarėjas ir atstovavo Lietuvos Provinciją. Vyskupas P. Būčys dalyvavo jo laidotuvėse.. Iš Aušros Vartų bažnyčios palydėtas gausiai susirinkusių žmonių, vienuolių ir kunigų, jis buvo palaidotas šv. Kazimiero kapinėse Marijonams paskirtoje vietoje, Chicago,Ill

83 Š V E N T I E J I   M E T A I

Šventieji Jubiliejaus Metai buvo paskelbti ir pradėti popiežiaus Pijaus XII Kūčių dieną, 1949 m. Tose retose iškilmėse dalyvavo Marijonų Vyriausias Vadovas, vysk. P. Būčys. Iš žymesniųjų lietuvių buvo p. St. Lozoraitis, p. Z. Ivinskis.

Iš viso pasaulio ėmė plaukti, skristi ir važiuoti maldininkai Romon. Iš Argentinos atvyko Rosario arkivyskupas Kardinolas Caggiano. Su juo pasimatė vysk. P. Būčys 1950 m. sausio mėn. 3 d. Atsižvelgdamas į Avallanedos Namo Kapitulos ir šv. Kazimiero Provincijos VI Kapitulos nutarimus, jis paprašė Kardinolo Coggiano, kad leistų Marijonams kūrtis Rosario mieste ir kad būtų galima aprūpinti ten esančių lietuvių dvasinius reikalus. Kardinolas sutiko.Namas buvo įkūrtas 1950 metais. Šv. Kazimiero Provincijos Taryba tuo tarpu buvo kitokios nuomonės.

Ji norėjo nesiskubinti su Rosario Namo kūrimu. Kilus tarp Provincijos Tarybos ir Vyriausiojo Vadovo neaiškumams, vyskupas P. Būčys, šventųjų metų proga, pakvietė Romon atvykti Tėvą Provincijolą pavasarį, o rudenį - pirmąjį Provincijos Tarybininką klausimams aptarti. Daug buvo išsiaiškinta, bet pasiliko kartelis...kai valdiniai kėlė juridinius samprotavimus, pasistatydami augščiau už Vienuolijos Generolą. Jam net teko sujieškoti ir pacituoti Apaštalų Sosto Komisijos Kanonų Teisynui aiškinti 1919 m. lapkričio mėn. 4 d. ištarmę, kad "rinkimų teisė yra duota vienuolinės šeimos gerovei", o apie tai sprendžia Vyriausias Vadovas.

84 R O S A R I O N A M A I

Iš Argentinos sostinės Buenos Aires į Rosario miestą traukiniu reikia važiuoti 4-5 valandas. Jis turi apie pusę milijono gyventojų ir yra antras Argentinos miestas savo didumu.

Lietuvių buvo Rosario mieste jau prieš pirmąjį pasaulinį karą. Daug daugiau jų atvyko 1924-26 m. Lietuvių buvę net keletas tūkstančių, bet bedarbei užėjus, daug jų persikėlė į Buenos Aires.

Tėvai Marijonai pradėjo lankyti Rosario lietuvius 1939 metais, tai vienoje, tai kitoje bažnyčioje laikydami jiems pamaldas, klausydami išpažinties. Pirmas Marijonas čia atvyko kun. K.Vengras ir apsigyveno 1949 m. lapkričio mėn. 29 d. prie Buen Pastor koplyčios. L950 m. atvyko į Rosario kiti du Marijonai: kun. J. Grišans ir kun. J. Duoba. Mieste yra kunigų stoka. Marijonai buvo prašomi padėti vietos klebonams. Mieste yra mergaičių pataisos namai su 400 įnamių. Jas dvasiniai aptarnauti buvo pavesta Tėvams Marijonams. Be to, prisiėjo kapelionauti didžiulėje mergaičių mokykloje, o kun. Dr. J. Duoba buvo pakviestas į Dvasinę Seminariją šv. Rašto dėstyti.

Devynis mėnesius pagyvenę, kai jau buvo įkūrti juridiniai Namai, apsipažinę su apylinkę, įsigijo Marijonai Rosario mieste žemės plotą 3460 ketvirtainių metrų arba apie 4.000 kv. yardų. Tame žemės sklype buvo tartasi statyti Marijonų Vienuolyną, bažnyčią ir kitus parapijai reikalingus pastatus.

85 GENEROLO NAŠTA

Dviejų rūšių klausimai ~~sunkino~~ slėgė Tėvo Generolo širdį ir sunkino jo pareigų naštą. 1. Dvasinės tobulybės siekdami Vienuolijos nariai savo žmogiškose pastangose pajunta trūkumų, kurie kenkia ir atskiriems nariams ir visai Vienuolijai. 2.Pavieniai nuotykiai su vienuoliais, kurie parodo darbštumo, sveikos savigarbos, ar kitų dorybių stoką. Pavyzdžiui, Tėvas Generolas negalėjo suprasti kai kurių elgsenos, kai po kelis mėnesius neatsakydavo į jo laiškus. Jis sau taikė jų apsileidimu rodomą nepaisymą, gal panieką, o pas apsileidėlius jis matė išdižią puikybę. Dėl to jis sielojosi.

1950 m. birželio mėn. 16 d. aplinkraščiu pranešė Vyriausias Vadovas, visiems šv. Kazimiero Provincijos nariams, kad šv. Metų proga apsilankęs Romoje Tėvas Provincijolas į trumpą laiką išsiaiškino su Generaline Taryba ir Vyriausiu Vadovu bėgamuosius reikalus, o jų tarpe buvo: a) geresnis Marianapolio mokyklos sutvarkymas; b) kaip naudingiau atlikti sielovados darbus parapijose; c)našesnis būdas misijoms skelbti parapijose; d) kaip pakelti augščiau prigimtines Amerikoje brangintinas dorybes, k.a. darbštumą, sveiką savigarbą, vengiant puikybės. Tiems dalykams įgyvendinti reikia, kad Vyresnieji budėtų ir padėtų valdiniams dvasinės tobulybės siekti.

To pasimatymo su Tėvu Generolu norėjo ir kun. J. Jančius, nes 1950 m. pavasaryje turėjo įvykti sekantiems trejiems metams pareigūnų rinkimai. Apie juos jis rašė vysk. P. Būčiui 1950 m. liepos mėn. 16 d., pranešdamas rinkimų padarinius ir prašydamas Generalinės Tarybos rinkimus patvirtinti. Buvo susidarę kai kurių neaiškumų dėl 2-3 asmenų. Kol laiškais išsiaiškinta, atėjo ruduo. Nors visi Provincijos pareigūnai buvo savo vietose vasarą, bet pilnas jų sąrašas paskelbtas buvo "Laive" tik spalio mėn. 14 d. laidoje.

Chicagos Namo Vyresnysis paskirtas buvo kun. A. Miciūnas ir jam buvo pridėta pareiga vadovauti dienraščiui "Draugui". Pirmas Namo patarėjas ir Lietuviškos Knygos Klubo vedėjas paskirtas kun. K. Matulaitis. Antras patarėjas ir Aušros

Vartų parapijos klebonas - kun. J. Kuprevičius. "Laivo" redaktoriai paskirti: kun. V. Bagdonavičius ir kun. V. Parulis. "The Marian" redaktorius - kun. P. Činikas. Statybos Fondo Vedėjas ir Marijonų Bendradarbių Dvasios vadas -kun. V. Andriuška. Aušros Vartų parapijos vikaras - kun. J. Šaulys.

Marian Hills Namo Vyresnysis buvo paskirtas kun, J. Pauliukonis. Dvasinės Seminarijos Rektorius ir profesorius - kun. J. Vaškevičius. Naujokų vedėjas - kun. A. Švedas. Namo ekonomas - kun. Pr. Skrodenis. Be to, paskirti profesoriauti Seminarijoje kunigai:M. Urbonavičius,K. Stadalnikas, P. Malinauskas, Val. Atkočius, V. Rimšelis.

Marianapolio Namo Vyresnysis ir Kolegijos Direktorius buvo paskirtas kun. J. Petrauskas. Mokyklos vedėjas(principal) - kun. P. Barauskas. Kiti mokytojai-kunigai:A. Jeskevičius,A. Ignotas, A. Šeputa, A. Gurklis, E, Budreckis. B. Vaišnoras, L. Brazauskas. Marianapolio Namui buvo priskirti misijonieriai: kun.A. Mažukna ir kun. Pr. Bulovas.

Kenosha, Wis. Namo vyresnysis ir klebonas kun. A. Jagminas. Vikaras - kun. B. Uždavinys.

Milwaukee, Wis. Namo Vyresnysis ir šv. Gabrieliaus par. klebonas - kun. J. Dambrauskas.

Plano, Ill. ir Bristoll, Ill parapijų globą apėmė kun. J. Savukynas ir kun. P. Remeika.

Niagara Falls, N.Y, šv. Jurgio parapijos administratorius - kun. J. Augūnas.

Avellaneda Namo Vyresnysis ir Aušros Vartų par. klebonas -kun.J.J.Jakaitis. "Laiko" redaktorius ir naujokų vedėjas - kun. Pr. Brazys

Tais metais tyliai praėjo vyskupo P. Būčio 20 metų konsekravimo vyskupu sukaktis. Jis tapo Rytų Apeigų vyskupas 1930 m. liepos mėn. 6 d.

Generalinės Tarybos pritarimu buvo perkelta Provincijolo gyvenamoji vieta iš Marian Hills į Chicagą 1950 m. rugsėjo mėn. 11 d.

131 Generalinės Tarybos nutarimu 1950 m. rugsėjo mėn. 25 d., kun. K. Matulaitis buvo išrinktas Tarptautinės Marijonų Kolegijos Romoje Dvasios Tėvas. Jis, sutvarkęs reikalus ir dokumentus, nuvyko Romon 1950 m. lapkričio mėn. 27 d., palikęs Chicagoje Lietuviškos Knygos Klubu rūpintis kun. V. Bagdanavičiui.

86 LIETUVIŠKOS KNYGOS KLUBAS

Lietuviškos Knygos Klubas yra gimęs Chicagoje 1947 m. gegužės mėn. 27 d., kai to klubo organizavimas buvo pavestas T. Provincijolo kun. K. Matulaičiui.

Norėta sudaryti tris tūkstančius Lietuviškos Knygos Klubo narių ir užtikrinti geriausių knygų leidimą. Klubo nariai už $5.00 metinį įnašą gauna knygų už $7.50. Jas gali pasirinkti . Vėliau leista LKK nariams imti tomis pat sąlygomis visas "Draugo" knygyne esančias "Draugo" leistas knygas. Iš karto LKK veikė savarankiškai, o vėliau jis prisijungė prie "Draugo", pavesdamas visą administracinį darbą, knygų siuntą ir pinigų atsiskaitymą "Draugo" administracijai.

Įvykusiame 1950 m. kovo mėn. 5 d. Marijonų Bendradarbių Seime kun. K. Matulaitis pranešė, jog LKK turi 565 pastovius narius ir kasoje $1,200.00 knygoms leisti. Tų pat 1950 metų rudenį Lietuviškos Knygos Klubą globoti pasiėmė kun. V. Bagdonavičius.

Iki šių 1956 m. Lietuviškos Knygos Klubas yra išleidęs sekančias knygas:

Angelai, Aštuoni lapai, Aukso Ruduo, Dulkės Raudonam Saulėleidy, Gestanti Saulė, Gintariniai Vartai, Gyvoji Dvasia I, II, III ir IV tomai, Istoriniai Padavimai, Kelionė (Tyruolio), Kelionė (Landsbergio) Kiškučio Vardinės, Lenktynės su šėtonu, Likimo Žaismas, Lietuviškos Pasakos, Lietuvių Poezijos Antologija, Marijos Žodis Fatimoje, Marija Danguje ir Žemėje, Namai ant Smėlio, Negastis, Nemunas, Ora pro Nobis, Partizanai už geležinės uždangos, J. Pautienius, Pavasaris prie Varduvos, Pietų Kryžiaus Padangėje, Pirmasis Rūpestis, Popiežiaus Celestino Laiškai, Raidžių Pasėliai, Saulutė Debesėliuose, Saulės Laikrodžiai, Saulės Takas, Sodas už Horizonto, Sūnus Palaidūnas, Šventųjų Gyvenimai, Trumpa Diena, Urviniai Žmonės, Už Spygliuotų Vielų, Vidurnakčio Vargonai, Žmonijos Likimas šv. Jono Apr. Kn.

Viso išleista 43 knygos su apie 13.000 spaudos puslapių už $115.50. perkamaja kaina.

87 S T A T Y B O S   K O M I S I J A

Tėvų Marijonų Bendradarbių Seimas, įvykusis 1949 m. vasario mėn. 20 d., išrinko Tėvų Marijonų Statybos Komisiją, "kad ji padėtų Tėvams Marijonams pastatyti reikalingą augštesniąją mokyklą lietuviams berniukams, spaustuvę lietuviškiems laikraščiams ir knygoms spausti, lietuvių visuomenės veiklai salę, Marijonams vienuolyną su koplyčia."

Pirmąją Komisiją sudarė dvylika narių-veikėjų. Tų pat 1949 m. gegužės mėnesį įvykusiame Dvasinėje Marijonų Seminarijoje susirinkime buvo priimti į Kmisiją, ją praplečiant, nauji 9 veikėjai. Pirmoji Komisijos Valdyba buvo sudaryta iš 4 asmenų

1949 m. gruodžio mėn. 4 d. Vyčių salėje įvyko Statybos Komisijos ir lietuvių katalikų draugijų pirmininkų ir draugijų atstovų jungtinis susirinkimas. Čia pat buvo sudaryta Statybos Komisija iš 30 žmonių. Komisija susirinko 1949 m. gruodžio mėn. 9 d. "Draugo" Namuose. Buvo sudaryta Valdyba, priimtas veiklos planas; ~~buvo~~

Su tuo planu Statybos Komisija atėjo į 1950 metų kovo mėn. 5 d. Tėvų Marijonų Bendradarbių Draugijos Seimą. Seimas, apsipažinęs su Komisijos darbais ir sumanymais bei jos pradėtais darbais, nutarė: Statybos Garbės Direktoriais skelbti visus kunigus klebonus, kurie savo patarimais ir palankumu dedasi prie Statybos Komisijos darbų. Be to, Seimas pageidavo, kad Garbės Direktoriais būtų pakviesti žymesnieji lietuviai veikėjai, pramoninkai, biznieriai, profesijonalas. Seimas pritarė ir įgaliojo Statybos Komisiją ir Statybos Direktorius sekmingai pravesti numatytuosius darbus. Tą darbą pradėti su 1950 metų Seimu. Seimo metu buvo suaukota $ 10,144.30.

Statybos Komisija pakvietė ir apsiėmė būti Statybos Garbės Direktoriai: Prel. kun. B. Urba, Prel. kun. A. Briška, Prelatas kun. Ig. Albavičius, Konsulas Dr. P. Daužvardis, Teisėjas J. Zuris, Kan. kun. J. Paškauskas, kun. A. Martinkus, ku. An. Linkus, kun. J. Šaulinskas, kun. J. Čužauskas, kun. M. Švarlys, kun. J. Černauskas, kun. P. Katauskas, kun. P. Gasiūnas, Advokatas Pr. Mast, Advokatas J. Grish, bankininkas Jonas Brenza, p. Justinas Mackiewicz ir p. S. Balzekas.

Statybos Direktoriai buvo: Kap. Wm.Balswick, Edward Krause, Al. Kumskis, Petras Metrick, Petras Kiaulėnas, Dr. Jonas Simonaitis, Antanas Rudis, Marija Rudienė, E. Shaulis, A. Poškienė, P.Šliogeris, Helena Širvinskienė, C. Yerkes, J. Satunas, Jonas Skelly, K. Skelly, F. Pumputis, J. Kass, A. Kissel, Jonas Stoškus, A. Paukš-tis,S. Staniulis,Ann Bukantis, Dr. P. Atkočiūnas, kun.Dr.J. Vaškevičius, A. Lubert, A. Yoncha, J. Mozeris, A. Daugirdas, Jonas Phillips, Betty Phillips. M. Bobelytė, ~~xx~~ A. Valaitis, A. Jesulaitis, kun.C. Juršėnas, kun. A. Stašys, Jonas Pakkel,Sr., Jonas Pak el, Jr., S. Kane, A.ir H. Skrabutis.

Statybos Spaudos Komisijoje dirbo:

Leonardas Šimutis, kun. Dr. J. Prunskis, kun. Dr. K. Matulaitis, kun. A. Miciūnas, Stasys Pieža, kun. K. Barauskas, kun. P. Činikas, kun. V. Parulis,Ignas Sakalas.

Statybos Komisijos Vadovybę sudarė:

pirm. Vincas Shaulis, vice-pirm. kun. Dr. V. Andriuška, sekretorė Virginija Nausėdaitė, nariai: Vytautas Galvydis, Dr. C. Bobelis, Dr. Z. Danilevičius, Jonas Williams, Eloise Mack ir Virginija M. Balniūtė.

Vadovybės Vykdomąjį Komitetą - Valdybą sudarė:

Pirmin. Petras P. Gaddy, vice-pirm. Advokatas Kaz. Chesnul, antras vice-pirm Juozapas Jatis, prot. raštininkė Virginija M. Balniūtė, finansų rašt. Albina Mickaitė, kasininkas kun. Jonas J. Jančius.

Visos Statybos Komisijos vykdomasis sekretorius buvo kun. Dr. V. Andriuška. Tiesa, visi įvairių Statybos Komisijos padalinių nariai dirbo, bet už visus daugiau darbo, rūpesčio ir pastangų įdėjo kun. A. Andriuška. Per penkerius veiklos metus Statybos Komisija sudarė svarbią statybai pradžią, įnešdami kasininkui gryno pelno $110.464.76. Centrinio vienuolyno su koplyčia ir"Draugo" spaustuvės statyba prasidėjo 1955 m.liepos mėn. 10 d. ir 1956 m. rugsėjo 30 d. įvyko naujoje koplyčioje Tėvų Marijonų Bendradarbių metinis Seimas. Visa statyba kaštavo apie ~~725.00~~ 725.000.oo dol. Kad statyba įvyktų, Marijonai buvo priversti parduoti dalį turėtos žemės ir užsitraukti didelę skolą.

88 N A U J O J E V Y S K U P I J O J E

Marijonų Dvasinė Seminarija atsirado naujoje vyskupijoje, Joliet,Ill.,kuri buvo įkurtą 1948 m. gruodžio mėn. 11 d. Pirmasis naujos vyskupijos Ganytojas, Jo Eksc. vyskupas Martynas D. McNamara,DD.,gavęs valdyti Chicagos priemiesčius ir kai kuriuos artimus miestelius, rado, jog stokoja kunigų,smarkiai augančiai katalikų visuomenei aptarnauti, ypač kad visų kunigų trečdalį sudaro įvairių vienuolynų nariai. 1954-5 m. Vyskupija turėjo 122.416 katalikų, išsisklaidžiusių 4.218 ketvirtainių mylių plote.

Kai po kelerių metų netoli Marijonų Seminarijos įsikūrė apie 100 katalikiškų šeimų, vyskupas McNamara paprašė ir raštu pavedė vadinamą "Tri-State Mission" aptarnauti Marijonams. Neturėdami savo parapijos nei savo bažnyčios, šios misijos katalikai sekmadieniais atvyksta į Marijonų Seminariją 8 val ir 10 val. šv. Mišių išklausyti ir jiems sakomo pamokslo išgirsti. Misijos vedėjas yra kun. St. Saplis

Joliet vyskupijoje yra Kendall county apie 600 ktv. mylių. Visoje toje apskrityje gyvena apie 1,400 katalikų trijuose miesteliuose: Plano, Bristol ir Oswego, Ill. Ganytojas pavedė visą apskritį aptarnauti Marijonams. Marijonai įkūrė Plano,Ill. Namus 1955 m., paskyrę ten tris kunigus: kun. Joną Savukyną, kun. Vincentą Raitelį ir kun. Joną Vilutį.

Taip pat Vienuolijos Namai buvo įkūrti Niagara Falls, N.Y. 1953 metais. Ten Marijonai patarnavo šv. Jurgio parapijai jau nuo 1940 m., bet tik vėliau, padarius tuos Namus misijonierių centru, susidarė sąlygos Namus įkūrti. 1956 m. Namo Vyresnysis ~~xxxxxxxxxx~~ buvo kun. J. Mačiulionis, o klebonas, kun.J. Augūnas.

Daug liūdesio sukėlė Amerikoje atėjusi iš Lietuvos žinia, kad garsus misijonierius, kuris skersai išilgai buvo pervažiavęs su misijomis Amerikos lietuvių parapijas, kun. Pijus Andziulis, mirė Marijampolėje 1950 m. birželio mėn. 20 d. ir kad jis buvo palaidotas Marijampolėje birželio 23 d.

89 DEGANČIOS AKYS

Kun. Pijus Andziulis turėjo gražią iškalbą, griausmingą balsą ir degančias Dievo meile akis. Ugninga karšta kalba jo pasakytas Dievo žodis guodė, ramino ir prie Dievo kėlė klausytojų širdis. Per misijas būdavo apgulta jo klausykla, ir jis savęs nesigailėjo,- dirbo už kelis. Švento gyvenimo pavyzdžiu, tėviška širdimi daugeliui padėjo susitaikyti su Dievu ir žmonėmis. Visada apsimarinęs, būdamas giliai pamaldus, skelbė galingu balsu Kristų Prikryžiuotąjį ir visus kvietė į atgailą. Mielai klausydavo jo ir šviesuoliai ir praščiokėliai.

Kun. Pijus Andziulis gimė Smalinyčios kaime, Paežerių valsčiuje, Lietuvoje, 1870 m. balandžio mėn. 14 d. Mirė, eidamas 81 gyvenimo metus.

Pradžios mokslus ėjo Paežerių mokykloje, paskui -Suvalkų progimnazijoje. Prieš išeidamas kariuomenėn, Marijampolėje išlaikė kvotimus į penktąją Gimnazijos klasę. Turėjo tarnauti rusų kariuomenėje 1891-1894 m. Baigęs karinę tarnybą, 1895 metais įstojo į Dvasinę Seinų Seminariją; ją baigė ir buvo išvęstas kunigu 1900 m. birželio 9 d.

Pirmus septynerius metus vikaravo Naumiestyje, Skriaudžiuose, Silvanovcuose, Pilypave ir Rudaminoje. 1908 m. buvo paskirtas Veiverių Mokytojų Seminarijos kapelionu. Prasidėjus pasauliniam karui 1914 m.,turėjo kartu su Mokytojų Seminarija vykti į Vilnių, paskui į Soročenus ir 1917 m. į Riasną, Ukrainoje. Į Lietuvą sugrįžo 1918 m. spalio mėnesio gale į įstėjo į atnaujintos Marijonų Vienuolijos naujokyną Marijampolėje. Pirmuosius vienuolinius į įžadus padarė 1919 m. lapkričio mėn. 1 d., o amžinuosius - 1924 m. birželio 24 d.

Būdamas Marijampolėje, suorganizavo Marijampolės Ukininkų Sąjungą, kuri greitai išsiplėtė į visą Lietuvą, perkeldama savo centrą į Kauną.

Laisvoje Lietuvoje greit atgijo žmonių dvasinis gyvenimas. Klebonai graibstė misijonierius. Tarp labiausiai pageidaujamų buvo kun. Pijus ir jo draugai: kun. J. Vaitkevičius, kun. Antanas Petrauskas ir kiti. Visi trys yra pažįstami Amerikos lietuviams, nes jie šaukiami Amerikon, vienas po kitam atvyko į misijų darbą.

Kun. Pijus Andziulis atvyko Amerikon 1923 m. kartu su kun. A. Cbkoto. Abudu dirbo iki 1925 m., kol buvo atšaukti į Lietuvą, o jų vieton buvo pasiųsti nauji misijonieriai: kun. J. Vaitkevičius ir kun. L. Draugelis, o kiek vėliau ir kun. Antanas Petrauskas.

Misijonierių darbu naudojosi Amerikos lietuviai, o atlyginimu už darbą - Lietuvos Marijonų Provincija. Ten ėjo būtinos statybos. Marijampolėje daugėjo vienuolių; reikėjo uždėti vienuolynui antrąjį augštą; reikėjo statyti vėliau išgarsėjusią augštu mokslu Marijonų Gimnaziją. Tiems reikalams buvo panaudotos misijonierių gautos dovanos, aukos ir jiems teikiamas atlyginimas už darbą.

1925 m. kun. P. Andziulis buvo paskirtas Marijampolės Namo Vyresnysis. Paskui buvo parapijos klebonas Marijampolėje, Kauno Namo Vyresnysis, Žemaičių Kalvarijos Namo Vyresnysis ir Lietuvos Marijonų Provincijos vadas - Provincijolas.

Anot gautų Amerikoje žinių, jis buvo išvežtas 1949 metais į Maskvą, kaip buvo teigiama "ilgesnėms rekolekcijoms"; bet iš ten jam pavyko sugrįžti į Lietuvą ir joje jis mirė, visiems jį pažinojusiems palikęs švento gyvenimo ir darbštaus vienuolio pavyzdį.

90 N U S V I R U S I   G A L V A

Vyskupas P. Būčys džiaugėsi, kai sužinojo, jog Avellanedoje padariusis pirmuosius vienuolinius įžadus klierikas Vytautas Palubinskas yra siunčiamas į Romą kunigo mokslu eiti. Tą įvykį jis atžymėjo savo laiške Amerikos Tėvui Provincijolui, pabrėždamas didelį Provincijos nuopelną, kad įvykdė Popiežiaus Pijaus XI pageidavimą.

Bet ne visi Argentinos reikalai ėjo sklandžiai 1951 metais. Rosario Vyresnysis buvo atsisakęs rodyti Avellanedos Vyresniajam , kuris buvo tam įgaliotas paties Vyriausiojo Vadovo, savo Namo kasos knygas. Tas nesusipratimas buvo lengvai išrištas, kai buvo pristatytas Tėvo Generolo raštas.

Tuoj pasidarė antras nesusipratimas: Rosario Vyresnysis , sumanęs statyti vienuolyną ir bažnyčią Rosario mieste, paprašė T. Generolo leidimo, kad galėtų paimti toms statyboms paskolą 300.000 pesų ($ 75.000 dol), nieko nepaminėjęs, kad tą patį prašymą jis yra pasiuntęs ir šv. Kazimiero Provincijos Vadovybei. Ji, gavusi ne visai tvarkoje Rosario Vyresniojo raštus,paabejojo,kad juridiniai priklausąs Rosario Namas ir atsisakė leisti užsitraukti paskolą statyboms. Tuo pat beveik laiku Ch icagos Namo vadovybė raštu prašė Provincijos Tarybą, kad būtų statoma dienraščiui "Draugui" ir kitiems laikraščiams spausti naują spaustuvė ir centrinis Marijonų Namas Chicagoje. Šis reikalas atrodė skubesnis, jam Provincijos Taryba pritarė. Sujieškota buvo gana patogi spaustuvei vieta; žemės sklypas turėjo ilgio 285 pėdas ir pločio 140 pėdas. Deja, kuriam laikui praėjus, buvo pranešta, tiesa neoficialiai, kad Arkivyskupijos Kūrija nenorinti, kad Marijonai kūrtų antrą savo vienuolyną Chicagoje. Apie tai pranešė Tėvui Generolui vienas "Draugo" redaktorių. Chicagos statybos klausimas laikinai buvo pakibęs ore.

Tėvas Generolas pajutęs nemažos sau opozicijos ir Generalinės Tarybos narių tarpe, kai dėl savo apkurtimo neviską galėjo tinkamai nugirsti pasitarimų metu, netobulai veikiant klausai sustiprinti aparatui, gerai ir ilgai dalykus apgalvojęs ir atlaikęs rekolekcijas, parašė ir 1951 m. kovo mėn. 10 d. įteikė šv. Sostui atsistatydinimo prašymą, to savo veiksmo priežastį paduodamas savo senatvę (79), apkurtimą ir per ilgą vadovavimą Kongregacijai(1927-1933; 1939-1951).

Šv. Vienuolių Kongregacija panorėjo turėti daugiau žinių. Vysk. P. Būčys jas pateikė. 1951 m. gegužės mėn. 18 d. jis sulaukė pranešimą, kad Šv. Tėvas priėmė jo atsistatydinimą iš Vyriausiojo Vadovo pareigų. Tą pat dieną vysk. P. Būčys paskelbė Romos Namo marijonams šv. Tėvo sprendimą trimis kalbomis: lotyniškai,lietuviškai ir lenkiškai, įsakydamas ypatingas maldas į šv. Dvasią ir Nekaltąjį Prasidėjimą kol bus išrinktas naujas Vyriausias Vadovas.

Jis apibudino padėtį Romos Namo vyresniajam 1951 m. bal. 29 d. šitaip: "pas mus namuose kai nusikalsta vienuolis ir jį pabara Vyresnysis, tai atsiranda

pabartojo užtarėjų, kurie smerkia ne nusikaltusį vienuolį, bet Vyresnįjį, kam jis barė, ar kad nešvelniai įspėjo."

Skaudžiai jis atjautė tylą tų šv. Kazimiero Provincijos Namų Vyresniųjų, kuriems jis rašė, o jie mėnesiais delsė atsakymą savo Vyriausiam Vadovui. Dėl dviejų jis net pasiskundė Tėvui Provincijolui, kad tas paragintų juos turėti daugiau mandagumo ir darnumo veiksme. Bet... anie įsižeidė.

Romos Namo nariams kalbėjo vysk. P. Būčys 1951 m. bal.13 d. vienuolinės drausmės klausimu. Mūsų Vienuolijos Atnaujintojas neįsakinėjęs nei jam, nei kitiems, o vien nurodydavo į savo norus, paprašydamas tą ar kitą darbą padaryti. Toji įtikinimų ir prašymų taktika yra įsigalėjusi visoje Vienuolijoje. Vyresnieji prašymais valdo.

Kitaip yra pas Tėvus Jėzuitus. Nuo pat šv. Ignoto Loyolos laikų, kuris mėgo įsakinėti: "nors aš gerai žinau, kad Tamsta su geriausiu noru ir širdimi reikiamą darbą atlikai, bet kad turėtum pas Dievą didesnį nuopelną, įsakau Tamstai tai padaryti iš klusnumo", ir jie iki šiol savo valdiniams įsakinėja.

Ir vysk. P. Būčys prisipažino padaręs šiame reikale klaidą, neįvertindamas kaip reikia įsakymų vertės, o naudojo vien įtikinėjimus ir prašymus, kad pasiektų norimų tikslų. "Tikslai, tiesa, buvo pasiekti, kalbėjo vysk. Būčys, bet nukentėjo Vienuolija; Vyresniųjų potvarkiai kritikuojami, dėl jų ginčijamasi, ne iš karto vykdomi, kaip turėtų būti gerai tvarkomoje Vienuolijoje. "

Į Tėvo Provincijolo, kun. J. Jančiaus, parodytą jam užuojautą ir palankumą bei pasiūlymą apsigyventi Amerikoje, vysk. P. Būčys atsakė 1951 m. birželio mėn. 28 d. labai jauriu laišku, dėkodamas už pareikštus jausmus ir jis laišką baigia: "malonus yra Jūsų kvietimas apsigyventi pas Jus, bet būdamas kurčias ir svetimų apeigų, vargu galėčiau padaryti šiek tiek naudos pas Jus. Tuo tarpu šv. Rytų Bažnyčios Kongregacija mūsų kunigą A. Katkovą, MIC., pasiuntė vieną į Australiją. Lagalimas dalykas, kad ir man teks nuvykti pas jį."..

Tai buvo paskutinis vyskupo P. Būčio laiškas Amerikos šv. Kazimiero Provincijolui.

Paskutiniais gyvenimo metais vysk. P. Būčys daug rašė. Jis parašė labai išsamius, nepaprastų žinių pilnus švč. M. Marijos Litanijos aiškinimus, viso 62 straipsnius ir juos ilgesnį laiką talpino "Laivas". Straipsnių dalis pasilieka rankraštyje. Jis labai norėjo, kad iš tų straipsnių būtų padaryta knyga tikintiesiems lietuviams pasiskaityti.

1951 m. rugpiūčio mėn. 20 d. laimingai atšventęs savo 80 gimtadienį, per pietus Romos Namo nariams pasakė kalbą, prisimindamas Pažaislyje prie laikrodžio esantį įrašą: "Sole cadente, memor sis etiam ocasui tuo". Prašė jis mus melstis, kad jo gyvenimo pabaiga būtų laiminga.

91 RINKIMAI IR MIRTIS

Šv. Vienuolių Kongregacija pavedė laisvėje esantiems Marijonams, nešaukiant Generalinės Kapitulos, padaryti patariamuosius rinkimus. Uždarytieji vokeliuose balsai turėjo būti pasiųsti į šv. Vienuolių Kongregaciją, o ji, rinkimus patikrinusi, paskelbė savo sprendimus.

1951 m. birželio mėn. 14 d. Romoje buvo oficialiai paskelbta, kad į Generaliciją rinktini yra aštuoni Marijonai ir kad būsimai Generalinei Tarybai, veikiant kartu su T. Generolu, yra suteikta teisė parinkti Provincijų Provincijolus ir jų Tarybas.

Įstatymais einant, šiuose rinkimuose turėjo teisę balsuoti 40 kunigų; tame ir buv. Vyr. Vadovas, vysk. P.Būčys. Reikėjo rinkti vieną iš 130 galimų kandidatų. Visi balsai buvo pasiųsti šv. Vienuolių Kongregacijai pirm rugpiūčio 15 d. Atsakymo reikėjo laukti ilgai,-iki rugsėjo 25 d.

Tuo tarpu rugsėjo 19 d. apsirgo vyskupas P. Būčys. Porą dienų pagulėjęs, atsigavo, bet rugsėjo 24 d. vos-ne -vos atlaikė šv. Mišias. Gydytojas pasakė, kad pas ligonį įsigalėjusi smegenų anemija.

1951 m. rugsėjo mėn. 25 d. buvo pakviestas į šv. Vienuolių Kongregaciją kun. L. Mroczek ir jis parsinešė skiriamuosius raštus. Vyriausias Vadovas buvo pa-

skirtas kun. Ladas Mroczek; pirmas Gen. Patarėjas -kun. Jonas J. Jančius; antras Gen. Patarėjas -kun. Stasys Škutans; trečias Gen. Patarėjas- kun. Juozapas Vaišnora, ketvirtas Gen. Patarėjas - kun. Aleksandras Boltuć. Generalinis Prokuratorius -kun. A.B. Jagminas; Generalinis Sekretorius - kun. Jonas Sakevičius; Generalinis Ekonomas - kun. Kazimieras M. Rėklaitis.

Tą pat dieną, trečią val. po pietų naujas Tėvas Generolas ir visi Romoje esantieji Generalicijos nariai, suklaupę prie sergančio vyskupo P. Būčio lovos, prisiekė eiti patikėtas pareigas ištikimai, darydami vadinamąjį tikėjimo išpažinimą. Vakare 6:30 koplyčioje buvo visiems paskelbtas šv. Vienuolių Kongregacijos dekretas, pareikšta naujam Vyriausiajam Vadovui derama pagarba ir sugiedota padėkos giesmė "Te Deum".

Vyskupo P. Būčio sveikata negerėjo, nors jo savijauta nebuvo bloga. Rugsėjo 28 d. atsikėlė valandą ankščiau negu visi, atėjo koplyčion pasipoteriauti ir norėjo 6 val. šv. Mišias laikyti, bet mėšlungis surakino jam kojas; jis sukniubo. Kun.K.Rėklaitis su kitais kunigais jį atnešė kambarin, paguldė.

Namo vyresnysis, kun.K. Matulaitis, paklausė ligonio, ar priimtų Paskutinį šv. Aliejais Patepimą ir Viatiką."Gerai", atsakė ligonis, turėdamas pilną sąmonę. Kol vyko šis dvasinis patarnavimas, atvyko gydytojas. Po pietų buvo gydytojų pasitarimas. Jie sprendė, jog ligonio padėtis nėra pavojinga: širdis, krūtinė, plaučiai, viduriai yra sveiki. Reik, kad nenušaltų ir nesijaudintų.

Ligonis, pasirgęs keturias savaites, ramiai mirė, atiduodamas V. Dievui nuopelnų pilną savo šventą sielą 1951 m. spalio mėn. 25 d.

1951 m. lapkričio mėn. 29 d. Generalinė Taryba paskyrė šv. Kazimiero Provincijos vadovą -Provincijolą kun. Valentiną Atkočių. Provincijos Tarybon buvo paskirti: kun.J. Pauliukonis,kun.J. Vaškevičius, kun.K.Stadalnikas ir kun. P. Činikas; bet po trijų metų kun. Jančiui parvykus Amerikon, į vice Generolo pareigas išvyko kun. J. Vaškevičius; ta proga buvo perorganizuota Provincijos Taryba: I Patarėjas -kun. Viktoras Rimšelis, II Patarėjas - kun. Jonas Petrauskas; III Patarėjas - kun Kazimieras Stadalnikas ir IV Patarėjas,kun.P.Činikas.

Provincijos Sekretorius - kun. Petras Malinauskas ir Provincijos Ekonomas - kun. Mykolas T. Jodka.

92 V I E N U O L I J O S   P A Ž A N G A

1952 m. pradžioje pavedė Vyriausias Vadovas padaryti Amerikos šv. Kazimiero Marijonų Provincijos peržvalgą Gen. Ekonomui, kun. K. Rėklaičiui. Jis atvyko Amerikon 1952 m. vasario mėn 19 d.

Patikrinęs oficialius dokumentus, įrašė, jog Chicagos Namas yra įkūrtas 1913 m, Marian Hills,- 1924 m.,Marianapolis -1931 m., Kenosha - 1936 m., Avellaneda - 1939 m., Milwaukee - 1945 m., Rosario - 1950 m. Be to, Provincija turi dvi misijas: Niagara Falls, N.Y. ir Plano, Ill.

Šv. Kazimiero Marijonų Provincijoje buvo 1952 m. rudenyje viso 98 marijonai; jų tarpe 60 kunigų, 14 klierikų, 17 pasaulinių brolių, 1 kun.naujokas, 3 klierikai naujokai, 2 bandiniai ir 1 priglaustas vyras-aggregatas.

Generalinis Vizitatorius apklausinėjo 90 vienuolijos narių J.A. Valstybėse. Provincijos nariai dirba, dvasiniai patarnaudami žmonėms; taip pat spauda ir mokyklomis. Misijoms vesti buvo paskirti pastoviai du kunigai. Sekmadieniais vykdavo patarnauti klebonams iš Marianapolio, Marian Hills ir Chicagos Namų 14-15 kunigų. Jie klausydavo parapijose išpažinčių, laikė šv. Mišias, kitas pamaldas, sakydavo pamokslus. Patys Marijonai valdė 1952 m. šešias nedideles lietuvių parapijas.

Marijonų spauda buvo padariusi žymios pažangos 1952 m., ypač tai pastebima "Draugo" turinyje, jo spaudžiamų puslapių skaičiuje ir ypač pagausėjusiais skaitytojais. Savaitraštis "K.K.Laivas" pasiekia kas savaitė pusketvirto tūkstančio šeimų; bet "The Marian", pakėlus prenumeratą, skaitytojų skaičius žymiai sumažėjo Sumažėjo ir jo spaudimo nuostoliai.

Mokslo įstaigos 1952 metais sudarė Gen. Vizitatoriui sunkų vaizdą. Dvasinė Seminarija turėjo savų klierikų tik 10, o Seminarijoje filosofijos-teologijos ir kitus mokslus dėstė 8 kvalifikuoti kunigai profesoriai.Naujokyne buvo 4 naujokai.

Pats naujokynas nebuvo taip sutvarkytas, kaip to reikalavo Konstitucija - ji nebuvo apsaugoti nuo kitų gyventojų įtakos.

Marianapolio Kolegija pergyveno persilaužymą: 1951/2 mokslo metais teturėjo 22 mokinius, bet 1952 m. rudenį jau buvo 40 moksleivių. Nebuvo juvenato.

Marijonų Bendradarbių Draugija padarė gražaus įspūdžio Gen. Vizitatoriui, jos Statybos Komisija, kuriai visa siela buvo atsidavęs kun. V.Andriuška, 1952 m. savo fonde turėjo $68.888.12. Visas Marijonų turtas, atskaičius turimas skolas,1952m. buvo 284.154.94. dol.

Vizitatorius nurodė Provincijos Vadovybei, kad būtų kanoniniai įkūrti Namai Plano, Ill. ir Niagara Falls, N.Y., kad atgaivintų juvenatą Marianapolyje, kad sutvarkytų naujokyną ir jo patalpas. Patarta organizuoti prie Seminarijos besiglaudžiančius apylinkės katalikus ir iš jų, vyskupui leidžiant, suorganizuoti atskirą parapiją. O kad Namuose būtų daugiau darbštumo, tvarkos ir vienuolinės tylos, Vyresnieji privalo aiškiai sutvarkyti atvangos laiką , radio ir T.V. panaudojimą.

Antroji iš eilės pažangos peržvalga įvyko 1955 metais, atsilankius Amerikoje Vyriausiam Vadovui, kun. Ladui Mroczek, kurs supranta ir kalba lietuviškai. Į talką jis pasiėmė Generalinį Sekretorių, kun. Joną Sakevičių. Jiedu padarė kanoninę vizitaciją tarp balandžio mėn. L8 d. ir birželio mėn. 15 d.

1955 m. šv. Kazimiero Provincija turėjo 9 Namus-vienuolynus, nes 1953 m. buvo įkūrtas Niagara Falls,N.Y. Namas, o 1955 m. balandžio mėn. 15 d. šv. Vienuolių Kongregacijos leidimu N.8659/55 buvo įkūrtas Plano, Ill. Namas, kartu su tam Namui priklausančiomis misijomis: Bristol, Ill. ir Oswego,Ill.

Provincijos dirbo tais metais 69 kunigai; buvo 8 klierikai, 16 pasaulinių brolių, 2 bandiniai ir 1 aggregatas. Dviem klierikams įsišventinus į kunigus 1955 m. gegužės mėn. 30 d. ir vienam pasitraukus iš Vienuolijos, dar vienam - subdijakonui nesišventinant į kunigus, bet baigusiam Seminariją ir kitam einant mokslus Romoje, Seminarijoje pasiliko tik 4 klierikai. Vizitatorius patarė juos pasiųsti

į Romą, ar į kurią kitą gerai tvarkomą Dvasinę Seminariją, o savo Seminarijos profesorius panaudoti našesniems Provincijos darbams, ko. Provincija susilauks gausesnio klierikų skaičiaus.

Seminarijos Rektorius 1955 m. buvo kun. V. Rimšelis; jis dėstė filosofijos istoriją ir moralinę teologiją. Šv. Raštą, Sociologiją ir Bažnyčios istoriją dėstė kun.M. Urbonavičius; dogmatinę Teologiją - kun. Edv. Vičkauskas; kanonų teises - kun. Kazimieras Stadalnikas; filosofiją - kun. J. Šaulys; sielovadą ir lotynų kalbą - kun. M. Jodka; liturgiją kun. Jurgis Malinauskas;Gregorinį giedojimą, anglų kalbą - kun Alf. Micka.

1955 m. Marianapolio Parengiamoji Mokykla turėjo pradžioje 87 studentus, bet iki mokslo metų galui jų kiek nutirpo, ir liko 79.

Novicijatas buvo atkeltas į atskiras patalpas Seminarijon, o Marianapolio juvenate mokėsi 2 kandidatai. Bendradarbių Draugijai vadovavo tais metais kun. J. Budzeika.

1955 m. buvo pradėta didžiulė statyba Chicagoje: per vienus metus turėjo būti pastatytas naujas Marijonų Vienuolynas 20 kunigų gyventi su atskira koplyčia ir gretimai didelė "Draugo" spaustuvė. Tiems visiems darbams įvykdyti daug darbo ir širdies įdėjo visa Provincijos Taryba ir Vadovybė, bet daugiausiai kun. V. Parulį kuriam buvo pavesta gauti reikalingus statybai pinigus. Visgi neapsieita be labai didelės paskolos: naujus pastatus sunkina apie $ 200.000 skola.

Šie pastatai ~~kartu~~ įamžins Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus vardą Chicagoje, kaip apie tai buvo skelbta keliuose Marijonų Bendradarbių Draugijos Seimuose,- jo beatifikacijos byla buvo pradėta Romoje 1953 m.

93 Dievo Tarnas Jurgis

Marijonų Vienuolijos Atnaujintojas yra plačiai žinomas Amerikoje: čia veikia dvi jo Vienuolijos Provincijos; čia jis teikia savo užtarimu gausias Dievo malones žmonėms. Nuo 1954 m. liepos mėn. 4 d. iki 1956 m. Rugsėjo mėn. 15 d. buvo gauta

padėkų arkivyskupui Jurgiui už išklausytas maldas viso 181 asmens. Jie viešai dėkojo Dievo Tarnui Jurgiui, kad jam užtariant, Dievas suteikė jiems prašomų malonių, kartais labai nepaprastų pagijimų iš įvairiausių ligų, atsivertimų ir kitokių.

Dievo Tarno Arkivyskupo Jurgio beatifikacijos pradžia buvo tokia:

1952 m. lapkričio mėn. 15 d. Generalinė Taryba Romoje paskyrė Generalinį Postulatorių kun. Kazimierą Martyną Rėklaitį. Tą jo paskyrimą pripažino šv. Apeigų Kongregacija 1953 m. vasario mėn. 27 d., leisdama jam atnaujinti G.Dievo Tarnų Vienuolijos įkūrėjo kun. Stanislovo Papčinskio, kuris valdė Vienuoliją 1673-1701 metais, Garb. Dievo Tarno Kazimiero Višinskio, kuris dviem atvejais buvo Vyriausias Vienuolijos Vadovas (1737-1741; 1747-1750 m.) ir įkūrusio Portugalijoje Balsamao vienuolyną bei pradėti beatifikacijos bylą Vienuolijos Atnaujintojo, Arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus, ėjusio Generolo pareigas 1911-1927 m.

Generaliniam Postulatoriui prašant, šv. Apeigų Kongregacija prašė šv. Tėvo Pijaus XII 1953 m. balandžio mėn. 20 d., kad būtų leista pradėti Arkivyskupo Jurgio beatifikacijos bylą Romos Vikarijate, tiriant jo šventumo garsą. Buvo gautas palankus šv. Tėvo atsakymas ir jo sutikimas N.C.82/53, kad Arkivyskupo Jurgio ordinarinė byla prasidėtų Romos Vikarijate. Tas leidimas buvo įteiktas Generaliniam Postulatoriui 1953 m. balandžio mėn. 28 d.

1953 m. gegužės mėn. 4 d. paprašė Gen. Postulatorius raštu Romos Vikaro Kardinolo Klemenso Micara, kad Vikarijato Tribunole būtų pradėta ordinarinė Ark. Jurgio beatifikacijos byla. Kardinolas Klemensas Micara sudarė bylai vesti Teismo sąstatą ir 1953 m. gegužės mėn. 15 d. viešuoju posėdžiu pradėjo bylą, paskelbdamas ediktą- įsakymą Romoje ir kitur esantiems katalikams, kad įteiktų Teismui visus Arkivyskupo Jurgio turimus raštus, laiškus. Kardinolas K. Micara paskyrė teisėjus:Teismo pirmininkas - Msgr. Marcellus Magliocchetti, teisėjai padėjėjai:

Moans. Mykolas Federici, Mons. Marionas Strojny; Tikėjimo Gynėjas - Mons. Augustina Grego; Teismo Notarai: Kan. Pijus Dominici, Pilypas Gianni ir pradžios teismo notarasp. Vincentas Frazzano.

Vatikano spaustuvėje atspaustus "edikts" ir gautus iš Romos Vikarijato 1953 m. gegužės mėn. 29 d., pasiuntė Gen. Postulatorius į visus Marijonų Vienuolynus per jų Provincijolus ir plačiai paskelbė Amerikos ir Europos spaudoje.

1953 m. liepos mėnesį buvo atspaustas Gen. Postulatoriuas knygutė itališkai "articuli" - teigimai, pagal kuriuos apklausinėjami buvo vėliau į Tribunolo teismą pakviesti liudininkai. Antra ordinarinė beatifikacijos byla, tirianti šventumo garsąir Dievo Tarno turėtas dorybes bei daromus Dievo stebuklus, užtariant Dievo Tarnui Jurgiui, prasidėjo 1953 m. spalio mėn. 31 d., kai Generalinis Postulatorius įteikė Teismui "teigimus" ir liudininkų sąrašą.

Teismas pašaukė pirmąjį liudininką 1953 m. lapkričio mėn. 9 d. Jis užėmė Tribumolui keturis posėdžius. Posėdžiai vyko kartą savaitėje po dvi valandi. Kiti 15 liudininkų turėjo mažiau ką pasakyti apie Dievo Tarną Jurgį.

Tuo tarpu atsirado svarbių liudininkų toli nuo Romos. Teko sudaryti jiems apklausinėti penkias pagelbines beatifikacijos bylas: Brooklyn, N.Y., Buffalo, N.Y., Scranton, Pa. Malines Belgijoje ir Lugano Šveicarijoje. Visų šių bylų dokumentai buvo persiųsti į Romos Vikarijato Teismą ir įjungti į bendrąją bylą. Viešasis šios ordinarinės bylos baigiamasis posėdis buvo 1956 m. balandžio mėn. 18 d. Šioj byloje Teismas yra surinkęs viso 22 liudininkų parodymus.

Trečioji ordinarinė beatifikacijes byla, tirianti, ar nebuvo teikiama vieša liturginė pagarba Dievo Tarnui Jurgiui, pasibaigė 1955 m. pabaigoje; apklausinėjus Gen. Postulatoriaus duotus 4 liudininkus ir paties Teismo tris pakviestuosius liudininkus: Arkiv. Antaną Samorė, vysk. Vinc. Padolskį ir prelatą L. Tulabą.

Antrosios beatifikacijos bylos aktai buvo įteikti Gen. Postulatoriui bal. 18 d. ir tą pat dieną užantspauduotus dokumentus įteikė jis šv. Apeigų Kongregacijai, prašydamas, kad bylos dokumentai būtų atidaryti ir kad būtų padarytas viešasis bylos dokumentų nuorašas. Į tą prašymą buvo gautas palankus atsakymas

1956 m. balandžio mėn. 26 d. ir dokumentas viešuoju aktu buvo atidaryti 1956 m. balandžio mėn. 30 d., o gegužės mėnesio pradžioje buvo paskirtas vertėjas anglų kalba parašytiems dokumentams, o visai kitai medžiagai buvo paskirti perrašinėtojai. Šv.Apeigų Kongregacijos Kancleris Mons. Horacijus Cocchetti buvo žadėjęs Generaliniam Postulatoriui, kad rudenį 1956 m. jis galės įteikti jam viešajį bylos nuorašą.

V A R D Y N A S

Po vardų sekantieji numeriai rodo straipsnių numerius , bet ne puslapius.